

„EGYÜTT A HAJDÚSÁGÉRT”
HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA
2014 - 2020

1

HAJDÚK VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLETE

LEADER Helyi akciócsoport

A 2017. május 31. napján
megtartott közgyűlésén elfogadott módosítással egységes szerkezetbe foglalt
Helyi Fejlesztési Stratégia

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
1. Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása a Vidékfejlesztési Program és az EU2020 céljaihoz.....	4
2. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	6
3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása	9
4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése	10
4.1 Helyzetfeltárás	10
4.2 A 2007-2013-as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések	21
4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások	22
4.4 SWOT	27
4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása	29
5. Horizontális célok	31
5.1 Esélyegyenlőség	31
5.2 Fenntarthatóság	32
6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása	33
7. A stratégia beavatkozási logikája	34
7.1 A stratégia jövőképe	34
7.2 A stratégia célhierarchiája	35
8. Cselekvési terv	39
8.1 Az intézkedések leírása	39
8.2 Együttműködések	51
8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei	53
8.4 Kommunikációs terv	58
8.5 Monitoring és értékelési terv	59
9. Indikatív pénzügyi terv	63
Mellékletek.....	64

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

Vezetői összefoglaló

Jövőképünk, mint az elmúlt időszakban is egy hagyományokon alapuló, élhető, fejlődő, egészséges környezettel bíró, minőségi termelést és szolgáltatást nyújtó, színvonalas turisztikai attrakciókat és mezőgazdasági termékeket biztosító, tudatos térségi együttműködésekben alapuló térség kialakulása, ahol a munkahelyteremtés által erősödő versenyképesség, és a helyi specialitásokra alapozott helyi identitás kialakulása növeli a térség népességmegtartó erejét

3

Főbb célkitűzéseink:

A helyi gazdaság versenyképességének növelésével, a meglévő piacok megtartásával és új piaci lehetőségek megszerzésével biztosítani kívánjuk a térség lakóinak a megélhetését, amely hozzájárul a népesség megtartásához. Ehhez a mezőgazdaság versenyképességének növelésén és a jövedelmezőség biztosításán túl elengedhetetlen a turizmus kínálta lehetőségek minél szélesebb körű kiaknázása, a helyi minőségi termékek és szolgáltatások biztosítása, és a térségi, nemzetközi együttműködések ösztönzése. A magasabb minőségű szolgáltatások nyújtásával, a civil szféra megerősítésével, a turisztikai attrakciók szélesebb körű biztosításával és az ehhez szükséges beruházások megvalósításával vonzóbbá kívánjuk tenni a térséget, amely hozzájárul a jövőkép eléréséhez. A természeti –, táji- és kulturális értékek védelmével és a vidéki térség életminőségének javításával, élhetőbb lakókörnyezet kialakításával kívánjuk a térség lakóinak komfortérzetét növelni és valós alternatívát kínálva kiemelni a vidéki élet nyújtotta lehetőségeket.

Célkitűzések:

- Vidéki örökség megőrzés
- Térségi turizmusfejlesztés
- Helyi erőforrásokon alapuló gazdaságfejlesztés
- Közösségi és civil élet erősítése
- Bio- és megújuló energiaágazat fejlesztése

A Kormány 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelete alapján egyesületünk lefedettségi területébe eső három járás Hajdúnánási-, Hajdúböszörményi-, Hajdúszoboszlói járások kedvezményezett járások között van számot tartva.

A 2014-2020-as tervezett időszakra előzetes elismeréssel rendelkező LEADER Helyi Akciócsoportok között illetékességi területünk Ebes, Hajdúdorog, Hajdúszovát, Nagyhegyes és külterülettel jogosult: Hajdúszoboszló, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló és a területükre vonatkozó indikatív fejlesztési forráskerete egyesületünknek 261.800.000.-Ft.

A HFS tartalmában, fejlesztési céljaiban megfelel a projektötlet gyűjtések során felmerült igényeknek és a Magyarország- Vidékfejlesztési Program 2014-2020 adta lehetőségeknek a 2013-ban felülvizsgált HVS –ben elindítottak folytatásaként is felfogható.

A LEADER forrásból tervezett intézkedések esetén a Helyi Fejlesztési Stratégia alapján készülő támogatási/pályázati felhívások keretében kívánjuk támogatni a 7 településünkön székhellyel, telephellyel, gazdasággal rendelkező települési és nemzetiségi önkormányzatokat, civil szervezetek

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

(beleértve az egyházakat is), mikro vállalkozásokat (egyéni vállalkozók és gazdasági társaságok), östermelőket. Az egyes intézkedéseink esetében a projektek kiválasztása a Stratégiában meghatározott kritériumok és pontozási szempontok alapján történik. Az egyes intézkedés tartalmát a beérkező pályázatok és egyéb javaslatok alapján folyamatosan felül fogjuk vizsgálni és szükség esetén kezdeményezzük azok módosítását, melyre három alkalommal lesz lehetőség a programidőszak alatt.

Az intézkedések meghirdetését, a beérkező kérelmek/pályázatok értékelését, a támogatási döntést a LEADER HACS Helyi Bíráló Bizottsága végzi.

A döntések előkészítését, a támogatottak értesítését, a Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtásával kapcsolatos adminisztrációs és kommunikációs tevékenységet a LEADER HACS hajdúböszörményi székhelyén működő munkaszervezete látja el két fő munkavállalóval (1 fő munkaszervezeti – és szakmai vezető és 1 fő ügyintéző) az Egyesületi Alapszabály, a Szervezeti és Működési Szabályzat, az Irányító Hatósággal kötendő megállapodás/szerződés, a támogatási/pályázati felhívások, valamint az egyes dolgozók munkaköri leírása alapján.

Az iroda technikai felszereltsége, infrastruktúráltága jó.

A Vidékfejlesztési Program (VP), az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP), a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP), a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP), a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) támogatásával megvalósítani kívánt fejlesztések esetében a LEADER HACS, illetve annak munkaszervezete elsősorban tájékoztató, tanácsadó, szervező, igény esetén projektmenedzseri tevékenységet lát el a LEADER térségben (7 településen) működő, tevékenykedő települési és nemzetiségi önkormányzatok, civil szervezetek, egyházakat is, mikro, kis- és középvállalkozások (egyéni vállalkozók és gazdasági társaságok), östermelők, magánszemélyek részére. Néhány esetben pedig a LEADER HACS önállóan vagy a térségben működő érintett szervezetekkel közösen támogatási kérelmet kíván benyújtani a térség fejlesztése érdekében, továbbá az előző időszakban elindított, sikeres nagyon népszerű OXENWEG néven futó nemzetközi projektünket kívánjuk folytatni illetve újakat generálni már működőkben részt venni, csatlakozni.

1. A Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárulása a Vidékfejlesztési Program és az EU2020 céljaihoz

Magyarország Kormányának VP-19.1-15. Helyi Fejlesztési Stratégiák elkészítésének támogatás c. felhívásával az volt a célja, hogy az előzetes LEADER Helyi Akciócsoport elismeréssel rendelkező szervezetek elkészítsék a HACS területének Helyi Fejlesztési Stratégiáját.

A Helyi Fejlesztési Stratégia elsősorban a helyi igényekre épülő fejlesztési lehetőségeket tartalmazza, ugyanakkor fontos a nagyobb léptékű tervezési programokhoz, megállapodásokhoz történő kapcsolódás, az abban foglalt célok elősegítése is.

A stratégia kidolgozása során alapelveként jelentkezett az **EU2020**, a **Partnerségi Megállapodás**, a **Vidékfejlesztési Program** dokumentumokban foglalt célok és alapelvek megvalósulása és megtartása. A felsorolt dokumentumokban foglalt célok és alapelvekhez való kapcsolódás elősegíti a HFS térségi szintű megvalósulását, ugyanakkor nagyobb léptékű célok megvalósulásához is hozzájárul.

A Helyi Fejlesztési Stratégia legjelentősebb forrása az EMVA, ezért a HFS céljai, intézkedései és a

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

projektek fejlesztését és kiválasztását meghatározó folyamatok olyan módon lettek meghatározva, hogy a stratégia megvalósítása hozzájárul a Vidékfejlesztési Program LEADER intézkedésében megfogalmazott alábbi legfontosabb célok legalább egyikéhez:

1. a vidéki térségekben a gazdasági aktivitás mikro-szintjének fenntartása (helyi termékek és szolgáltatások),
2. a vidéki térségekben a lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájutásának, illetve azok elérésének előmozdítása,
3. a vidéki térség, mint vállalkozási tér, lakóhely és turisztikai vonzóképességének erősítése,
4. a helyi közösségek tagjai egyéni aktivitásának, felelősségvállalásának és együttműködési készségeinek erősítése.

Helyi Fejlesztési Stratégiában megfogalmazott specifikus célok:

1. Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása
2. Turizmusfejlesztés
3. Hátrányos helyzetű csoportok támogatása
4. Civil szervezetek tevékenységének támogatása

Helyi Fejlesztési Stratégia intézkedései:

1. Térségi Vállalkozásfejlesztés, induló és működő vállalkozások támogatása, megújuló alkalmazása
2. Környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés
3. Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű csoportok támogatása
4. Civil szervezetek tevékenységének támogatása
5. Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése

A **KSK rendelet** kimondja, hogy az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó uniós stratégiához (EU2020) való kapcsolódás érdekében az Európai Strukturális és Beruházási alapok (ESB alapok) támogatásait korlátozott számú közös tematikus célkitűzésre kell összpontosítani. A KSK rendeletben 11 tematikus célkitűzés került meghatározásra, mely 11 tematikus célkitűzést kell szolgálnia az összes uniós forrásnak, így a Helyi Fejlesztési Stratégia céljainak és intézkedéseinek is a 11 célkitűzés valamelyikének megvalósítását kell céloznia.

Az EU2020-hoz való kapcsolódás: A Helyi fejlesztési Stratégia EU2020 stratégia céljaihoz való kapcsolódását a KSK rendelet 11 tematikus célkitűzéséhez való kapcsolódás jelenti.

Kapcsolódási pontok a KSK rendelet tematikus céljaihoz a Helyi Fejlesztési Stratégia specifikus céljai és intézkedései alapján:

- A kis- és közepes vállalkozások versenyképességének fokozása
- Az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra történő átállás támogatás

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

- Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítése
- Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának növelése
- A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem
- Beruházás az oktatásba, a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba

Helyi Fejlesztési Stratégia kapcsolódási pontjai a Partnerségi Megállapodás prioritásaihoz:

- - A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk
- - A foglalkoztatás növelés (a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkóztatási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre
- - Az energia- és erőforrás-hatékonyság növelése
- - A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése
- - A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása

A HFS figyelembe veszi a Vidékfejlesztési Programban javasolt fejlesztési fókuszterületeket.

6.Prioritás: a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben, különös tekintettel a következő területekre:

6A fókuszterület: a diverzifikálásnak, kisvállalkozások alapításának és fejlesztésének, valamint a munkahelyteremtésnek a megkönnyítése;

6B fókuszterület: a helyi fejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben;

6C fókuszterület: az információs és kommunikációs technológiák hozzáférhetőbbé tétele, használatuk előmozdítása, és minőségük javítása a vidéki térségekben melléklet: A VP LEADER intézkedésének céljai és a HFS-ek java.

A HFS azon fejlesztései, amelyek megvalósítása az EMVA-n kívüli egyéb forrásból tervezett, az adott forrás keretét adó Operatív Program (vagy egyéb forrásgazda) céljainak teljesülését szolgálja és illeszkedik a finanszírozás forrásaként megjelölt beavatkozási terület részletes feltételrendszeréhez.

A finanszírozó OP-k célrendszeréhez való illeszkedés biztosítja az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó uniós stratégiához (EU2020) való hozzájárulást.

2.A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A munkaszervezetünk 2015.11.01-vel kezdte hivatalosan a HFS tervezését, nem hivatalosan a 2014. év végétől már dolgoztunk a feladaton. Minden elnökségi és közgyűlésünk alkalmával már projektötlet gyűjtést folytattunk (ami elvárás is volt az egyesületi tagjaink között).

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

Egyesületünk tagságát és partnereit többszörösen megkerestük az év folyamán e-mail-ben a projektötlet gyűjtő lapokat mellékletként felcsatolva, hogy várjuk megvalósításra váró projekt ötleteiket.

Továbbá az általunk év folyamán rendezett rendezvényeken illetve mások általi rendezvényeken, de ahol mi megjelentünk, mindig felhívtuk a figyelmet az előttünk álló Helyi Fejlesztési Stratégia megírásának feladatára. Ilyen volt például a Hajdúsági Expo és Traktorhúzó Európa Kupa, ahol a rendezvény időtartama alatt, azaz három napon keresztül pavilonban ismertettük meg a rendezvényen résztvevőket Egyesületünkkel illetve az általunk végzett munkával, pályázatainkkal és a VP általunk adott lehetőségekkel.

Ezen rendezvényen közel ezer ember sikerült megszólítanunk.

Hirdetményként Projektötlet gyűjtés- Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása kifüggesztésre kerültek az Egyesületünk településeinek Polgármesteri Hivatalok hirdető tábláján, a „Művelődési Házakban”, helyi könyvtárakban, továbbá a Bodaszőlői IKSZT hirdetőtábláján.

Fórumokat tartottunk és fogunk még tartani.

A műhelymunkák során azt is megtapasztalhatták a résztvevők, hogy a különböző ágazatok képviselői milyen hatékonyan tudnak együtt gondolkodni a legkülönbözőbb témákkal kapcsolatban, még olyanoknál is, ahol elsőre nem is gondolták, hogy érintettek lehetnek a témában.

Figyelem felhívásaink, tájékoztatóink megjelentek a települések honlapjain és a települési sajtókban.

2015. novemberében Ebesen, Hajdúdorogon, 2015. decemberében Hajdúböszörményben tartottunk és tervezzük 2016. januárjában Hajdúnánáson, Nagyhegyes, Hajdúszovát és 2016. februárban első napjaiban Bodaszőlőn szeretnénk záró akkordként fórumot tartani, aminek a végén közgyűlést is tartanánk ahol már a HFS 60% készülségi fokát fogadnánk el.

Továbbá a fórumokat meghirdettük és a projektötlet gyűjtés- Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozásának fontosságára felhívtuk a figyelmet a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete saját honlapján. A fórumok nyilvánosak voltak, azokon bárki részt vehetett, vehet.

A 290/2104 (XI.26.) Korm. rend. szerint kedvezményezett járással és/ vagy a 105/2015 (IV.23.) Korm. rend. szerint kedvezményezett településekkel az állandó népességünk legalább 15%-ában érintett HACs-ok közé tartozik a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete.

Ebből kifolyólag kisebb, tematikus, irányított megbeszéléseket, munkacsoport üléseket tartottunk a kirekesztődéssel veszélyeztetett csoportok bevonható tagjaival.

PI: HCKÖ, IKSZT

A Helyi Akciócsoport a Helyi Fejlesztési Stratégia megírásának időszaka alatt is folyamatos konzultációs lehetőséget biztosított irodájában személyesen, telefonon, illetve e-mailen és akár facebookon keresztül is.

Irodánk, felállásunk óta változatlan, már bejáratos helyen van Hajdúböszörmény Város központjában. Sajnos működési forráshiány miatt a Hajdúszoboszlói alirodánk jelenleg nem működik.

Az Egyesületünknek van Facebook oldala, amelyen szintén meghirdettük a projektötlet gyűjtés lehetőségét, leadási határidejét és a Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozását.

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

A kapott LEADER forrásaink a már eddig beadott projektötletek alapján is többszörösen „elkeltek”, ettől függetlenül még folyamatosan várjuk a projektötleteket és kapjuk is.

Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete PROJEKT ÖTLETEK- 2015 - 2016 HFS

sorszám	Intézkedések megnevezése	Fejlesztés helyszíne	Fejlesztés típusa	Projektötletek összesített kgt-e
1	Térségi vállalkozásfejlesztés, induló és működő vállalkozások támogatása, megújuló erőforrások alkalmazásával	Ebes, Nagyhegyes, Hajdúszovát Hajdúdorog (teljes területtel) és Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló (külterület)	Gazdaságfejlesztés	634,648,400 Ft
2	Környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés	Ebes, Nagyhegyes, Hajdúszovát Hajdúdorog (teljes területtel) és Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló (külterület)	Gazdaságfejlesztés	226,000,000 Ft
3	Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű csoportok támogatása	Ebes, Nagyhegyes, Hajdúszovát Hajdúdorog (teljes területtel) és Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló (külterület)	Szolgáltatás fejlesztés	3,450,000 Ft
4	Civil szervezetek tevékenységének támogatása	Ebes, Nagyhegyes, Hajdúszovát Hajdúdorog (teljes területtel) és Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló (külterület)	szolgáltatás fejlesztés	290,135,000 Ft
Összesen				1,154,233,400 Ft

A tervezés folyamán a térség szereplői között külön figyelmet érdemeltek a hátrányos helyzetű, kirekesztett csoportok megszólítása. Ezen társadalmi csoportok különösen érzékenyek a térségben bekövetkező negatív irányú gazdasági változásokra, így megszólításuk rendkívül fontos. A hátrányos helyzetű csoportok bevonása egyrészt a teljes nyilvánosságot biztosító eszközök (honlap, facebook, e-mail megkeresések, felhívások) alkalmazásával, valamint az információszerzés hatékonyabb eszközeinek alkalmazásával történt (személyes konzultáció, fórumok tartása). A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete tagjai között megtalálhatók olyan szervezetek (Segítő Szeretet Alapítvány, Hajdúszovát Kulturális Fejlődéséért Közhasznú Egyesület, Református és Görög Katolikus Egyházak és az Önkormányzatok) melyek hátrányos helyzetű csoportokkal tart kapcsolatot, azok szociális

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

helyzetének javításával foglalkoznak. Ezen szervezetekkel az akciócsoport folyamatos kapcsolatot tart. Tekintettel arra, hogy a tervezési folyamat során a nyilvánosság biztosított volt, valamint az egyesület tagjai (vállalkozói, civil és közszféra) több alkalommal is tájékoztatást kaptak a stratégia kidolgozásáról, az ágazatköziség elve megvalósult.

3. A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

A *Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete* illetékességi területéhez tartozó hét település - Ebes, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Hajdúszovát és Nagyhegyes - közül négy a gazdag és dicső történelmi múlttal rendelkező hajdúvárosok közé tartozik, ezért is kapta a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete nevet közösségünk. Az Akciócsoport „felépítése” az alulról történő önszerveződéssel, két Debrecent övező térség összefogásával alakult 2012-ben a LEADER források lehívása érdekében. Vannak eltérések a két kistérség felépítésében, a települések jellemzőiben, de a közös földrajzi adottságok, a széles alapokon nyugvó történelmi gyökerek és néphagyományok, hasonló gazdasági adottságok, problémák „összekötik” a településeket és jó alapokat szolgáltatnak az együttműködésre a LEADER program sikeres magvalósítása érdekében. A térség Hajdúvárosai Bocskai örökségére, a sajátos hajdú-múltra építve tervezik jövőjüket.

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesültének LEADER Helyi Akciócsoportja a 290/2014 (XI.26.) Korm. rendelete a kedvezményezett járások besorolásáról a Hajdúnánási-Hajdúböszörményi és a Hajdúszoboszlói járást is a kedvezményezett járások közé sorolja az Észak-Alföldi Régióban, Hajdú- Bihar megyébe. Területileg két kistérség (Hajdúböszörményi és Hajdúszoboszlói statisztikai kistérségek) 7 települését öleli fel (2 számú melléklet: Térkép). Településeit tekintve 4 várost (Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúböszörmény, Hajdúszoboszló) és 3 községet (Nagyhegyes, Ebes és Hajdúszovát) takar, melyek természet-földrajzilag a Hajdúság területéhez tartoznak.

A kevés településszám ellenére nagy népességszámú térségről beszélhetünk, hiszen a **Helyi Akciócsoport területe: 1237,75 km²**,

Teljes területtel jogosult települések száma: 4 db

- Hajdúdorog,
- Hajdúszovát,
- Ebes,
- Nagyhegyes),

Külterülettel jogosult települések száma: 3 db

- Hajdúböszörmény,
- Hajdúszoboszló,
- Hajdúnánás

A teljes lakosság szám 2015.01.01-ei önkormányzatok által leadott adatok alapján: **92.305 fő**.

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

A támogatásra jogosult lakónépeség: 21.287 fő TEIR adatok alapján.

A fejlesztési terület nagysága, a települések száma lehetővé teszik a helyi, személyes interakciókat, az összetartás és a közös térségi identitás érvényesülését, melyet a szervezeti felépítés is biztosít.

A térség koherenciáját a 2007-2013 időszakban megvalósult EMVA III. és EMVA IV. tengely (LEADER) fejlesztései tovább erősítették, hiszen ezen fejlesztések révén a térség önkormányzatai, civil szervezetei, vállalkozásai erősödtek.

A térség koherenciáját tovább erősítette, hogy a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete Helyi Akciócsoport a 2007-2013 ciklusban folyamatosan jelen volt a térségben, a térség szereplőit (civil-, vállalkozói- és közszféra) összefogta, hiszen a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete tagjai is ezen, szférákból kerültek ki, így a térségben felmerült problémákról az akciócsoport közvetlenül a szereplőktől szerzett tudomást. Ennek megfelelően a helyi karakter, ahogy a korábbi 2007-2013 ciklusban is rendelkezésre állt, úgy a 2014-2020 ciklusban is rendelkezésre áll, melynek elsődleges feladata a helyi partnerség elősegítése, a térség szereplőinek összefogása, helyi igényeknek megfelelő fejlesztések megvalósításának elősegítése a Hely Fejlesztési Stratégia alapján.

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete Helyi Akciócsoport az előző, 2007-2013 ciklusban a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia átdolgozásán túl, a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia megvalósításában is részt vett, kapcsolatot tartott a pályázó szervezetekkel, segítette azok fejlesztéseit, melyek döntő többsége megvalósult, így hozzájárulva a térségben fennálló gazdasági, társadalmi és szociális problémák megoldásához.

4. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

4.1 Helyzetfeltárás

1. *Térszerkezeti adottságok:*

Infrastruktúra. A nagy vonalas infrastruktúrákat vizsgálva megállapítható, hogy az M3-as és M35-ös autópálya, és a Debrecen elkerülő gyorsforgalmi út megépítésével, a 35-ös főút felújításával a térség megközelíthetősége jelentős mértékben javult. A térséget a Budapest – Szolnok - Debrecen-Nyíregyháza 100-as és a Debrecen – Tiszalök 109-es számú vasútvonal érinti, két település marad ki a vasúti közlekedésből (Hajdúszovát, Nagyhegyes). Nagy hátrány, hogy a helyközi autóbussz közlekedés sugár szerkezetű, Debrecen központú, a települések egymással való összeköttetése nem kielégítő. A belső térségi közúti kapcsolatrendszerre általában jellemző az alsóbb rendű utak rossz minősége. A 4-es főút, a 3502-es (Hajdúböszörmény- Hajdúdorog, Hajdúnánás- Tiszavasvári szakasz), útszakasz egy része fel lett újítva de a 3317-es (Hajdúnánás- Nyíregyháza), a 3321-es (Hajdúszoboszló-Nagyhegyes), és a 3323-as (Hajdúnánás- Balmazújváros), ami az autópálya megközelíthetősége miatt is fontos lenne még felújításra vár. Az út minősége katasztrofális, helyenként életveszélyes és nem forgalom képes. A Hajdúszovát-Debrecen, és Hajdúnánás-Hajdúdorog összekötő út felújításra került 2009.-ben. A térség adottságaiból fakadóan jelentős az igény a mezőgazdasági feltároló utak kiépítésére, hiszen ezek hiányosak és nagyon rossz

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

minőségűek. Elengedhetetlen feladat a főgyűjtő és mezőgazdasági gyűjtő utak felújítása. Hajdúszoboszló repülőtérrel rendelkezik, amely kis ráfordítással fejleszthető sportturisztikai, rekreációs célok kielégítésre. Áru- és személyszállítási célú fejlesztése nem indokolt. A térségben a településeket összekötő kerékpárút Hajdúdorog és Hajdúnánás között található, de fejlesztésre szorul ugyanúgy, mint a településeken belül található kerékpárút szakaszok. Az EUROVELO hálózat részét képező kerékpárúthoz Hajdúszoboszló és Nagyhegyes egy összekötő résszel csatlakozik. Fontos lenne a szórványban meglévő kerékpárutak hálózatszerű kiépítése, kerékpár túraútvonalak kijelölése kialakítása, mely hozzájárulhatna a színvonalasabb turisztikai szolgáltatások biztosításához a térségben. Ezen célokra a dűlőutak megfelelnek. A lakossági igényeket biztosító ivóvíz, gáz és elektromos hálózat kiépítettsége teljes egészében megoldott, bizonyos területeken korszerűsítésre szorul. Szennyvízkezelést tekintve lemaradás csak a kisebb településeken tapasztalható, de a megoldásuk folyamatos. Pródót meg kell említeni, hiszen itt teljes mértékben hiányzik. Nagyhegyesen a szennyvízkérdés teljesen megoldódott (100%-os kiépítettség), és Hajdúszováton is megvalósításra került. A lakossági rákötések vonatkozásában az arányokon még a nagytelepüléseken is javítani szükséges. A három járás települései becsatlakoztak a Hajdú – Bihar Megyei Hulladékgazdálkodási Rendszerbe, így minden településen megvalósult a szelektív hulladékgyűjtés, de további fejlesztésre szorul. A „régiszemételepek” rekultivációi megtörténtek.

Az Egyesületünk illetékességi területéhez tartozó települések kettő kistérséget takarnak a Hajdúszoboszlói Kistérség és Hajdúböszörményi Kistérség. 2013. januártól az illetékességi területünk három járásra lett felosztva. Hajdúböszörményi Járas: Hajdúböszörmény és Hajdúdorog településekkel. Hajdúnánási Járas: az illetékességi területünkről csak Hajdúnánás tartozik a Hajdúnánási Járáshoz és egyben Hajdúnánás a járásszékhely is. Hajdúszoboszlói Járáshoz tartozik Hajdúszoboszló, Hajdúszová, Ebes és Nagyhegyes.

A térség jellegéről, a települések szerkezetéről elmondható, hogy nem egységes. A Hajdúböszörményi járas városai nagy kiterjedésű, nagy lakosságú települések, önálló településrészekkel (Bodaszőlő, Hajdúvid, Nagypród). Vonzáskörzetük nem is alakulhatott ki, hiszen nincsenek környező apró falvak. Debrecen hatása nagyon meghatározó. A Hajdúszoboszlói járást egy nagyváros, és az azt övező 3 község alkotja. A térség tehát nagyon heterogén, hiszen a több tízezer fős városok, és az ezeket övező falusias települések (településrészek, falvak) alkotják. A nagy „mezővárosok” jelenléte ellenére tehát alapvetően „vidéki jellegű” térségről beszélhetünk, amelyet a települések népsűrűsége is alátámaszt (mindegyik településen 100 fő/km² alatti). A térség földrajzi fekvése rendkívül kedvező. Az Alföld keleti részén, a Hajdúság, és Hortobágy területén található. Meghatározó jelentőséggel bír Tokaj-Hegyalja közelsége, illetve a Tiszát a Berettyóval összekötő Keleti-főcsatorna. A térség közúti, vasúti és légi közlekedése javult az elmúlt időszak országos fejlesztéseivel, az M3-as és M35-ös autópálya felújításával, és a Debrecent elkerülő gyorsforgalmi út megépítésével a térség megközelíthetősége jelentős mértékben javult. Nagy előny, hogy a településekről az autópályák maximum 10 perc alatt elérhetők. A térséget a Budapest – Szolnok – Debrecen - Nyíregyháza 100-as és a Debrecen – Tiszalök 109-es számú vasútvonal érinti. Két település marad ki a vasúti közlekedésből (Hajdúszová, Nagyhegyes). A helyközi autóbusz közlekedés a megyében sugaras szerkezetű, Debrecen központú, a települések egymással való összeköttetése nem kielégítő. Nem elhanyagolható szempont Debrecen (régióközpont) és Nyíregyháza (megyeszékhely) erőteljes társadalmi, gazdasági hatása, de közvetetten Miskolc térszervező hatása is kimutatható.

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

2. Környezeti adottságok:

A terület komoly természeti kincse a termálvíz és a jó minőségű termőföld, amely alapvetően meghatározza a térség jellegét. E két adottság közül egyik, másik, vagy mindkettő meghatározó jelentőségű a települések „életében”. Hajdúszoboszló országunk élmezőnyében szerepel a termálvíz-, és gyógyvízhasznosításra épült idegenforgalmi infrastruktúrájával. A termálvíz hasznosítás a többi Hajdú városban is egyre nagyobb jelentőséggel bír, és kiemelt fejlesztési célként szerepel a települések hosszú távú terveiben. A térséget vízföldrajzi szempontból a Tisza közelsége, a Keleti-főcsatorna vonala, a kisebb vízfolyások (Kösely, Kadarcs), és állóvizek (tavak, csatornák, nádas ősmeder, ivóvíz és hévízkutak) jellemzik. Talajföldrajzilag a Hajdúsági jó minőségű löszös csernozjom talaj és a gyengébb minőségű Hortobágyi szikes talaj a meghatározó. Kedvezőek a klimatikus viszonyok, ám időnként mediterrán típusú éghajlat jellemzi a térséget. Problémát jelent a talaj-, és talajvíz-szennyezettség, és a gyakoribbá váló szélsőséges időjárási jelenségek. Az erdősültség az országos átlag alatt van. Jelentős a NATURA 2000 programba tartozó, valamint a Hortobágyi Nemzeti Parkhoz tartozó természetvédelmi területek aránya. A természetes növénytakarót a rossz minőségű szikesek növénytakarásai és a löszhátakon a mezőgazdaság által szinte teljesen elpusztított löszpusztarét jelenti.

Kiemelt figyelmet érdemel a védett területek jellegzetes madárvilága pl.: túzok, sziki pacsirta. A hajdúsági mezővárosok népe már a régi idők óta földműveléssel, állattartással foglalkozott. Az ipar és a kereskedelem elég későn alakult ki. A magas aranykorona értékű szántóföldek kedveznek a gabonafélék, burgonya és takarmánynövények, valamint a csemege-kukorica, és a zöldborsó termesztésének. Újabb lehetőséget nyújtanak a nemrég telepített gyümölcsösök (meggy). Állattartás vonatkozásában a szarvasmarha, sertés, juh és baromfifélék tenyésztése a meghatározó, bár ez az ágazat az elmúlt időszakban jelentősen leépült. A nagyüzemi mezőgazdaságban a műtrágyák, növényvédő szerek tartós és szakszerűtlen használata, valamint az állattartás az elmúlt évtizedekben maradandó károkat okozott a természetben (talaj-, talajvíz-, és vízszennyezés). A helyzetet tovább rontják a szórványosan előforduló, rekultiválásra váró illegális szemételepek. A történelmi hagyományoknak és a támogatási rendszereknek köszönhetően a gazdálkodók ma már gyakrabban töreksenek a környezettudatos gazdálkodási formák alkalmazására. Az ipari termelés jelen van, de nem meghatározó az akcióterület teljes területén, ennek okán általában az élhető, tiszta lakókörnyezet jellemző.

A Hajdúszoboszlói járás az Alföld legfontosabb gázipari központja, ahol megtalálható a MOL Rt. gázkitermelő és gázfeldolgozó, tározó üze (Nagyhegyes), de az elmúlt években már inkább csak feldolgozással, tározással foglalkoznak. A térség természeti értékek mellett épített és kulturális örökségekben is bővelkedik, de ezek állapota nem megfelelő, felújításra szorulnak. Megtalálhatók a honfoglalás előtti időkből származó kunhalmok (kurgánok), melyek a honfoglalás előtt itt élt népek temetkezési és őrhelyei voltak. A templomok, az Árpád kori templom maradványok, a múzeumok, tájházak, az emlékparkok, régészeti ásatások, és egyéb vidéki örökségek mind a településeink és a térség vonzerejének fontos elemei. Hajdúnánás, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog közös épített örökséggel rendelkeznek, melyek közül egyedülálló az ólas-kertes, körgyűrűs településszerkezet. A belvíz sajnos a mi térségünkben is nagy problémát jelent, mely nemcsak hatalmas mezőgazdasági, hanem nagy társadalmi károkat is eredményezett. Okai egyrészt a természeti adottságok (domborzati viszonyok, talajtani adottságok, csapadék), másrészt az emberi tevékenységek. Külterületeken

a helytelen mező- és erdőgazdasági művelés, belterületeken a mély fekvésű területek beépítése okozza. A megfelelő területhasználat eszközei enyhítenék a problémát, pl. a művelési ágak elrendezése, erdősítés, talajvédő gyepesítés, szintvonalas talajművelés, talajvédő agrotechnika, megfelelő növényi borítottság, ill. a víz rendezett elvezetését és a hordalék megfogását biztosító főbb létesítmények (vízelvezető árkok, övarkok, vízmosáskötő-gátak, hordalékfogók, tározók építése). (Forrás: Önkormányzati vízügyi kézikönyv)

3. *Kulturális erőforrások:*

A HACS működési területéhez kapcsolódó legjelentősebb és legrégebbi együttműködés, hogy négy település is a Hajdúvárosokhoz tartozik: Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúszoboszló.

A Hajdúvárosok és hajdúk rövid története:

Hajdúk a magyar történelemben

A hajdúk marhahajtók voltak, akik a hajdú elnevezést is a hajtó szóból származtatják. A 15–16. században az Alföldön óriási méretű nomád állattartás folyt, s a szilaj marhát tízezer számra hajtották nyugat és délnyugat felé Nürnbergig, Augsburgig és Velencéig. Európa nagy húsellátója Magyarország volt. A lábon hajtott csordákat a hajdúpásztorok védték a vadállatok és a rablók támadásai ellen

Az 1526. évi mohácsi csatát követő háborús és zavaros világban, amikor pedig a század második felében a háborúk miatt a marhatenyésztés és a kereskedelem egyre jobban visszaesett, az életlehetőségeiktől megfosztott fegyveres pásztorok mind nagyobb számban álltak be zsoldos katonának. Az 1550-es évektől kezdve a hajdú elnevezés már katonát jelöl.

Bocskai telepítésével azonban a hajdúkérdés korántsem zárult le végleg. Alig halt meg a fejedelem 1606 végén, a nemesi országgyűlés kétségbe vonta a hajdú kiváltságok érvényességét, s azt csak akkor volt hajlandó becikkelyezni, amikor a hajdúk újra fegyverhez nyúltak. Kállót azonban végül is fel kellett adniuk, helyette 1609-ben Böszörményt kapták. Egy másik csere Polgárt juttatta nekik. A hajdúvárosok sora végül is így alakult: Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúhadház, Vámospércs, Hajdúszoboszló, Hajdúböszörmény és Polgár. (A 18. században azután Polgár kiváltságait megszüntették.)

forrás: <http://www.tankonyvtar.hu>

A hét hajdúváros: Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúhadház, Vámospércs, Hajdúszoboszló, Hajdúböszörmény és Polgár 2012 augusztusában egyezséget kötöttek egy szervezet létrehozására, mely az összefogásukat jelképezi. Kiss Attila Hajdúböszörmény város polgármestere (Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesületének elnöke) a Hajdúkerület pecsétjét ajándékozta a települések polgármestereinek a szövetség jelképeként. 2013. augusztus 16-án megalakították a Hajdúkerületi Hajdúvárosok Egyesületét, mely egyesületnek a kultúra, hagyományörzés a célja, továbbá gazdasági együttműködést is remélnek az együttműködéstől. Az egyesület létrehozásának megpecsételéseként a települések polgármesterei emlékplakettet kaptak.

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete illetékességi területén, van egy nagyon nevezetes mintaprojekt, mely már nem csak országos, de nemzetközi elismeréssel is büszkélkedhet. Ez a

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

projekt a Nánási Portéka. A nánási emberek szorgalma, tehetsége találkozott akkor, amikor 2013-ban a tanyafejlesztési program keretében létrehozták a termelői piacot, s a helyi termelők által előállított kiváló minőségű élelmiszereket kínálták a helyi fogyasztóknak. Minden család szeretne egészséges, friss és jó minőségű élelmiszert vásárolni, megfizethető áron. Ezt kínálja a Nánási Portéka a tudatos vásárlók számára. A védjeggyel jelzett áruk kiváló alternatívát szolgáltatnak azoknak, akik nem elégedettek a hiper- és szupermarketek polcain sorakozó élelmiszerekkel, vagy helyben termelt zöldségre és gyümölcsre vágnak. Ezek a termékek jóval kisebb környezetterhelést – légszennyezést, üvegházhatású gázok kibocsátása – jelentenek, hiszen a szállításuk nem több száz kilométerről történik. A védjeggyel ellátott élelmiszerek vásárlásával a helyi gazdákat támogatják, akik így tovább fejlődhetnek. Ezek a városi piacon, kézműves vásárokon kapható termékek ráadásul nem tartósítottak, szállításukhoz nem kellene hűtőkamrák és mesterséges érlelés. A termelőket összefogó, közös márká társadalmi szempontból is számtalan előnnyel rendelkezik. Azzal, hogy a vásárlók rendszeresen a helyi gazdáknál vásárolnak, a helyi munkalehetőségeket erősítik, hiszen minél nagyobb a kereslet, annál több embert kell foglalkoztatni a termelői oldalon. A tartósításmentes élelmiszerek pedig egészségesebbek, ízletesebbek, mint a gyorsan érlelt társaik. A személyes kapcsolatok mindezek mellett erősítik a bizalmat a vevő és a termelő között is. A Nánási Portéka védjegy bevezetése európai viszonylatban is izgalmas projektnek bizonyult, ugyanis a KAP kommunikációs díj jelöltjei között előbb a legjobb tíz közé választották, majd a Communication to the Public kategóriában (összesen három kategória van) bejutott a legjobb háromba, vagyis már mindenképpen dobogós lett. Ez önmagában is hatalmas eredmény, hiszen magyar ötletet korábban soha nem választottak be a legjobb három közé. A díjátadó 2015. január 29-én volt, akkor derült ki, hogy a magyar projekt lett a második helyezett. Az egységes városmarketing fontos eleme lehet a közös, jellegzetes márká, egy védjegy, melyből egyértelműen látszik, hogy a termékek helyi termelőktől származnak, minőségi alapanyagokat tartalmaznak és képviselik a várost. Ilyen a hajdúnánási Nánási Portéka is. A külön jelzéssel ellátott termelői élelmiszerek kizárólag Hajdúnánás közigazgatási területén belül termelt vagy feldolgozott, előzetesen regisztrált portékák lehetnek, melyeket egységes védjeggyel látnak el.

4. *A társadalom állapota:*

Az Akciócsoport településeinek lakosság száma 2008-ban 94 091 fő volt. Ez legfrissebb adatok alapján jelenleg **92.305 fő**. A lakosság majdnem 90%-a a városokban él.

Lakosság szám városban: 81.706 fő

Lakosság szám községekben: 10.599 fő

Az adatokból megállapítható, hogy a lakosság szám a térség egészére nézve csökkent. A települések tekintetében Hajdúszováton nőtt a lakosok száma. Jellemző az akcióterület nagyvárosaira - kivéve Hajdúszoboszlót -, hogy a település lakosságának több mint 2%-a külterületeken, tanyákon él. Egyetlen hátrányos helyzetű településünk Hajdúszovát, amely gazdasági és társadalmi mutatóit tekintve is eltér a térség többi településétől. (Nagyobb a munkanélküliség, nagyobb társadalmi problémák, nagyobb a kisebbség aránya, alacsony gazdasági mutatók, kevés munkahely).

Lakosság számának, összetételének változása, iskolázottság. A születések, és halálozások arányának változását a vándorlások mértéke általában ellensúlyozza, melynek eredménye az,

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

hogy a lakosságszám az elmúlt 5 évben jelentősen nem változott. A legfrissebb adatok alapján csökkenő tendenciát mutat. A születések magas aránya leginkább a kisebbségeket és a leszakadó rétegeket érint. Nagy probléma ez a térség számára, mert a lakosság ezen része a szociális helyzetük miatt nem tudnak megfelelő családi körülményeket, és tanulási lehetőséget biztosítani a gyerekek számára, és még inkább a perifériára szorúlnak. Mindezen tényezők együttes hatására a halmozottan hátrányos helyzetű lakosság száma drasztikusan nő. A lakosság összetételét tekintve az országos átlagtól magasabb az aktív keresők aránya, és kevesebb az aktív keresőkre jutó eltartottak aránya. A munkanélküliség viszont nagyjából az országos átlag körüli, néhány település kivételével. A demográfiai viszonyok számát befolyásoló tényezők számos fajtája, a migráció több típusa is jellemző, melyek időbeli és térbeli változása végül kiegyenlíti a különbségeket, és stagnáló állapotot okoz lakosságszámot tekintve. A jobb megélhetőség, a munkalehetőségek, és magasabb színvonalú (és több) szolgáltatások miatt nagyarányú a térségből való *elköltözés*, főként a megyeszékhelyekre, de egyre jellemzőbb a fiatalok körében a főváros „felkeresése”. A nagy problémát az adja, hogy elsősorban a magasán képzett munkaerő keresi az ország fejlettebb részein a megélhetését, amely kedvezőtlenül hat a térség társadalmi-gazdasági folyamataira és a versenyképességre. Az önkormányzatok adatai alapján felfedezhető a *térségbe vándorlás* is, hiszen néhány település esetében folyamatosan érkeznek az „új” lakosok. Ennek két módja jelenik meg. Az egyik leginkább a kertvárosi élet adta lehetőségek (Ebes) miatt történik. Főleg a jómódú és magasabban kvalifikált rétegek körében figyelhető meg, hogy a nagyvárosi élet helyett vonzóbbnak találják a vidéki körülményeket. Debrecenhez közeli, falusi környezetbe költöznek, építkeznek, ahonnan a napi bejárás a munkahelyre, óvodába, iskolába (ingázás) könnyen megoldható. A „kitelepülések” másik típusa viszont pontosan ellenkező okok, anyagi nehézségek miatt alakul ki. Egyre jelentősebb a hátrányos helyzetű lakosok kitelepülése a környező falvakba (Hajdúszovát), a külterületekre (Szőlőskertek, Bodaszőlő), ahol olcsóbb telket, olcsóbb megélhetést találnak.

A lakosság kor szerinti összetétele az országostól eltér, kisebb a fiatalok és nyugdíjasok, magasabb az aktív keresők aránya. Az előbbiekből következik, hogy kevesebb az aktívkeresőkre jutó eltartottak aránya. Iskolai végzettséget vizsgálva megállapítható, hogy jelentős a térségben a csak 8 általánost végzettek aránya, mely meghaladja az országos átlagot. Magas a középiskolai érettségi nélküli szakmunkások aránya is. A térségben meghatározó szakképző intézetek működnek, melyek gépész, informatikus, ruhaipari, gasztronómiai, vendéglátó-ipari és mezőgazdasági középiskolai szakképzést folytatnak, de probléma, hogy a szakképzés struktúrája nem igazodik a helyi piaci igényekhez. Emiatt egyre nehezebb a tanult szakmájukban elhelyezkedni a szakmunkásoknak. Nagyon kevesen vannak az egyetemet, főiskolát végzett lakosok (az országos átlag fele) és a helyzetet még súlyosbítja az a tény, hogy nem tudnak megfelelő munkát biztosítani a részükre a települések. A lakosság egészségi állapota az országos átlagnak megfelelő. Az egészségügyi ellátás kielégítő, de a kisebb településeken vannak megoldandó feladatok. Erősödő tendenciát mutat az elöregedés, magas a kopási, érrendszeri megbetegedések száma, és az országos átlag feletti a daganatos megbetegedések aránya. Előre lépést kell tenni a prevenció területén, és meg kell teremteni a szabadidő egészséges eltöltésének lehetőségeit, feltételeit. A kisebbség aránya az akcióterületen nem meghatározó, de Hajdúszovátot ki kell emelni ellenpéldaként, hiszen itt a roma kisebbség aránya 25%. Hajdúböszörmény (szőlőskertek, Bodaszőlő), Hajdúnánás, Hajdúdorog egyes településrészein szegregáltan, szigetszerű környezetben élnek.

A gazdasági környezet és adottságok nagymértékben befolyásolják a térség társadalmi viszonyait. Egyre nagyobb gond a települések számára a hátrányos helyzetű lakosság támogatása, eltartása. A térségben egyre nehezebb helyzetbe kerülnek a megváltozott munkaképességűek, 45 év felettiak, a nők, az alacsony iskolai végzettségűek, a külterületen élők, akik érdekében a társadalomnak a Helyi Közösség által esélyegyenlőségi programot szükséges megvalósítani.

A térségben igen nagy számban jelen vannak a non-profit szervezetek, melyek működése szakterületet tekintve és földrajzilag is nagyon szétszórta és koncentrált. Néhány jól körülhatárolható tevékenységi csoporthoz köthető, elsősorban az oktatás, a sport, a kultúra, a szabadidő, illetve a szociális ellátás területén dolgoznak. Nincsenek vagy nem meghatározó számban foglalkoznak e szervezetek területfejlesztéssel, környezetvédelemmel, gazdaságfejlesztéssel, kutatással. Mindez jellemző a magyar társadalmi berendezkedésre, aminek következménye, hogy a non-profit szektor jelen állapotában nem tudja betölteni a fokozottabban jelentkező tágabb közösségi igényeket. Ezek a szervezetek finanszírozási problémákkal küzdenek és nagyon nehéz körülmények között dolgoznak. Erős kötődés állapítható meg a kormányzati és önkormányzati támogatásokhoz, amelyeknek következménye lehet tevékenységük hatékonyságának romlása, és a források beszűkülése. Ugyanakkor elhanyagolhatóak az alaptevékenységből származó bevételeik. A valóban komoly munkát végző civil szervezetek elsősorban a régió központban vagy a megyeszékhelyeken, térségünkben pedig a városokban tevékenykednek. Az Akciócsoport területén több száz bejegyzett egyesület, alapítvány, klub stb. működik, amelyek a társadalmi-gazdasági élet szinte teljes spektrumát lefedik. A Hajdúszoboszlói kistérségben elsősorban a turizmussal, falusi turizmussal foglalkozó egyesületek a meghatározóak. Kiemelkedő számmal vannak jelen a kultúra területén működő nonprofit szervezetek, a népi- és roma hagyományokkal foglalkozók. A hátrányos helyzetű Hajdúszováton a civil szféra aktivitása rendkívül erős, ahol a hagyományos kézműves mesterségek oktatását is felvállalták, egy népművészeti alkotóházat működtetve. Minden településen megtalálhatóak a közbiztonság területén segítő és önkéntes alapon dolgozó szervezetek: polgárőrség vagy önkéntes tűzoltóság. Ami szembetűnő, hogy a társadalmi szervezetek jelentős az önkormányzati feladatellátáshoz kötődik. Az is megfigyelhető, hogy több település esetében a helyi rendezvényeket az önkormányzat munkáját segítve ezzel, valamely helyi kötődésű civil szervezet szervezi. Általában igaz, hogy kicsi az érdekérvényesítő képességük, jelenleg hiányoznak az együttműködésekre irányuló kezdeményezések, és ezek nincsenek megfelelően koordinálva. Ezt az űrt próbálja betölteni az akcióterület mindhárom járásában működő Civil Egyeztető Fórum. Fontos feladatként jelentkezik az önkormányzati, a civil és a vállalkozói szféra együttműködésének erősítése. Szükség van az aktív, jól működő civil szervezetekre, a meglévő szervezetek „megerősödésére”, hiszen a létük már nem a hiányzó szolgáltatásokkal, hanem a szolgáltatók hiányosságaival magyarázható.

5. A gazdaság helyzete

Foglalkoztatási helyzet és munkanélküliség. A lakosság összetételének magyarázatánál említésre került, hogy az országos átlagtól magasabb az aktív keresők aránya. Az előbbiekből következik, hogy kevesebb az aktív keresőkre jutó eltartottak aránya. A munkanélküliség viszont nagyjából az országos átlag körüli, néhány település kivételével. A munkanélküliség és a képzettségbeli hiányosságok mellett elmondható, hogy a jövedelmi viszonyok nagyon eltérő képet mutatnak a települések között. A foglalkoztatás helyzetét alapvetően befolyásolják a lakosság iskolai végzettségével kapcsolatos tények, valamint a mikro-, és kisvállalkozások

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

bizonytalan gazdasági helyzete, viszont elmondható, hogy a foglalkoztatáspolitikai eszközök nyújtotta támogatási lehetőségekkel elsősorban ők élnek. A munkaképes korú lakosság egy jelentős része ingázik a környező településekre, viszonylag jelentősnek mondható az ellentétes irányú mozgás is. A foglalkoztatottak legnagyobb része a terciér szektorban tevékenykedik, melyet a mezőgazdaság és ipar követ. A legtöbb vállalkozást a kereskedelem, javítás, szálláshely szolgáltatás és vendéglátás szektor adja, és ezen belül is jellemző az 1-9 főt foglalkoztató mikro vállalkozások magas aránya. A településeken jelentős foglalkoztatók az önkormányzatok, sőt a községek esetében az önkormányzatok a legnagyobb foglalkoztatók.

500 főt meghaladó vállalkozás csak a két térségi központban található, ezek közül is kiemelkedik GE Hungaria Kft. Meghatározó foglalkoztatók még a Ventifilt Légttechnikai Zrt., Tigáz Cégcsoport, Hungest Hotels, Kerekes Szállítási és Kereskedelmi Kft, Curver.

A regisztrált álláskeresők száma Hajdúböszörményben a legmagasabb majd ezt követi Hajdúszoboszló, utána Hajdúnánás, Hajdúdorog, Hajdúszovát, Ebes és végül Nagyhegyes. Ebben a térségben megállapítható, hogy a regisztrált álláskereső nők száma magasabb, mint a férfiaké.

A tartós munkanélküliek számára az egyedüli foglalkoztatási lehetőség a köz-, és közhasznú munkákban jelentkeznek, illetve jelentős számban eseti vagy feketemunkát végeznek.

Gazdasági potenciál. A térség gazdasági potenciálját (a foglalkoztatottak aránya, jövedelemtermelés alapján) szolgáltató és a mezőgazdasági szektor határozza meg. Annak ellenére, hogy meghatározó a mezőgazdasági tevékenység, az ágazat jövedelemtermelő képessége mégis kicsi. A terciér szektoron belül ki kell emelni a turisztikai ágazatot, amely a térség földrajzi adottságaira alapozva nagy jelentőséggel bír. A termásvíz hasznosítás, a gyógyvízre épített turizmus a térség szinte valamennyi településén adott, és szerepel a hosszú távú fejlesztési elképzelések között. A felszín alatti víz mellett a Debrecen, Hajdúszoboszló-mint regionális, országos turisztikai központ- közelségére épített falusi turizmus is jelentős (főleg Ebesen). Az akcióterületen Hajdúszoboszló kiemelkedő az egy főre jutó szálláshelyek, és az eltöltött vendégéjszakák számában, míg a többi településen jelentős elmaradás van. Legnagyobb foglalkoztatója ennek a szektornak a Hungarospa Zrt, de kereskedelmi és fizető vendéglátó szálláshelyek Hajdúszoboszlón kívül Hajdúnánáson, Hajdúböszörményben, Ebesen és Hajdúszováton is találhatóak. Falusi szálláshelyeket Ebesen, Hajdúszováton és Nagyhegyesen, és a városok falusi jellegű külterületein is találhatunk. A szálláshelyek állapotát tekintve elmondható, hogy nagy igény van a szállások felújítására, felszereltségük javítására annak érdekében, hogy a Hajdúszoboszlón, és környékén minőségi turisztikai szolgáltatásokat nyújthassunk. A turizmus a térség nagy lehetősége, amit nemcsak szolgáltatás-bővítéssel, hanem a meglévő szolgáltatások minőségének javításával, „ápolásával” is kihasználhatunk.

A mezőgazdaság szerepe fajsúlyos a térségben és a jelentősebb agrárvállalkozásokon túl (Kösely Zrt, Tedej Zrt, Béke Agrárszövetkezet, Bocskai Mg. Zrt, Kurucz- Ker. Kft., Nagyhegyesi Állattenyésztő Kft., Takarmány Kft.) több ezer mezőgazdasági őstermelő is fellelhető, illetve meghatározó szerepe van a mezőgazdasági kistermelésből származó jövedelem-kiegészítésnek. Gond a mezőgazdaság válsága, jövedelemtermelő, népességeltartó képességének alacsony volta, valamint, hogy jelentős különbség van az őstermelők és a nagyüzemi mezőgazdasági vállalkozások technológiai színvonala között. Az országban egyedülállóan a térségben minden típusú mezőgazdasági vállalkozási forma jelen van. Az ipari

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

termelés jelen van a térségben, de nem meghatározó. A Hajdúszoboszlói kistérség az Alföld legfontosabb gázipari központja, ahol megtalálható a MOL Rt. gázkitermelő és gázfeldolgozó üzeme (Nagyhegyes), ahol mára már inkább tározással foglalkoznak. Az akciócsoport területén több ipari terület található, ahová tudatosan települnek be a vállalkozások. Két ipari park Hajdúböszörményben (Keleti és Nyugati), és Hajdúnánás- Tedejen található. Itt is elsősorban a nagyobb vállalkozások jelenléte a meghatározó. A gazdasági szféra szerkezeti állapotára jellemző, hogy nagyon kevés a hatékonyan működő mikro-, kisvállalkozás és egyre növekvő arányú a kényszervállalkozás, melyeknek termékszerkezete nem felel meg a keresletnek. Jövedelmezőségük romlik, alacsony a vállalkozási kedv, viszont meghatározó a foglalkoztatásban betöltött szerepük. Hiányoznak a kézműves vállalkozások és a kisipari szolgáltatások. A vállalkozási szektorok, megerősítése indokolt a már meglévő szolgáltatások fenntarthatóságának biztosítása érdekében. A turizmusban betöltött országos szerepénél fogva Hajdúszoboszlón legnagyobb az egy állandó lakosra jutó jövedelem, Hajdúszováton a legkevesebb, míg a többi településen az országos átlag közeli. Problémaként jelentkezik viszont a turizmus és a mezőgazdaság adta szezonális, mely magas alkalmi munkavállalást produkál.

A térség hosszú távú fejlődésének és a versenyképesség javításának legfontosabb akadálya, hogy kevés a szakképzett munkaerő, kevés a munkahely, a vállalkozói réteg alacsony aktivitást mutat, és jelentős számban fordulnak elő kényszervállalkozások. További problémát okoz, hogy egyelőre kihasználatlanok a mezőgazdasági adottságok a termékek feldolgozottságát, és a melléktermékek felhasználását tekintve is. Jelentős mértékben hagyják el a térséget az alacsony hozzáadott értékű termékek. A turisztika Hajdúszoboszlón koncentrálódik, nincsenek komplex turisztikai attrakciók, nincs a térségi szereplők között együttműködés, és gond a szezonális.

6. Összegezzék röviden

A jól működő települések felé elvárás, hogy az aktív és kulturált pihenéshez, szórakozáshoz, kikapcsolódáshoz, művelődéshez szorosan kötődő szolgáltatásokat is nyújtsanak, amelyek nemcsak a lakosság igényeit elégítik ki, hanem kiemelkedő szerepet játszhatnak az új (gazdasági, szolgáltatási, innovációs) fejlesztések megtelepedésében is.

E feladat magában foglalja a parkok és zöldterületek karbantartását, a vendéglátás, művelődési intézmények eltérő lakossági-, és turistaigényekhez igazodó összehangolt és ötletes fejlesztését, támogatását is. Kiemelten érdemes támogatni a szabadidő értékes eltöltésével, a sporttal, az egészségtudatra neveléssel összefüggő piaci és civil kezdeményezéseket.

Ehhez kapcsolódik a helyi identitás és a lokálpatriotizmus erősítése is.

A kultúra és tudás ma már a modern gazdaság és társadalomfejlesztés alapvető támogatója. A közösséghez és a lakóhelyhez kötődés, az identitástudat, lokálpatriotizmus, valamint a társadalmi szolidaritás megteremtése érdekében a társadalmi kapcsolatok tudatos építésének célrendszere szükséges, mivel anélkül nem lehet növelni az itt élők életminőségét és együttműködési készségüket sem. Ennek érdekében az identitást erősítő események mellett további lehetőség a sajátos meghatározottságú településrészek (telepek), civil – településszépítő (építő, ápoló) szervezeteinek támogatása, illetve újabbak létrehozásának támogatása.

A Helyi Fejlesztési Stratégia fő irányai:

- Vállalkozások fejlesztése, versenyképesség növelése (helyi termékek is),
- Munkanélküliség csökkentése, fokozottan veszélyeztetett közösségek problémáinak kezelése, szegénység kezelése, oktatás,
- Térségi adottságokra épülő turizmus fejlesztése,
- Civil szervezetek megerősítése, hagyományőrzés,
- alternatív energiaforrások alkalmazása a meg nem újuló erőforrások helyett (klímavédelem),
- tájértékek megőrzése.

A térség potenciális fejlesztési lehetőségei jónak mondható, ugyanakkor az elmaradt fejlesztések következtében kialakult kedvezőtlen gazdasági, társadalmi, szociális viszonyok az országban lezajló globális kedvezőtlen folyamatok eredménye, melynek kezelése is globálisan orvosolható. Fontos kiemelkedési terület a térségben meglévő stabil vállalkozások tovább fejlesztése, valamint a jelentős számú munkanélküli (melyek döntő többség közcélú munkát folytat) szakmához juttatása, hogy ezen, társadalmi réteg erőforrásként tudjon megjeleni a munkaerőpiacon és a munkájukkal hozzájárulhassanak a gazdasági fellendüléshez. Valamennyi, illetékességi területünkhöz tartozó település esetében probléma a fokozottan veszélyeztetett közösségek problémáinak kezelése, ezen közösségek további szociális élethelyzetének romlása, valamint a szegénység. A felsorolt társadalmi réteg megkeresése a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete részéről megtörtént, mind a 2007-2013 ciklusban megvalósult civil szervezetekkel kapcsolatos fejlesztések során, mind pedig a Helyi Akciócsoport civil szervezeti szférákkal történt megbeszélések, fórumok alkalmával. A térség földrajzi sokszínűsége máig kiaknázatlan potenciális turisztikai fejlesztések területe, melyek fejlesztése indokolt.

Az ipar háttérbe szorulásával, az alternatív piacok keresésével és kialakításával nyílik számunkra lehetőség a kiemelkedésből. A térség gazdaságának újrászerveződése folyamatban van még 2015-ben is, fő irány vonala a turizmus és az erre épülő gazdaság lesz a meghatározó. Természetesen az egészséges egyensúlyt és szinergiát meg kell teremteni a turizmus, mint ipar, illetve a gazdaság, mint az ebből profitáló terület aránya között.

Munkahelyek száma növekedett és ezáltal, a jelenleg segélyen és létminimum közelében élők lehetőségei növekedni és az államtól való anyagi függetlensége csökkent. Ennek következtében, főként helyi munkavállalók helyzete fog javulni. A helyi munkavállalók aktív részesei lesznek az integrált vidékfejlesztési politikának, hiszen a helyben élő és dolgozó lakosság fogja alakítani és fejleszteni környezetét, amely a megélhetésének az alapján képezi. A helyben élők érdekelték lesznek a térség felemelkedésének az elérésében.

A térség megújuló energiaforrásainak kiaknázása szintén hozzájárul az élhető és tisztább környezetért, mely hosszú távon anyagi megtakarítással jár a térségnek és az államnak egyaránt.

A környező települések integrációs együttműködése szorosabbá válik, mellyel a céltudatos és előre mutató fejlesztések illetve a megvalósítás során felmerülő problémák megoldása könnyebbé válik. A települések önkormányzatai kihasználva a helyi adottságokat és az

összehangolt munkájának köszönhetően a turisták számára több napos programokat biztosítanak, mellyel növelhető az eltöltött vendégéjszakák száma, a tőke beáramlása ezáltal nagyobbá és folyamatosabbá válik. Lehetővé válik a turizmusra épülő gazdaság kialakítása, amely nem csak a helyi piacokra termelne, hanem országos piaccal menedzselné a térséget.

A HFS-ben foglalt fejlesztési célok megvalósulásával egy komplex, jól működő és a 21. század által támasztott kihívásokra azonnal és jól reagáló rendszer kiépülése valósul meg. Ez a komplex rendszer egyszerre ötvözi a helyi adottságok és igények párhuzamának közelítését a munkahelyek teremtésével és a környezet megóvásával. Illetve a turizmus által gerjesztett vállalkozói munkakedv növekedését (vendéglátás, kis ipari tevékenységek) a munkanélküliség elleni törekvésben.

Jövőbeni fő cél volt az előző 2013-as Helyi Vidékfejlesztés Stratégiában, hogy 2013-ra Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS térség elinduljon a fejlődés útján és 2020-ra Magyarország egyik legdinamikusabban fejlődő térsége legyen. Ahol emelkedik az életszínvonal, és javul az életminőség, ahol több a munkahely, magasabbak a jövedelmek, versenyképes tudású emberek és versenyképes vállalkozások növekvő teljesítménye gyarapodó jövedelmet biztosít, és célzott méltányos támogatások nyújtanak segítséget a nehéz helyzetben lévőknek, ahol biztonságos, tiszta és jó minőségű a lakókörnyezet, egészségesebb és hosszabb az élet. Ezt a célt jelen stratégia is megvalósítani kívánja.

A regionális fejlesztéseknek a helyi szükségletekből kiindulva és az országos szintű fejlesztéspolitikai stratégiával összhangban álló intézkedésekkel kell biztosítani az adott térség, régió felemelkedését. Az országos, a regionális és a helyi szintű tervezésnek tehát egymásra építve szolgálnia kell a stratégiai célok teljesülését.

A gazdasági növekedésben betöltött fontos szerepük miatt különös figyelmet kell fordítani a mikro- kis- és középvállalkozások fejlesztésére, hiszen ez a szektor alkalmazza a munkaerő legnagyobb részét, fontos forrása a jövedelemtermelésnek, és hozzájárul gazdasági verseny erősödéséhez. EMVA III. tengely Mikro-vállalkozások létrehozása és fejlesztés jogcím keretében sor került 2012-ben több mikro-vállalkozás támogatására. Csak a tudásalapú gazdaság és társadalom kiépítése biztosíthatja a tartós helytállást a globális versenyben, ezért az oktatás és képzési rendszereknek alkalmazkodniuk kell a munkaerő-piaci igényekhez, ami e rendszerek tartalmi és szervezeti fejlesztését igényli.

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER Helyi Akciócsoport települései részére a kitörés és a fejlődés útjára lépés csak összefogással lehet elérni. A sikeres programokhoz a jó kezdeményezéseken és a szükséges pénzen túl a települések hatékony együttműködésére van szükség.

4.2 A 2007 - 2013 - as HVS megvalósulásának összegző értékelése, következtetések

Összességében elmondható, hogy a helyi vidékfejlesztési szereplők igen aktívnak bizonyultak, a pályázói kedv nagyon bizonyult. A beérkezett pályázatok minősége azonban nagyon eltérő volt. Minden pályázati kör esetében sok volt az elutasított pályázat (formai, jogosultsági problémák miatt). Lehetőség volt a helyi/ országos védelem alatt álló építmények felújítására, a természeti és a

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

történelmi tájkép, valamint az azt alkotó táji elemek állapotának javítására, kialakítása, helyi identitás fejlesztését és megőrzését, környezeti tudatosságot elősegítő fejlesztések megvalósítására. Ezen fejlesztések az épületek, építmények felújításával hozzájárulnak a helyi örökségek, a falvak, külterületek értékeinek bemutathatóságához, ezáltal a térségi identitás fejlődéséhez. A városok rehabilitációját és a falvak megújítását a „Falumegújítás” célkitűzésünk biztosította. A funkcióbővítő és szociális célú város rehabilitáció a kis- és középváros hálózat megerősítése, és a leromlott városrészek felemelése érdekében történt.

Továbbá lehetőség volt a település megjelenésében szereppel bíró épületek külső felújítására, a település környezetét és megjelenését javító kisléptékű infrastrukturális fejlesztésekre, játszóterek kialakítására, korszerűsítésére, és piacok létrehozására, meglévők fejlesztésére. A térség egyik fő célkitűzése a turizmus fejlesztése, amely a jövőképpen, a prioritásokban, az intézkedésekben, a beérkezett pályázati darabszámokban, és a kötelezettségvállalásban is megmutatkozott. A „Hajdúság kincsei” prioritás a minőségi szálláshelyek, és turisztikai szolgáltatások fejlesztését takarta. Több falusi szálláshely, ifjúsági szálló, lovas, vadász és horgászturisztikai szálláshellyel és szolgáltatással bővült az akcióterület. A helyi adottságokra épülő, országos és nemzetközi jelentőségű turisztikai központ, a gyógy turizmus, a fürdőkultúra a szolgáltatások folyamatos megújulását, a szálláshelyek korszerűsítését, bővítését igényelte, és ezen vonalon a jövőben is van még mit fejleszteni. A turizmus mellett a térség másik legfontosabb gazdaságfejlesztési célkitűzése a gazdaság versenyképességének növelése. A térségünk valamennyi településének mikro vállalkozásai pályázhatnak telephely kialakításra és fejlesztésre. A legnépszerűbb intézkedésről van szó, mindkét kört figyelembe véve is. Az igényelt és jóváhagyott támogatás is ezen intézkedések esetében a legnagyobb. Az első kör nyertes projektjei között egyszerű gépbeszerzések, és a bonyolult, nagy összegű építési beruházások is megvalósulnak. A tevékenységeket tekintve nem általánosíthatunk, nem egy bizonyos vállalkozói kör pályázott. De az elmondható, hogy legfőképpen a szolgáltató szektorban érintett vállalkozók éltek a lehetőséggel.

A beruházások eredményeképpen munkahelymegőrzés, munkahelyteremtés, a vállalkozói szektor megerősödése, a helyi termékek „értékének” emelkedése, a gazdaság modernizálása, versenyképesség növelése és a vállalkozások több lábbon állása figyelhető meg, mindez természetesen az alacsony környezeti terhelés megőrzése és a magas környezeti értéket képviselő területek, természeti értékének megőrzése mellett. A fejlesztések megvalósításával javult a térség tökevonzó képessége, a kis- és középvállalkozások műszaki-technológiai színvonala, mely által javult a termelékenységük. A célkitűzések egyik nagy pillére a horizontális intézkedésként meghirdetett közösségi terek funkciójának bővítése volt. A térségben 1 szervezet rendelkezik Integrált Közösségi- és Szolgáltató tér címmel (Hajdúböszörmény- Bodaszőlő), akik a beruházás megpályázásra jogosultak voltak. A közösségi terek kialakítása nagy mértékben segíti a helyi közösségépítés folyamatát, hiszen helyet és teret biztosítanak a helyi szolgáltatásoknak, rendezvényeknek. A LEADER Közösségi célú fejlesztés jogcímén belül a HACs az IKSZT-k funkcióbővítését ösztönözte. A bio- és a megújuló energia a jövő. Ezzel a fontos ténnyel térségünk is tisztában van, ezért külön célkitűzés ösztönözte az energiatermelés bio- és megújuló módjára való áttérést, mindezt a fenntartható energiafelhasználás érdekében. Az akcióterületünkön a bio- és megújuló energiatermelés és felhasználás mértéke nagyon csekély. Amit a 2013-as Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatánál előtérbe helyeztünk, pályázati forrást allokálva ezen célkitűzéshez. A helyi és a térségi igényekhez igazodó, a helyi igényekre épülő képzések, szakképzések, tanfolyamok, tréningek megvalósítását is ösztönöztük, amelyek segítik az álláskereső munkához jutását, javítják a település iskolázottsági színvonalának emelését, és hozzájárulnak a Hajdú hagyományok és mesterségek megőrzéséhez.

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

Cél a képzettség, képességek javítása, s ez csak valamely új tudás, ismeretanyag elsajátításával érhető el teljes mértékben. A rendezvényekre vonatkozó intézkedések a LEADER-en, és más operatív programokban is pályázható volt, a rendezvény módjától, céljától és megvalósításától függően. A térségi LEADER program rendezvényekre vonatkozó intézkedései nagy népszerűségnek örvendtek. A HACS olyan rendezvényeket támogat, amelyek térségi jelleggel bírnak, és a települések közötti együttműködések előnyben részesítésével hozzájárulnak a térségi identitás kialakításához. Falunapoktól, ifjúsági rendezvényeken, találkozókra, kulturális fesztiválokra át nagyon széles a kör. Az ügyfelek minden esetben törekednek a térségi együttműködések kialakítására a szervezés és megvalósítás folyamán. A forrás segítette a forráshiányos önkormányzatok, civil szervezetek munkáját, hiszen a támogatással minőségi, és magas színvonalú rendezvények valósulhattak meg. Bemutatásra kerültek a települések kulturális értékei, hagyományai és örökségei. Hozzájárultak a turizmus fellendüléséhez, és a LEADER Program népszerűsítéséhez.

4.3 A HFS-t érintő tervezési előzmények, programok, szolgáltatások

Egyesületünk a Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtása során egyrészt a LEADER térségben működő, tevékenykedő szervezetek és személyek részére szervező, tanácsadó, projektmenedzsmenti tevékenység biztosításával, másrészt saját pályázatok benyújtásával igyekszik a lehető legnagyobb fejlesztési forrást felhasználni a térségben, ezzel elősegítve a helyi gazdaság fejlődését.

A HFS legjelentősebb mértékben a Vidékfejlesztési Program támogatásaihoz kapcsolódik, de különös figyelmet szenteltünk a HFS készítése során a 2014-2020-as Operatív Programok (OP) beavatkozási területeinek átvizsgálására. A HFS tervezett intézkedései több területen is hozzájárulnak más OP-k céljainak a megvalósításához, ebből kifolyólag azok közvetve, vagy közvetlenül is befolyásolhatják a helyi szereplők forráshoz jutását.

A HFS szempontjából a következő Operatív Programok összefüggéseit vizsgáltuk meg.

- Vidékfejlesztési Program (VP)
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)
- Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP)
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP)
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)
- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)
- Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program (RSZTOP)
- Közigazgatás- és közszolgáltatás-fejlesztési Operatív Program (KÖFOP)
- Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP)

Külső koherencia, kiegészítő jelleg:

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

A Helyi Fejlesztési Stratégia specifikus céljai és a célokhoz való operatív programok kapcsolódásai:

1. Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása

A térségben a mikro- és kisvállalkozások alapvető tökehiánnyal küzdenek, melyek gátat szabnak a fejlődésüknek, innovatív technológiák alkalmazásának, így összességében a fennmaradásuknak. A vállalkozások támogatásával új, innovatív technológiák, megújuló erőforrások alkalmazását helyezzük előtérbe az építési és eszközbeszerzéssel érintett fejlesztéseken túl. A célok elérésével javul a térség vállalkozásainak száma, meglévő vállalkozások versenyképessége nő, illetve munkahelyek kerülnek megőrzésre, új munkahelyek jönnek létre. A cél megvalósítása hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, a klímaváltozás hatásainak csökkentéséhez, környezetvédelemhez és az erőforrások hatékonyságának növeléséhez. További cél a lakosság helyben tartása is. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk)

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGELY

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 1 - Kkv-k versenyképességének javítása prioritási tengely

Környezeti És Energiahatékonysági Operatív Program: Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása prioritási tengely

2. Turizmusfejlesztés

A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület természeti adottságait tekintve igen sokrétű, megőrzése közös nemzeti érdek. Ezen természeti értékek (folyóvíz, holtágak, erdős területek, árterek stb.) döntően kihasználatlanok. A helyi környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés eredményeként a természeti értékek megőrzésre kerülnek, turisztikai vonzerőt jelentenek majd, melyek növelik a térség turisztikai szálláshelyein eltöltött vendégéjszakák számát. Fejlesztés elsődleges célja tehát a térségben újdonságként jelentkező turisztikai attrakciók, melyek hozzájárulnak a térség környezeti állapotának megőrzéséhez, valamint gazdaságfejlesztéshez is. A specifikus cél térségek közötti együttműködések keretében is megvalósulhat más térség HACS-HACS együttműködésével. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk) 6.4 alinézkedés

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGELY,

1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 7 Turizmus prioritási tengely

3. Hátrányos helyzetű csoportok támogatása

A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rend. szerint kedvezményezett járással és/vagy a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rend. szerint kedvezményezett településekkel érintett Helyi Akciócsoport vagyunk, mely területen a fokozottan veszélyeztetett,

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

hátrányos helyzetű csoportok kiemelt támogatása prioritást élvez. Ezen csoportok elsődleges kiugrási pontja a térségi vállalkozások igényeinek megfelelő szakmai végzettséget adó képzések elvégzése. A cél megvalósítása hozzájárul az esélyegyenlőség megteremtéséhez, illetve az elvándorlás mértékének csökkentéséhez is. További cél az EFOP 1.7 intézkedéséhez kapcsolódó kedvezőtlen szocio - demográfiai folyamatok megtörése HACS együttműködéssel. Főleg időskorú, egyedülálló mozgásukban korlátozott emberek segítése. Karitatív jellegű prevenció megelőző programok támogatása. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program: Gyarapodó tudástőke prioritási tengely; 1.7 Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: MEGYEI ÉS HELYI EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSEK, FOGLALKOZTATÁS-ÖSZTÖNZÉS ÉS TÁRSADALMI EGYÜTTMŰKÖDÉS prioritási tengely 5.A A foglalkoztathatóság javítása és a helyben, a helyi és térségi gazdasági szereplők által foglalkoztatottak számának növelése

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 6 Versenyképes munkaerő prioritási tengely

4. *Civil szervezetek tevékenységének támogatása*

A térség civil szervezeteinek támogatása, mivel tevékenységük számtalan területet érintenek, így támogatásuk elengedhetetlen a térség működéséhez. Támogatásuk eredményeként a térségben a közösségi kezdeményezés alapelve erősödik, ágazatköziség valósul meg, mely hatékonyan képes reagálni a meglévő problémákra. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: KÖZÖSSÉGI SZINTEN IRÁNYÍTOTT VÁROSI HELYI FEJLESZTÉSEK (CLLD) PRIORITÁSI TENGELY (HACS-al együttműködve)

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program: Együttműködő társadalom prioritási tengely

Valamennyi cél esetében kiemelt kapcsolódási pont az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program 1.7 intézkedése:**

Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése

Az intézkedés kiegészíti a hátrányos helyzetű és a leghátrányosabb helyzetű járásokban működő helyi akciócsoportok (HACS-ok) által kidolgozott stratégiák társadalmi felzárkózási céljai megvalósítását. Igazodva a helyi megvalósítás önállóságához, a helyi pályázók választják ki, hogy melyeket kívánják az alábbiak közül megvalósítani azzal a feltétellel, hogy a kiválasztott tevékenységeknek illeszkedniük kell a HACS stratégiájához, valamint a területén elfogadott legalább egy települési szintű, a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet szerinti helyi esélyegyenlőségi program végrehajtásához:

- 1) Helyi felzárkózást szolgáló tudás bővítése
- 2) Többfunkciós közösségi szolgáltató terek működtetése
- 3) Kedvezőtlen szocio-demográfiai térségi folyamatok megtörése (pl. fiatalok helyben tartása, helyi tudástőke növelése)

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

4) Közösségépítés és -megtartás, építve az 1.3 intézkedésben kialakított módszertanra és mentorhálózatra

5) A környezeti fenntarthatósági szempontoknak való megfelelés (kizárólag ESZA fejlesztés)

Az intézkedés kedvezményezettjei HACS illetve az általuk kijelölt kedvezményezetti kör lehet (helyi és területi költségvetési szervek, államháztartáson kívüli nonprofit szervezetek). Az intézkedés kiegészíti a hátrányos helyzetű és a leghátrányosabb helyzetű járásokban működő helyi akciósoportok által kidolgoott stratégiák társadalmi felzárkóztatási céljait.

A Helyi Fejlesztési Stratégia tartalmát befolyásoló megyei fejlesztési prioritások:

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete a Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozását megelőzően több alkalommal is véleményezte a **Hajdú-Bihar megyei Területfejlesztési Program 2014-2020** Stratégiai és Operatív Programot, mely megyei szinten definiálja a főbb fejlesztési prioritásokat, melyet a Helyi Fejlesztési Stratégia elkészítése során figyelembe vettünk. A települések településfejlesztési programjai szinergiában állnak a megyei területfejlesztési koncepcióval, így azokra külön nem tér ki jelen stratégia. A Helyi Fejlesztési Stratégia szempontjából leginkább releváns megyei területfejlesztési program tartalma:

Stratégiai ágazati célok:

Az Alföld értékeire épülő fenntartható környezet: A megye egyik legfontosabb rész célja az (Á1) stratégiai ágazati cél kapcsán, hogy hozzájáruljon Hajdú-Bihar megye településeinek a környezeti minőség növekedéséhez és megfelelő eszközöket biztosítson a környezeti fejlesztések megvalósulásához. Ezen eszközökkel a települések hozzá tudnak járulni az országos jelentőségű célok eléréséhez, mint például az energiafüggettség csökkentése, klímavédelmi célkitűzések elérése.

Versenyképes gazdaság és egészséges élelmiszer (Á2): Hajdú - Bihar megye gazdasági adottságaira alapozva a helyi gazdaságfejlesztés és foglalkoztatás ösztönzés érdekében megvalósul a megye belső erőforrásainak és potenciáljainak a szinergikus kiaknázása és fejlesztése. Hajdú - Bihar megye gazdaságára is jellemző duális szerkezet ellensúlyozása a helyi vállalkozói aktivitás erősítésével és a foglalkoztatás növelésével történik meg.

A megye gazdasági szerkezetének megfelelő oktatás, szakképzés (Á3): A helyi szintű foglalkoztatás növeléséhez elengedhetetlen a munkaerő-kereslet és munkaerő-kínálat összehangolása, így az oktatás, szakoktatás és felsőoktatás minőségi fejlesztése során elsősorban a gazdasági szereplők által megfogalmazott elvárások szempontjait kell figyelembe venni, kialakítva a piaci igényekhez illeszkedő oktatási struktúrát, támogatva a vállalkozások bevonását a képzésekbe.

Közösségi, szociális, egészségügyi és társadalmi fejlesztések a leszakadó társadalmi csoportok esély-egyenlőségének és életminőségének javítására (Á4): A 2020-ig tartó időszakban fontos cél az öregező társadalom és a leszakadástól veszélyeztetett csoportok által előidézett kihívásokra való felkészülés, az ezzel kapcsolatos szociális, egészségügyi és társadalmi infrastruktúra-fejlesztések megvalósítása.

Stratégiai területi cél:

Kistelepülések, mint az élhető vidéki közösségek színterei (T3): vidéki kistelepüléseknek az elmúlt időszakban az elöregedés, az elvándorlás és elszegényedés problémájával kellett szembenézniük. Fontos cél ezeknek a folyamatoknak a kezelése, olyan **biztonságos, gazdaságilag életképes és élhető**

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

vidéki környezet fenntartása, amely megőrzi a megye vidéki területeinek értékeit, erősíti a települések önmegtartó erejét. Az **önszerveződés** és az **önfenntartó gazdálkodás** segíti a minőségi életkörülmények kialakítását, melyet a vállalkozói szemlélet terjedésének erősítésével és a foglalkoztatást biztosító (elsősorban mezőgazdasághoz kötődő) vállalkozások fejlesztésével, valamint a generációs megújulás támogatásával lehet elérni.

A HFS fejlesztési területeinek irányelvei megmaradtak az előző időszaki HVS intézkedési tervében leírtaknak megfelelően, de a keretösszegek lényegesen változtak. Egy pályázó kisebb összegre tud pályázni, kisebb támogatási intenzitás mellett. Kiegészítésnek szánjuk más programokhoz. Próbáltuk az igényekhez igazítani a cselekvési tervet, de már a 2. fejezetben bemutatott táblázatnak megfelelően, nem tudjuk az igényeket teljesen kielégíteni, ezért támogatunk több kisebb értékű projektet.

A HFS tartalmát befolyásoló, a térség gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások:

A turizmus területén kapcsolódni kívánunk a Bejárható Magyarország programhoz, ennek előkészítéseként felvettük a kapcsolatot az országos turisztikai szövetségekkel.

Hajdúnánás már korábban csatlakozott a Bejárható Magyarország programhoz, kajak – kenu tekintetében, melyhez Hajdúböszörmény is kíván csatlakozni. További lehetőségként és igényként felmerült a Bejárható Magyarország többi programjához is csatlakozni a természetjáráshoz, kerékpárturizmushoz, vitorlázáshoz és lovas turizmushoz. Konkrét tervek még egyeztetés alatt. További lehetőségként, figyelembe vesszük majd a Nemzeti Parkokkal való együttműködést. Mivel az illetékességi területünkön nincs Nemzeti Park, de ha lehetőség adódik együttműködésre, mindenképpen élénk vele.

A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása során figyelembe vételre kerültek a térség releváns fejlesztését támogató Turisztikai Desztináció Menedzsment program.

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

4.4 SWOT

Erősségek (E):	Gyengeségek (GY):
<ol style="list-style-type: none"> 1 Kedvezőek a természetes szaporodási mutatók. 5. Középfokú oktatási intézmények működnek. 6. Alternatív mezőgazdasági termelés, biogazdálkodás folyik néhány gazdaságban. 7. Erős szolgáltató szektor, magas a szolgáltatási ágazatokban foglalkoztatottak aránya. 8. Több magyar és külföldi tulajdonban lévő vállalkozás és multinacionális cég működik a térségben. 9. M3 és M35 autópálya közelsége 10. Debreceni reptér légi összeköttetést biztosít 11. 2 ipari park működik a térségben. 12. Üzleti szolgáltató infrastruktúrák találhatóak a térségben. 13. Ipari tevékenységre alkalmas barnamezős területek állnak rendelkezésre. 14. Rendkívül kedvező földrajzi elhelyezkedés, autópályák áthaladnak a térségben. 15. Jó a termőföldek átlagos aranykorona-értéke. 16. Nemzetközileg versenyképes idegenforgalmi adottságok a térségben. 17. Kedvező a térség megközelíthetősége 18. Jelentős értéket képviselő természeti értékek jelenléte (országos védett természeti területek (Hortobágyi Nemzeti Park), ex lege értékek (szikes tavak, kunhalmok), gazdag élővilág, NATURA 2000 területek; Unesco Bioszféra rezervátum területek; Világörökségi területek; Magas Természeti Értékű Területek – gazdálkodás segítése 19. Kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek 20. Gyógyvíz és termálvíz készlet 21. Nem a térség szomszédságában, de közel van a Román határ 22. A mezőgazdasági termékek feldolgozása, másodlagos termékek hasznosítása, feldolgozóipar ösztönzése, ehhez kapcsolódóan a jó minőségű termőföld adta lehetőség 23. Jelentős mezőgazdasági hagyományok, tradicionális mezőgazdasági termékek. 	<ol style="list-style-type: none"> 1 Kedvezőtlen demográfiai folyamatok, az elvándorlás miatt csökken a népesség. 2 Alacsony a munkaképes korú lakosság aránya, elöregedő népesség. 3 Magas az eltartott és az inaktív népesség aránya. 4 Magas, kedvezőtlen szerkezetű munkanélküliség. 5 Magas a pályakezdő és a tartósan munka nélkül lévők aránya. 6 Jelentős térségi fejlettségbeli különbségek találhatóak a térségben belül. 7 A lakosság képzettségi szintje elmarad az országostól. 8 Alacsony a felsőfokú végzettségűek aránya. 9 Kedvezőtlen jövedelmi viszonyok, alacsony életminőség. 10 Az iskolákban magas az egy pedagógusra jutó tanulók száma. 11 A térség iparosodottsági szintje, valamint az iparban foglalkoztatottak aránya alacsony. 12 Gyenge a minőségi turizmus infrastruktúrájának kiépítettsége (lovas- és kerékpárturizmus) kivéve Hajdúszoboszló 13 Nem működik logisztikai központ a térségben. 14 Alacsony a vállalkezési aktivitás. 15 A vállalkozásokon belül a kis- és mikro vállalkozások túlsúlya jellemző, alacsony a vállalkozások munkahely-teremtő képessége. 16 A közutak, mind a vasúti pályák felújításra szorulnak. 17 Kerékpárút hálózat fejlesztésre szorul 18 Kedvezőtlen a telekommunikációs infrastruktúra kiépítettsége a községekben, településrészekben 19 Gáz kiépítettsége hiányos 20 Nincs nemzetközi határkapcsolata, alacsony a nemzetközi kapcsolatrendszer szintje elégtelen. 21 Belvízveszélyes területek 22 A gyógyvízre épülő kialakult idegenforgalmi terület bővítése az azt körülvevő lakóterületek illetőleg a művelődésből nehezen kivonható jó termőföldek, valamint a közeli szennyvíztisztító mű miatt korlátozott

Lehetőségek (L):	Veszélyek(V):
<p>1 M3 és M35 autópálya kiépülésével megteremtődtek logisztikai szolgáltatások nyújtásának alapjai.</p> <p>2 Működő üzleti infrastruktúrák szerepe felértékelődik.</p> <p>3 Az EU csatlakozást követően jelentős fejlesztési források állnak rendelkezésre.</p> <p>4 Növekvő igény a logisztikai szolgáltatások iránt.</p> <p>5 Aktív turizmus iránti nemzetközi kereslet növekszik.</p> <p>6 Klaszteresedés a mezőgazdasági termékek feldolgozására és értékesítésére</p> <p>7 Hagyományörzés és – ápolás, kulturális rendezvények, kézműves és népművészeti tradíciók őrzése és bemutatása</p> <p>8 A kerékpárút hálózat kiépítése a munkahelyek és a turisztikai célterületek könnyebb elérhetőségét biztosítja.</p> <p>9 Megújuló energiaforrások felhasználásának támogatása, ingatlan - állomány energiahatékonyságának javítása</p> <p>10 A tájsebek tematikus rehabilitációja szabadidő eltöltésre alkalmas funkciók telepítésével (extrém sportok, horgászat)</p>	<p>1 Mezőgazdasági üzemek működési feltételei továbbromlanak.</p> <p>2 A gazdaság instabilitása, jelentős bürokratikus nehézségek a fejlesztések során.</p> <p>3 Más európai országok mezőgazdaságának erősödése térnyerése, fejlődése</p> <p>4 Nagy függőség a mezőgazdaságtól, a mezőgazdaság vállalkozások problémája esetén jelentősen nőhet a munkanélküliség.</p> <p>5 Az eltérő adottságok, fejlődési lehetőségek következtében tovább nőnek a térségen belüli fejlettségi különbségek.</p> <p>7 Debrecen vonzóereje</p> <p>8 Debrecen szolgáltatási kínálata elsorvasztja a közeli települések szolgáltatói szektorait</p> <p>9 Befektetések alacsony szintje, tőkehiány, ami a versenyképesség javulását megakadályozza</p> <p>10 A mezőgazdaság teljes ellehetetlenülése a gazdasági szabályozók és a külső piaci kényszer által</p>

	Belső ERŐSSÉGEK	Belső GYENGESÉGEK
Külső LEHETŐSÉGEK	<p>Offenzív stratégia:</p> <p>Vállalkozások fejlesztése, munkanélküliség csökkentése, természeti értékekre épülő turizmusfejlesztés.</p>	<p>Fejlesztő stratégia:</p> <p>Munkaerő helyben tartásával a munkanélküliség csökkentése, alternatív energiaforrások alkalmazásával a fenntartható fejlődés biztosítása. Civil szervezetek megerősítésével hátrányos helyzetű lakosság felkarolása.</p>
Külső VESZÉLYEK	<p>Védekező stratégia:</p> <p>Versenyszféra erősítésével a versenyszférában alkalmazott munkavállalók számának növelésével csökken az önkormányzati foglalkoztatottság (hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatásának elősegítése).</p>	<p>Elkerülő stratégia:</p> <p>Pályázati fejlesztési források hatékony alkalmazásával katalizátorként hat a térségre, mely számos problémát tud kezelni illetve negatív hatást enyhíteni. Önkormányzatok támogatásával valamelyest ellensúlyozható a leterheltségük.</p>

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

A SWOT elemzés alapján látható, hogy a térségben rejlő fejlesztési potenciál magas, nagy hangsúlyt kell fektetni a tőkehiányos vállalkozások megerősítésére, általuk a munkanélküliség csökkentésére. A térségben rejlő környezeti potenciál magas, annak kiaknázása indokolt. Fontos feladat a térség természeti értékeinek kihasználása a bioszféra felborítása nélkül, illetve az alternatív, megújuló erőforrások alkalmazása a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében.

4.5 Fejlesztési szükségletek azonosítása

A helyzetfeltárás fejezetben meghatározott, valamint a SWOT mátrix megalkotását követően, a térség erősségei, gyengeségei és lehetőségei (fejlesztési területek), valamint a fennálló veszélyek azonosításra kerültek, mely a Helyi Fejlesztési Stratégia fő irányvonalait határozzák meg. Az említett fejezetekben nem csupán a HACS tapasztalatai illetve gyűjtőmunkák során megszerzett adatok alapján, hanem a térség szereplőitől szerzett információk kerültek beépítésre, biztosítva ezzel az ágazatköziséget, valamint a különféle igények teljesítését is, mely megoldásokat nyújt a térség problémáira, mely az alulról jövő kezdeményezések alapja.

A helyzetfeltárás és a SWOT mátrix alapján az alábbi stratégiai lépések váltak szükségessé:

- **Offenzív stratégia:** Vállalkozások fejlesztése, munkanélküliség csökkentése, természeti értékekre épülő turizmusfejlesztés.
- **Fejlesztő stratégia:** Munkaerő helyben tartásával a munkanélküliség csökkentése, alternatív energiaforrások alkalmazásával a fenntartható fejlődés biztosítása. Civil szervezetek megerősítésével hátrányos helyzetű lakosság felkarolása.
- **Védekező stratégia:** Versenyszféra erősítésével a versenyszférában alkalmazott munkavállalók számának növelésével csökken az önkormányzati foglalkoztatottság (hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatásának elősegítése).
- **Elkerülő stratégia:** Pályázati fejlesztési források hatékony alkalmazásával katalizátorként hat a térségre, mely számos problémát tud kezelni illetve negatív hatást enyhíteni. Önkormányzatok támogatásával valamelyest ellensúlyozható a leterheltségük.

A SWOT analízis áttekintése után egyértelműen megállapítható, hogy a LEADER HACCS által lefedett térség számos erősséggel rendelkezik, melyek megfelelő kihasználását nagymértékben megnehezítik a térség gyengeségei. A térség egyik erőssége a *kedvező földrajzi elhelyezkedés* (E18, V7, V8). Az érintett térségen halad keresztül az M3 és M35 autópálya (E6, L1), amelyen jelentős áruforgalom bonyolódik le. Ennek maradéktalan kihasználását azonban megakadályozza a nagyvárosok (Debrecen és Nyíregyháza) közvetlen közelsége, a korszerű közlekedési vasúti infrastruktúra hiánya. Ugyanakkor több lehetőség van, melyekre építhet a térség. A kedvező elhelyezkedésből kifolyólag javulhat a térség tőkevonzó képessége, növekedhet a befektetői érdeklődések száma. Ennek erősítésére azonban intenzív marketing és befektetés-ösztönzési munka szükséges. Az érintett térség fejlődése szempontjából meghatározó a *humán-erőforrás minősége*, melyek terén súlyos gyengeségek azonosíthatók be. A térség lakosságának alacsony az aktivitási szintje, az eltartott népesség magas aránya nagy terheket ró a foglalkoztatottakra. Mindezek mellett azonban magas munkanélküliség figyelhető meg, melyet tovább súlyosbít, hogy a munkanélküliek körében magas a pályakezdő és a hosszú távon munka nélkül lévők aránya. Erősségként értékelhető a természetes szaporodási mutató alakulása, azonban ezt lerontja a lakosság elvándorlása a térségből. A lakosság iskolázottsági szintje alacsonyabb az országosnál, nagyon alacsony a diplomások aránya a térségben. Mindezekből

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

kifolyólag szükséges a humán-erőforrás átfogó fejlesztése, az oktatási, képzési és átképzési rendszer fejlesztése, átképzési és foglalkoztatási programok lebonyolítása révén. Ösztönözni kell továbbá a diplomás rétegek idetelepülését. A térség jelentős *mezőgazdasági hagyományokkal* rendelkezik, erősségként értékelhető, hogy több tradicionális mezőgazdasági terméket állítanak elő az helyben és jó a földek termőképessége, Ugyanakkor számos gyengeség figyelhető meg. A térség kedvező mezőgazdasági adottságokkal rendelkezik, de a termelési szerkezet is korszerűtlen. Az érintett térség több településén rendkívül magas a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya, az őstermelők száma, a mezőgazdaság számos család megélhetését biztosítja. A térség erőssége, hogy megjelent az alacsony termőképességű területek alternatív hasznosítása, biogazdálkodás folyik néhány gazdaságban.

A térség nem rendelkezik komoly *ipari kapacitásokkal*, alacsony az iparban foglalkoztatottak aránya. Az ipari vállalkozások is elsősorban a nagyobb településeken, városokban koncentrálódnak, növelve ezzel ez egyes települések közötti fejlettségbeli különbséget. A térség erőssége, hogy több külföldi tulajdonban lévő, illetve multinacionális vállalat is működik a térségben, ezek többsége azonban korábban működő vállalatok felvásárlásával került a térségbe, nem új beruházás eredménye. Az érintett térség gyengesége az alacsony vállalkozási aktivitás, a működő vállalkozások lakosságárányos értéke jelentősen elmarad az országos átlagtól. A vállalkozások tőkeszegénysége tovább súlyosbítja a helyzetet, jelentős a mikro- és kisvállalkozások aránya, melyek munkahelyteremtő képessége alacsony. Ezzel szemben kiemelkedően magas a *szolgáltató ágazat* részesedése. Jelenleg ezen vállalkozások közötti együttműködés korlátozott, melyet szükséges javítani akár klaszterek létrehozásával. A térség erőssége, hogy jelentős természeti értékekkel rendelkezik, itt található a jelentős termálvíz kapacitások vannak, itt található a Hajdúszoboszlói „üdülőközpont” ezáltal a térség a turizmus egyik hazai célpontjává válhat. Ennek a lehetőségnek a kihasználását több gyengeség nehezíti. Az egyik legjelentősebb, hogy nemzetközi viszonylatban kevés olyan természeti érték jelent kiemelkedő vonzerőt, a térség nem tud versenyre kelni a magashegységi nemzeti parkokkal. További gyengeség, hogy a minőségi turizmus feltételei jelenleg hiányosak a térségben, kevés minőségi szálláshely található, valamint rövid a turisztikai szezon.

A térség erőssége, hogy több üzleti tevékenység folytatására alkalmas ingatlan található a térségben, ezek közül *két ipari park* címmel rendelkezik. Több település rendelkezik kijelölt *iparterülettel*, valamint számos, jelenleg hasznosítatlan barnamezős terület áll a potenciális beruházók rendelkezésére. Ugyanakkor gyengeség, hogy ezen területek kiépítettsége alacsony, a közművek még nincsenek teljes mértékben kiépítve, több barnamezős terület hasznosítását pedig ellehetetleníti a szennyezések felszámolásának magas költsége. A térség településein a műszaki *infrastruktúra* kiépítettsége változó. Alapvető gyengeség a közlekedési infrastruktúra rossz állapota: a közutak többsége felújításra szorul, a vasúti pálya pedig jelenleg nem alkalmas nagy sebességű közlekedésre. A bemutatott erősségek és gyengeségek, valamint az ezekhez kapcsolódó lehetőségek és veszélyek a térségen belül is térségenként különböznek. Mindezekből kifolyólag rendkívül fontos a térség belső fejlettségbeli különbségeinek csökkentése.

A helyzetelemzés alapján a jövőkép megvalósulását elősegítő középtávú stratégia célok: Az akcióterület erősségeit és lehetőségeit kihasználva az erőfeszítéseket a jövedelemtermelő turisztikai fejlesztésekre kell összpontosítani a köz- és a magánszféra együttműködésében. Szintén jövedelemtermelő céllal tovább kell fejleszteni a sportcélú infrastruktúrát. Mindkét terület tovagyűrűző hatással lesz a települési vendéglátás, szálláskiadás, kiskereskedelmi tevékenység fejlődésére is. A fejlesztéseket a települések céljainak összehangolásával kell megoldani, figyelembe véve azonban, hogy a szűkösen rendelkezésre álló erőforrások mellett először a legnagyobb hozzáadott értékkel bíró fejlesztéseket kell megvalósítani. A turisztikai célú szolgáltatások bővítésével, sportcélú létesítmények

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

építésével, a gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek javításával lehet a stratégiai célokhoz hozzájárulni.

Az alacsony szén-dioxid kibocsátás, a klímaváltozás hatásait csökkentő és megelőző intézkedések elsősorban a városi infrastruktúrák és szolgáltatások fejlesztésén, korszerűsítésén keresztül valósíthatók meg. Az anyag- és energiatakarékosságra törekvés, valamint a környezetterhelés és káros anyag kibocsátás szintjének csökkentése érdekében kell megújítani az akciócsoport települései az energetikai rendszereinek korszerűsítését, folytatni a hulladékgazdálkodás területén eddig megtett lépéseket, és megújítani, még inkább környezetbaráttá tenni a települési közlekedést. A megújuló energiaforrásokból származó villamosenergia-termelés elősegítése európai uniós és országos szinten is kiemelt jelentőséggel bír. Az akcióterület térsége olyan agroökológiai adottságokkal rendelkezik, mely megfelelő alapot szolgáltatnak biomassza, valamint biogáz felhasználáshoz. A napsütéses órák magas száma és besugárzott napenergia mennyisége napelemes és napkollektoros rendszerek telepítéséhez jó adottságot biztosít. Magas fokú az erdősültség, jók a fafeldolgozási kapacitások. A megújuló energiaforrásokból származó villamosenergia-termelés mellett további fontos feladat a meglévő infrastruktúrák energetikai szempontból lehető legjobb technológiák alkalmazásával történő megújítása. A példamutatás és a jó gyakorlatok közvetítése, a lakosság és a vállalkozások motiválása, támogatása, a szemléletformálás és információnyújtás, tanácsadás fontos feladat, mely közvetetten hozzájárul a zöld gazdaság „felvevőpiacának” bővítéséhez is.

A sport és kulturális infrastruktúrák fejlesztése szintén olyan terület, mely az akcióterület lakosságát, a turisztikai kínálat bővítését, valamint a közösségi élet és az identitás erősítését egyaránt szolgálja. A sportlétesítmények vonatkozásban is elmondható, hogy a települések ellátottsága magas színvonalú, a további kínálatbővítés összhangban áll az országos sportágfejlesztési stratégiákhoz kapcsolódó feladatokkal. A nagyrendezvények sorát további sportrendezvényekkel célszerű bővíteni a jövőben, de legfontosabb a már hagyományokkal rendelkező kulturális nagyrendezvények megtartása, népszerűsítésének támogatása, minőségének, programjainak gazdagítása.

A településeken megjelenő helyi szakképzés hiányának megoldása érdekében célként fogalmazódik meg a magas színvonalú oktatás-nevelés biztosítása, fejlett és mindenki számára elérhető óvodai hálózat, magas színvonalú, színes (nyelvi és informatikai oktatás) alapfokú oktatás és elismert középfokú oktatási intézmény fejlesztéssel, mely nem csupán társadalmi, hanem gazdasági szempontból is elengedhetetlen. A versenyképes oktatási háttér biztosítása érdekében fontos a gazdaság igényeihez igazodó, annak változásaihoz gyorsan és rugalmasan alkalmazkodó szakképzési és felnőttképzési rendszer kialakítása majd folyamatos fejlesztése. Kiemelt hangsúlyt kell fektetni az idegen nyelvi képzésre az alap- és középfokú oktatásban egyaránt. A növekvő technológiai színvonal új képzettségeket és képességeket igényel, erősíteni szükséges a műszaki képzést (elsősorban a hiányszakmák területén).

5. Horizontális célok

5.1 Esélyegyenlőség

A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása és megvalósítása során kiemelt cél az esélyegyenlőség megteremtése. Az esélyegyenlőség biztosítása egyrészt szférák szintjén megvalósítandó, tehát valamennyi szféra (köz-, vállalkozói-, civilszféra) számára biztosítani szükséges a fejlesztési célok

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

megvalósításának fejlesztési lehetőségeit, ugyanakkor fontos biztosítani a fokozottan veszélyeztetett, társadalmi kirekesztettség és újratermelődő szegénységgel érintett társadalmi réteg esélyegyenlőségének megteremtését. Minden városlakó érdeke a szolidaritás erősítése, amely nagyban elősegítheti a hátrányos helyzetű csoportok, fogyatékossgal élők társadalmi integrációját, foglalkoztatási és érvényesülési lehetőségeit. A megkülönböztetés tilalma, az egyenlő bánásmód elve nem alkalmas az összes létező egyenlőtlenség megszüntetésére. Olyan pozitív, méltányos és rugalmas felzárkóztatást elősegítő intézkedések kidolgozására törekszünk, amelyek elősegítik az érintettek társadalmi és foglalkoztatási pozíciójának javulását, megőrzését és támogatjuk az erre irányuló kezdeményezéseket. Az EU lehetővé teszi a nemek szerinti eltérő bánásmód egyes formáit, ha annak célja kizárólag az, hogy kiküszöbölje a múltban elszenvedett hátrányos megkülönböztetés hatásait. A pozitív diszkrimináció csak egy lehetőség, amire az EU nem kötelezi a tagállamokat. A gyakorlat azt mutatja, hogy hazánkban is egyre gyakrabban élnek a pozitív diszkrimináció eszközével, mert a diszkrimináció pusztán tilalmánál többre van szükség az előítéletek leküzdéséhez. A pozitív diszkriminációt leggyakrabban a munkaerő-piaci érvényesülés és a közéletben való részvétel segítésére alkalmazzák. Ennek érdekében folyamatosan vizsgáljuk a pozitív diszkrimináció alkalmazásának lehetőségét.

Az intézkedési tervnek a helyzetelemzés által feltárt problémákra, hiányosságokra (esélyegyenlőségi kockázatokra) kell reagálnia. Az akciócsoport speciális helyzetének köszönhetően azonban arra is törekedni kell, hogy ne csak a hiányosságokra, hanem az erősségekre is koncentráljunk. Az elért eredmények megtartása mindenképpen fontos célkitűzés. A folyamatos kapcsolat biztosítja az esélyegyenlőséget a veszélyeztetett, nehéz helyzetben lévő társadalom számára. Ezen csoportok számára a legnagyobb probléma az alacsony végzettség, az ebből adódó munkanélküliség, és a fokozódó szociális leszakadás. Az alacsony státuszú lakosok integrációja előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerő-piaci hátrányaikat, javítják foglalkoztatási esélyeiket, hozzájárulva ezzel az alacsony státusz megváltozásához. A stratégia a felsorolt problémákat elsősorban vállalkozásfejlesztéssel, illetve szakmát adó képzések szervezésével tudja enyhíteni. Helyi szinten a probléma csupán enyhíthető, megoldása országos szintű kérdés. Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében szorosabban és hatékonyabban szükséges együtt dolgozni a város önkormányzatával, civil szervezeteivel. Nagy igény mutatkozik a nemzetiségi önkormányzat felől az együttműködésekre. A stratégia megvalósítása során a kedvezményezettek által megvalósított fejlesztések nyomon követése indokolt, a Helyi Fejlesztési Stratégia fő céljainak elérését biztosító monitoring működtetése fontos visszacsatolás a munkaszervezet munkáját illetően. Ezek alapján elmondható, hogy a Helyi Fejlesztési Stratégia hozzájárul a térséget érintő problémák enyhítéséhez, lehetőséget teremt a vállalkozások fejlesztése és képzések biztosítása révén a munkanélküliek munkához jutásához, így a szegénység csökkentéséhez. Esélyt teremt a fokozottan hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatásához, munka világába történő visszavezetést, szakmához jutást. Az esélyegyenlőség biztosítása továbbá hozzájárul az önkormányzatok terheltségének (szociális segély, közcélú foglalkoztatás) csökkentéséhez is.

5.2 Környezeti fenntarthatóság

Egyesületünk törekszik a környezeti fenntarthatóság szempontjait a lehetőségeihez mérten figyelembe venni a stratégia végrehajtása során.

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

A fejlesztések során igyekszünk felhívni a figyelmet a megújuló energia felhasználásának a fontosságára, népszerűsíteni kívánjuk az ezzel kapcsolatos támogatási felhívásokat, tanácsadással segítjük a kérelmek benyújtását.

A Helyi Fejlesztési Stratégia tervezése, megvalósítása, a megújuló energiaforrások alkalmazása közül leginkább a geotermikus energia, a napenergia és a biomassza alkalmazására van reális lehetőség.

2020-ra növelni kell a megújuló energiaforrások felhasználásának arányát, a nemzeti tervet túlteljesítve a teljes energiafelhasználásban legalább 20%-ra növeljék a településeken a megújuló energia arányát.

Mind az uniós célok és elvárások, s ezzel összefüggésben a rendelkezésre álló források, mind a környezet állapotával szemben erősödő általános társadalmi elvárások az energiagazdálkodást a fejlesztések fókuszába állítják. Az erőforrásokkal való hatékony gazdálkodás, a fenntarthatóság szempontjai, az energiafüggettség csökkentése a cél. A megújuló energiaforrásokból származó villamosenergia-termelés elősegítése európai uniós és országos szinten is kiemelt jelentőséggel bír. Az akcióterület olyan agroökológiai adottságokkal rendelkezik, mely megfelelő alapot szolgáltatnak biomassza, valamint biogáz felhasználáshoz.

A napsütéses órák magas száma és besugárzott napenergia mennyisége napelemes és napkollektoros rendszerek telepítéséhez jó adottságot biztosít. Magas fokú az erdőszűrség, jók a feldolgozási kapacitások. A megújuló energiaforrásokból származó villamosenergia-termelés mellett további fontos feladat a meglévő infrastruktúrák energetikai szempontból lehető legjobb technológiák alkalmazásával történő megújítása. A példamutatás és a jó gyakorlatok közvetítése, a lakosság és a vállalkozások motiválása, támogatása, a szemléletformálás és információnyújtás, tanácsadás fontos feladat, mely közvetetten hozzájárul a zöld gazdaság „felvevőpiacának” bővítéséhez is.

A nyomon követhetőség szempontjából e területen nem reális külön monitoring adatszolgáltatást tervezni. A pályázatok benyújtása, nyertes és megvalósított pályázatok számának nyomon követése elégséges, mert a fentiek alapján gyakorlatilag a specifikus céloknak minden projekt meg kell, hogy feleljen, így projekt szintű a horizontális célnak való megfelelés is.

6. A HFS integrált és innovatív elemeinek bemutatása

A Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozásánál a korábbi évek tapasztalatát figyelembe véve mutatjuk be a HFS innovatív és integrált elemeit. Az előző tervezési időszakhoz képest szűkösebb források ellenére próbálunk újszerű megoldásokat találni és ezek mentén ösztönözni a különböző szektorok, ágazatok többszereplős fejlesztésének még nem egészen kialakult lehetőségeit.

A Stratégiánk kidolgozása során integrált és innovatív elemek, fejlesztési célok is beépültek a 2007-2013 időszakban alkotott Helyi Vidékfejlesztési Stratégiához képest, melynek oka a térségben korábban jelentkezett problémák elmélyülése, illetve igény szerinti új szolgáltatások bevezetése.

Az integrált és innovatív elemek alkalmazását az indokolja, hogy a Helyi Fejlesztési Stratégiának kellően rugalmasnak kell lennie a térségben bekövetkező változásokhoz képest, így új megközelítést szükséges alkalmazni. A workshopok és műhelymunkák során több alkalommal és különböző tématerületekkel (hátrányos helyzetűek, helyi termék előállítás, turisztikai lehetőségek) kapcsolatban felmerült, hogy a további előrelépés, fejlődés egyik gátja az információ hiány és az emberek passzív hozzáállása.

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

Ezen tapasztalatokat felhasználva stratégiánk egyik fő célja, hogy jelentősen kibővítsük az együttműködések mind a LEADER térségen belül, mind a LEADER térségek között a különböző szférák és ágazatok együttes részvételével, illetve aktivizáljuk LEADER térségünk vállalkozásait, civil szervezeteit és lakóit. Ennek érdekében került megfogalmazásra több intézkedésnél az együttműködés szükségessége, a sokkal nagyobb nyilvánosság megkövetelése (programok meghirdetésénél, megvalósult fejlesztések bemutatásánál), mely különböző szférákat és különböző ágazatokat érint, illetve a rendezvényeknél a helyi termelők, fellépők és előadók bevonásának a kötelezettsége. Szintén az együttműködés elősegítése, az információk megosztása a célja a helyi termék és szolgáltatás adatbázis bővítésének, a LEADER pályázatoknál az abban történő regisztrálás előírásának.

A jövőben részt kívánunk venni a LEADER térségek közötti és nemzetközi kapcsolatokban annak érdekében, hogy a máshol már jól működő fejlesztéseket (pl. megújuló energia, helyi védjegy), szakmai tapasztalatokat megismerhessük és térségünkben kamatoztathassuk.

A HFS-ünk szervesen kapcsolódik a 2014-2020-as időszakban alkalmazott Operatív Programokhoz, és más megyei, térségi fejlesztési tervekhez, stratégiákhoz (lásd 4.3 pont), több olyan innovatív és kiegészítő elemet is tartalmaz, melyek tovább fokozzák a központi programok pozitív hatásait a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete működési területén.

A nagyvilágban egyre erősebben bontakozik ki a korábbi modernizációs folyamatok környezetromboló és a társadalomtól elszakadó gazdasági fejlődése következményeként szűkössé vált természeti és kulturális értékek iránti igény. A gazdaságban is értelmezett értékévé válik a tiszta víz, az egészséges lakó környezet, az egészséges ételmiszer, a megújuló – zöld – energia, a hagyományokra, kulturális örökségekre alapozó megélhető élmény, a valahová tartozás, a térségi identitás, a személyre szabott egyedi szolgáltatás, a kisközösségek támogató szolidáris hálójára. Mindezekkel az erőforrásokkal a korábbi modernizációból kimaradt, ma elmaradottként tekintett térségek rendelkeznek, csak ezek az erőforrások vagy rejtve vannak, vagy még nem hasznosítottak.

A LEADER program arra ösztönzi a helyben élőket, hogy vegyenek részt a térség hosszú távú fejlődését meghatározó döntések meghozatalába, együttműködve az érdekelt gazdasági és társadalmi szereplőkkel, a civil és az önkormányzati szervezetekkel, közintézményekkel. Ennek koordinálásában továbbra is nagy szerepe van a Helyi Akciócsoportnak, mint egy jogi személyiséggel rendelkező szervezetnek, amely képes arra, hogy ellássa a helyi szintű végrehajtással járó adminisztratív teendőket. A tervezési ciklus során ösztönöztük a helyi szereplőket a kezdeményezésre. Fórumok, tájékoztatók keretében ismertetjük a lehetőségeket a helyi érdekeltek körében.

7. A stratégia beavatkozási logikája

7.1 A stratégia jövőképe

Egy homogénebb fejlettségű akcióterületen már realisabb a közös természeti adottságokra, mint hajdúsági löszhát, kiváló termőföld, NATURA 2000-s területek vagy a közös történelmi múltra, mint Bocskai István és a hajdú ősök történelmi örökségére, a lovas kultúra újjáéledésére épített hajdú identitás, szellemiség kialakítása. Mindezeket bővítik a néphagyományokra úgy, mint táncművészetre, gasztronómiai különlegességekre, a tájházakban fennmaradt építészeti örökségekre, valamint a helyi specialitásokra, a mezőgazdasági kultúrára és a fürdőturizmusra alapozható további értékek. A fentiek közösen járulnak hozzá a térségi együvé tartozás formálódásához.

A gazdaságfejlesztési szándék oka, az országosan tapasztalható munkanélküliség. A célok és intézkedések a munkahelymegtartást, az önfoglalkoztatást, a diverzifikációval a „több lábra állást”, a jövedelem kiegészítést, és a nagyobb fejlesztésekkel új munkahelyek létrehozását teszik lehetővé úgy az ipari-, mint az agrárágazatban.

Közösségünk küldetése, hogy egy gazdaságilag fejlődő, generációk számára egzisztenciát nyújtó, az itthon maradást biztos lehetőségként kínáló önfenntartó térséget alakítson, amelyben egy együttműködő, értékmegőrző és -teremtő, elégedett és nyitott közösség él és dolgozik, amelynek minden tagja az örökség szellemében büszkén adja át tudását, tapasztalatait és hagyományait gyermekeinek. 2020- ra elérendő cél a versenyképes és innovatív gazdaság: az értékteremtő foglalkoztatás és aktivitás növelése, a környezettudatosság erősítése, a klímaváltozásra való felkészülés, az életminőség javítása, a társadalmi különbségek csökkentése.

7.2 A stratégia célhierarchiája

Jövőkép

Közösségünk küldetése, hogy egy gazdaságilag fejlődő, generációk számára egzisztenciát nyújtó, az itthon maradást biztos lehetőségként kínáló önfenntartó térséget alakítson, amelyben egy együttműködő, értékmegőrző és -teremtő, elégedett és nyitott közösség él és dolgozik, amelynek minden tagja az örökség szellemében büszkén adja át tudását, tapasztalatait és hagyományait gyermekeinek. 2020- ra elérendő cél a versenyképes és innovatív gazdaság: az értékteremtő foglalkoztatás és aktivitás növelése, a környezettudatosság erősítése, a klímaváltozásra való felkészülés, az életminőség javítása, a társadalmi különbségek csökkentése.

	Átfogó cél(ok)
1.	A térség adottságaira épülő, fenntartható fejlődést biztosító gazdaság- és területfejlesztés.
2.	A térségben jelentkező negatív folyamatok mérséklését célzó szolgáltatásfejlesztés, hátrányos helyzetű csoportok támogatása, munkanélküliség, szegénység kezelése.

Ssz.	Specifikus célok	Eredménymutatók megnevezése	Céltételek
1.	Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása	Támogatott projektek által, megtartott vagy létrehozott új munkahelyek száma (FTE (Full Time Equivalent, Teljes munkaidő egyenértékes))	1
2.	Turizmusfejlesztés	Eltöltött vendégéjszakák száma	50-100

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

3.	Hátrányos helyzetű csoportok támogatása	Támogatott projekt keretében szervezett képzés eredményeként szerzett szakmai végzettségek száma. Főleg időskorú, egyedülálló mozgásukban korlátozott emberek segítése.	3-10			
4.	Civil szervezetek tevékenységének támogatása	Támogatott projektek által a fejlesztéssel érintett lakosság száma	100-5000			
5.	Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése	EFOP Forrás				
Intézkedések (beavatkozási területek)		Melyik specifikus cél(ok)hoz járul hozzá ¹				
		1.	2.	3.	4.	5.
1.	Térségi vállalkozásfejlesztés, induló és működő vállalkozások támogatása, megújuló erőforrások alkalmazása	x				
2.	Környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés	x	x			
3.	Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű csoportok támogatása			x		x
4.	Civil szervezetek tevékenységének támogatása		x		x	
5.	Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése			x		x

1. Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása

A térségben a mikro- és kisvállalkozások alapvető tökehiánnyal küzdenek, melyek gátat szabnak a fejlődésüknek, innovatív technológiák alkalmazásának, így összességében a fennmaradásuknak. A vállalkozások támogatásával új, innovatívtechnológiák, megújuló erőforrások alkalmazását helyezük előtérbe az építési és eszközbeszerzéssel érintett fejlesztéseken túl. Az intézkedés hozzájárul a vállalkozások versenyképességének növeléséhez, új vállalkozások indulását teszi lehetővé, munkahelyeket teremt, illetve őriz meg, ezzel hozzájárul a térségben tapasztalható elvándorlás negatív hatásainak enyhítéséhez. A térségi kistelepüléseken élők jövedelmi helyzete folyamatosan romlik, a munkanélküliek foglalkoztatását pedig a megyei átlaghoz képest jóval gyengébb vállalkozói szféra egyre kevésbé képes ellátni. Egyre nagyobb nyomás nehezedik a települési önkormányzatokra a

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

bevéterszerzési lehetőségek bővítése, a megélhetést elősegítő megoldások kidolgozására a háztartások részéről. Az elmúlt években mindez drasztikus átalakulást hozott az önkormányzatok működésében, tevékenységében. A települések többsége elindult az önellátás, „gazdálkodóvá” válás útján. A cél megvalósítása hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, a klímaváltozás hatásainak csökkentéséhez, környezetvédelemhez és az erőforrások hatékonyságának növeléséhez. További cél a lakosság helyben tartása is. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk)

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGYELY

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 1 - Kkv-k versenyképességének javítása prioritási tengely

Környezeti És Energiahatékonysági Operatív Program: Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása prioritási tengely

2. Turizmusfejlesztés

A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület természeti adottságait tekintve igen sokrétű, megőrzése közös nemzeti érdek. Ezen természeti értékek (folyóvíz, holtágak, erdős területek, árterek stb.) döntően kihasználatlanok. A helyi környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés eredményeként a természeti értékek megőrzésre kerülnek, turisztikai vonzerőt jelentenek majd, melyek növelik a térség turisztikai szálláshelyein eltöltött vendégéjszakák számát. Fejlesztés elsődleges célja tehát a térségben újdonságként jelentkező turisztikai attrakciók, melyek hozzájárulnak a térség környezeti állapotának megőrzéséhez, valamint gazdaságfejlesztéshez is. A specifikus cél térségek közötti együttműködések keretében is megvalósulhat más térség HACCS-HACCS együttműködésével. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk) 6.4 alinézkodás

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGYELY,

1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 7 Turizmus prioritási tengely

3. Hátrányos helyzetű csoportok támogatása

A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rend. szerint kedvezményezett járással és/vagy a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rend. szerint kedvezményezett településekkel az állandó népességük legalább 15%-ában érintett Helyi Akciócsoport vagyunk, mely területen a fokozottan veszélyeztetett, hátrányos helyzetű csoportok kiemelt támogatása prioritást élvez. Ezen csoportok elsődleges kiugrási pontja a térségi vállalkozások igényeinek megfelelő szakmai

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

végzettséget adó képzések elvégzése. Az intézkedés célja tehát a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének megteremtése, a társadalmi kirekesztettség csökkentése, szociális helyzetük javítása. A cél megvalósítása hozzájárul az esélyegyenlőség megteremtéséhez, illetve az elvándorlás mértékének csökkentéséhez is. Főleg időszerű, egyedülálló mozgásukban korlátozott emberek segítése. Karitatív jellegű prevenciós megelőző programok támogatása.. További cél az **EFOP 1.7** intézkedéséhez kapcsolódó kedvezőtlen szocio - demográfiai folyamatok megtörése HACS együttműködéssel.

Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program: Gyarapodó tudástőke prioritási tengely; 1.7 Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: MEGYEI ÉS HELYI EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSEK, FOGLALKOZTATÁS-ÖSZTÖNZÉS ÉS TÁRSADALMI EGYÜTTMŰKÖDÉS prioritási tengely 5.A A foglalkoztathatóság javítása és a helyben, a helyi és térségi gazdasági szereplők által foglalkoztatottak számának növelése

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 6 Versenyképes munkaerő prioritási tengely

4. Civil szervezetek tevékenységének támogatása

A térség civil szervezeteinek támogatása, mivel tevékenységük számtalan területet érintenek, így támogatásuk elengedhetetlen a térség működéséhez. Támogatásuk eredményeként a térségben a közösségi kezdeményezés alapelve erősödik, ágazatköziség valósul meg, mely hatékonyan képes reagálni a meglévő problémákra. A közösségi élet erősítésében élen járnak a térség civil szervezetei. Tevékenységeik fontosságát nem lehet elégszer hangsúlyozni. A jól működő civil szféra támogatása fontos, azért is, mert ezeknél a szervezeteknél is forráshiány mutatkozik, így a közösségért folytatott tevékenységeik ellátása akadályoztatva van. Ezen a helyzeten próbál segíteni ez az intézkedés azzal, hogy támogatja a non-profit szervezetek tevékenységük ellátását segítő eszközök beszerzését. A Hajdúság életét és értékeit bemutató, népszerűsítő rendezvények, melyeknek köszönhetően a turisztikai vonzerő nő, a szezonális csökken, a térségben eltöltött időszak kitolódik. Emellett a különböző civil, népi és hagyományörző tevékenységek bemutatása, nagyközönség előtti megismertetése válik lehetővé, hogy életképesek maradhassanak. Egy-egy rendezvény „összehozza” a közösséget, formálja őket, érzékelteti az együvé tartozást, erősíti a helyi identitást és a népességmegtartó erőt. A rendezvények fő célja a közösségi élet erősítés és a közösségi élet megélésének lehetősége. Támogatható szervezetek, tevékenységi körük szerint: Hagyományörzéssel, Környezet- és természetvédelemmel, Sporttal, Hátrányos helyzetű csoportokat támogató szervezetek. Cél megvalósításának fő forrása helyi szinten a LEADER program, kiegészíti:

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: KÖZÖSSÉGI SZINTEN IRÁNYÍTOTT VÁROSI HELYI FEJLESZTÉSEK (CLLD) PRIORITÁSI TENGELY (HACS-al együttműködve)

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program: Együttműködő társadalom prioritási tengely

Valamennyi cél esetében kiemelt kapcsolódási pont az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program 1.7 intézkedése:**

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

5. Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése

Az intézkedés kiegészíti a hátrányos helyzetű és a leghátrányosabb helyzetű járásokban működő helyi akciósoportok (HACS-ok) által kidolgozott stratégiák társadalmi felzárkózási céljai megvalósítását. Igazodva a helyi megvalósítás önállóságához, a helyi pályázók választják ki, hogy melyeket kívánják az alábbiak közül megvalósítani azzal a feltétellel, hogy a kiválasztott tevékenységeknek illeszkedniük kell a HACS stratégiájához, valamint a területén elfogadott legalább egy települési szintű, a **2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet** szerinti helyi esélyegyenlőségi program végrehajtásához:

- 1) Helyi felzárkózást szolgáló tudás bővítése
- 2) Többfunkciós közösségi szolgáltató terek működtetése
- 3) Kedvezőtlen szocio - demográfiai térségi folyamatok megtörése (pl. fiatalok helyben tartása, helyi tudástőke növelése)
- 4) Közösségépítés és megtartás, építve az 1.3 intézkedésben kialakított módszertanra és mentorhálózatra
- 5) A környezeti fenntarthatósági szempontoknak való megfelelés (kizárólag ESZA fejlesztés)

Az intézkedés kedvezményezettjei HACS illetve az általuk kijelölt kedvezményezeti kör lehet (helyi és területi költségvetési szervek, államháztartáson kívüli nonprofit szervezetek). Az intézkedés kiegészíti a hátrányos helyzetű és a leghátrányosabb helyzetű járásokban működő helyi akciósoportok által kidolgozott stratégiák társadalmi felzárkóztatási céljait.

8. Cselekvési terv

8.1 Az intézkedések leírása

I. Intézkedés:

1. Az intézkedés megnevezése: *Térségi vállalkozásfejlesztés, induló és működő vállalkozások támogatása, megújuló erőforrások alkalmazásával.*

2. Specifikus cél: Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása.

3. Indoklás, alátámasztás: A térségben a mikro- és kisvállalkozások alapvető tökehiánnyal küzdenek, melyek gátat szabnak a fejlődésüknek, innovatív technológiák alkalmazásának, így összességében a fennmaradásuknak. A vállalkozások támogatásával új, innovatív technológiák, megújuló erőforrások alkalmazását helyezük előtérbe az építési és eszközbeszerzéssel érintett fejlesztéseken túl. Az intézkedés hozzájárul a vállalkozások versenyképességének növeléséhez, új vállalkozások indulását teszi lehetővé, munkahelyeket teremt, illetve őriz meg, ezzel hozzájárul a térségben tapasztalható elvándorlás negatív hatásainak enyhítéséhez. A térségi kistelepüléseken élők jövedelmi helyzete folyamatosan romlik, a munkanélküliek foglalkoztatását pedig a megyei átlaghoz képest jóval gyengébb vállalkozói szféra egyre kevésbé képes ellátni. Egyre nagyobb nyomás nehezedik a települési önkormányzatokra a bevételszerzési lehetőségek bővítése, a megélhetést elősegítő megoldások kidolgozására a háztartások részéről. Az elmúlt években mindez drasztikus átalakulást

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

hozott az önkormányzatok működésében, tevékenységében. A települések többsége elindult az önellátás, „gazdálkodóvá” válás útján. A cél megvalósítása hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, a klímaváltozás hatásainak csökkentéséhez, környezetvédelemhez és az erőforrások hatékonyságának növeléséhez. További cél a lakosság helyben tartása is.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása: Az intézkedés keretében támogatásban részesülnek munkahelyet teremtő induló és működő vállalkozások, munkahelyet megőrző működő vállalkozások, melyek tevékenységüket a Helyi Fejlesztési Stratégia településein végzik. Támogatásra kerülnek olyan vállalkozások, melyek végzett vagy tervezett tevékenységük keretében előtérbe helyezik megújuló erőforrások alkalmazását, hozzájárulva így a fenntartható fejlődés biztosításához. Az intézkedés hozzájárul a vállalkozások tevékenységi körébe tartozó fejlesztéseken túl új tevékenységek, új szolgáltatások bevezetéséhez szükséges fejlesztésekhez.

Kiemelten támogatandó fejlesztési téma a vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazásával. Támogatható tevékenység a fejlesztési cél elérése érdekében végrehajtott eszközbeszerzés, gépjárművek, gépek és berendezések beszerzése, építés, felújítás, infrastruktúra-fejlesztés, immateriális beruházások, marketing.

Non-annex termék előállítás esetében az intézkedés a VP 6.2, 6.4., 4.2. horizontális intézkedésektől való lehatárolása:

Mezőgazdasági termelőnek minősülő mikrovállalkozások nem támogathatóak;

Induló nem mezőgazdasági vállalkozás nem támogatható;

Feldolgozott élelmiszer előállítás esetén az intézkedés VP 6.3, 4.2. intézkedésektől való lehatárolása:

Az intézkedés keretében induló vagy 50% alatti mezőgazdasági árbevétellel rendelkező mezőgazdasági termelő, östermelő helyi termék előállításra vonatkozó fejlesztése támogatható;

Mezőgazdasági termék előállítás (Annex 1) esetében az intézkedés VP 6.3., 4.1. horizontális intézkedésektől való lehatárolása: az intézkedés keretében elsődleges mezőgazdasági termék előállítás esetében induló (40 év feletti) vagy a 3000 STÉ alatti mezőgazdasági termelőnek minősülő mikrovállalkozás, östermelő fejlesztése támogatható. 3000 EUR ≤STÉ≤6000 EUR esetén a nem főállású östermelő, egyéni vállalkozó, társas vállalkozás.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Az intézkedés kapcsolódik (fő forrás LEADER):

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19.cikk)

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGYELY

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 1 - Kkv-k versenyképességének javítása prioritási tengely

Környezeti És Energiahatékonysági Operatív Program: Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása prioritási tengely

Kiegészítő lehatároló elemként jelentkezik:

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

A kedvezményezett vállalja, hogy a megvalósítást követően bemutatkozó anyagot készít a fejlesztésről, melyet eljuttat a LEADER Helyi Akciócsoport számára, honlapon történő megjelenés céljából, biztosítva a nyilvánosságot és a LEADER program népszerűsítését. A fejlesztés megvalósításához építési beruházás esetében helyi vagy HACS térségi vállalkozásokkal valósítja meg egy részét vagy egészét, melyről együttműködési megállapodást köt, mellyel a helyi vállalkozók piaci stabilitását segíti elő. A kedvezményezett vállalja, hogy a fejlesztés keretén belül beszerzett eszközök, gépek használatát és tárolását nem helyezi át a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesület LEADER HACS településeiről az üzemeltetési időszak alatt.

6. A jogosultak köre: Induló és működő mikrovállalkozás, egyéni vállalkozó.

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

-
- *Olyan vállalkozás vehet igénybe támogatást, amely nem áll csőd-, felszámolási eljárás, végelszámolás alatt.*
- *Csak a bejegyzett tevékenységhez kapcsolódó fejlesztés támogatható.*
- *Az ügyfélnek kötelező marketing tevékenységet kell vállalnia a fejlesztéssel érintett tevékenysége kapcsán (pl. rendezvény, honlap elkészítése), melyhez a projektben költséget kell rendelni.*
- *-A fejlesztésnek gazdaságélénkítő hatással kell bírnia, mely a térség viszonyain alapszik.*
-
- *Csak költséghatékony projekt támogatható.*
- *Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósítást követően azt közzé teszi a település honlapján és a helyi újságban, valamint a HACS honlapján is.*
- *Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósításról és a hozzá kapcsolódó tevékenységéről szakmai anyagot készít és azt a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete rendelkezésére bocsátja az utolsó kifizetési kérelem benyújtásáig elektronikus és nyomtatott formában, hogy a HACS honlapján és adatbázisában megjelenhessen.*
-
- *A fejlesztésnek környezettudatos vagy energetikai vagy gazdaságélénkítő hatásúnak kell lennie*
- *elősegíti a térség gazdasági fejlődését,*
- ,
- *hozzájárul a térség helyi sajátosságaihoz (térség erőforrásaira épülő termékek és szolgáltatások),*
- *nem lehet piactorzító, kiszorító hatású (ne a térség igényeit lefedő termékek és szolgáltatások fejlesztésére irányuljon, piac túltelítettségének elkerülése érdekében),*

8. Tervezett forrás:

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

- a. az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 100.000.000 Ft.
- b. a támogatás aránya: 60 %
- c. a projektméret korlátai: 1.000.000 Ft. – 8.000.000 Ft.
- d. a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017. II. félév; 2018. II. félév.

10. Kimeneti indikátorok: A célértékek legyenek arányban az intézkedésre allokált forrással. Az alább megadott, kötelezően alkalmazandó indikátorok köre kiegészíthető.

- a. A támogatott projektek száma: 12-20 db,
- b. A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva:
 - vállalkozás: 12 – 20 db
 - önkormányzat: 0 db
 - civil szervezet: 0 db,

II. Intézkedés:

1. Az intézkedés megnevezése: *Környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés*

2. Specifikus cél: Vállalkozásfejlesztés, megújuló erőforrások alkalmazása; Turizmusfejlesztés; Helyi termékek népszerűsítése; megújuló erőforrások alkalmazása.

3. Indoklás, alátámasztás: A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület természeti adottságait tekintve igen sokrétű, megőrzése közös nemzeti érdek. Ezen természeti értékek (folyóvíz, holtágak, erdős területek, árterek stb.) döntően kihasználhatatlanok. A helyi környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés eredményeként a természeti értékek megőrzésre kerülnek, turisztikai vonzerőt jelentenek majd, melyek növelik a térség turisztikai szálláshelyein eltöltött vendégéjszakák számát. Fejlesztés elsődleges célja tehát a térségben újdonságként jelentkező turisztikai attrakciók számának növelése, melyek hozzájárulnak a térség környezeti állapotának megőrzéséhez, valamint gazdaságfejlesztéshez is a turisták számának növekedésével.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása: Támogatásra kerülnek azok a projektek, melyek elsődleges célja a térség környezeti adottságaira épülő turisztikai attrakciók létrehozása. Támogatható tevékenység a meglévő turisztikai szálláshelyek korszerűsítése, melyek meglévő vagy új turisztikai attrakciókra épülnek. Turisztikai attrakció: A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesület LEADER HACS illetékességi területén megtalálható, környezeti adottságokra, természeti értékekre épülő szolgáltatás vagy szolgáltatások. A tevékenységek során elszámolható költségtípusok: épület felújítása, bővítése vagy korszerűsítése, megújuló erőforrások alkalmazásával; terület-előkészítés és területrendezés; infrastrukturális beruházások; eszközbeszerzés; marketing kommunikációs tevékenységek; hálózati tagdíj és védjegyhasználat költségei; egyéb költségek.

Az intézkedés keretében lehetőség nyílik a turisztikai vonzerőt növelő tevékenység támogatására. Ennek értelmében támogatható:

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

- Szolgáltatásfejlesztéshez kapcsolódó eszközök beszerzése, gépjármű beszerzés
- Túrák szervezése (lovas, kerékpáros, vízi stb.) és azokat segítő, minőségüket javító eszközök beszerzése
- Turisztikai látványosságok, szolgáltatások környezetének javítása, rendezése (parkosítás, parkolók kialakítása, fejlesztése)
- Turisztikai szolgáltatásfejlesztéshez kapcsolódó felújítások, épület felújítása, bővítése vagy korszerűsítése.
- Turisztikai szolgáltatásfejlesztéshez kapcsolódó attrakciók fejlesztése, különösen sportoláshoz alkalmas szolgáltatások bővítése, fejlesztése
- Marketing
- Tájházak kiállító anyagainak bővítése
- Tájházak szolgáltatásait fejlesztő építés, felújítás, bővítés
- Pihenőhelyek kialakítása, fejlesztése
- Szabadidőparkok fejlesztése
- Turisztikai látványosság javítását segítő fejlesztés, látkép fejlesztése (középület, templom felújítás)
- Turisztikai szolgáltatás bővítése, programhelyek és attrakciók fejlesztése
- Falusi turizmust szolgáló fejlesztés
- Nép és vallási hagyomány ápolását segítő fejlesztés

Non-annex termék előállítás esetében az intézkedés a VP 6.2, 6.4., 4.2. horizontális intézkedésektől való lehatárolása:

Mezőgazdasági termelőnek minősülő mikrovállalkozások nem támogathatóak;

Induló nem mezőgazdasági vállalkozás nem támogatható;

Feldolgozott élelmiszer előállítás esetén az intézkedés VP 6.3., 4.2. intézkedésektől való lehatárolása:

Az intézkedés keretében induló vagy 50% alatti mezőgazdasági árbevétellel rendelkező mezőgazdasági termelő, östermelő helyi termék előállításra vonatkozó fejlesztése támogatható;

Mezőgazdasági termék előállítás (Annex 1) esetében az intézkedés VP 6.3, 4.1. horizontális intézkedésektől való lehatárolása: az intézkedés keretében elsődleges mezőgazdasági termék előállítás esetében induló (40 év feletti) vagy a 3000 STÉ alatti mezőgazdasági termelőnek minősülő mikrovállalkozás, östermelő fejlesztése támogatható. 3000 EUR ≤STÉ≤6000 EUR esetén a nem főállású östermelő, egyéni vállalkozó, társas vállalkozás.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Az intézkedés kapcsolódik (fő forrás LEADER):

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

Vidékfejlesztési Program: M06 - A mezőgazdasági üzemek és a vállalkozások fejlesztése (19. cikk)

6.4 alinézkedés

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: 2.A. TÉRSÉGI GAZDASÁGI KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE A FOGLALKOZTATÁS ELŐSEGÍTÉSÉRE PRIORITÁSI TENGYELY,

1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 7 Turizmus prioritási tengely

Kiegészítő lehatároló elemként jelentkezik:

A kedvezményezett vállalja, hogy a megvalósítást követően bemutatkozó anyagot készít a fejlesztésről, melyet eljuttat a LEADER Helyi Akciócsoport számára, honlapon történő megjelenés céljából, biztosítva a nyilvánosságot és a LEADER program népszerűsítését. A fejlesztés megvalósításához építési beruházás esetében helyi vagy HACS térségi vállalkozásokkal valósítja meg egy részét vagy egészét, melyről együttműködési megállapodást köt, mellyel a helyi vállalkozók piaci stabilitását segíti elő. A kedvezményezett részéről Turisztikai Programcsomag készítése, amely legalább 3 település turisztikai kínálatát tartalmazza.

6. A jogosultak köre: Induló és működő mikrovállalkozás, egyéni vállalkozó, nonprofit szervezet, egyházi jogi személy, önkormányzat.

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- *A fejlesztés olyan ingatlanon végezhető el, ahol a kérelem benyújtója igazoltan nem életvitel szerűen él.*
- *Az ügyfélnek kötelező marketing tevékenységet kell vállalnia a fejlesztéssel érintett tevékenysége kapcsán (pl. rendezvény, honlap elkészítése), melyhez a projektben költséget kell rendelni.*
- *A projekt együttműködés keretében valósítható meg, mely együttműködés a projekt része és költségvonzata van*
- *Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósítást követően azt közzé teszi a település honlapján és a helyi újságban, valamint a HACS honlapján is.*
- .
-
- *A fejlesztésnek környezettudatos vagy energetikai vagy gazdaságélénkítő hatásúnak kell lennie*
- *Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósításról és a hozzá kapcsolódó tevékenységéről szakmai anyagot készít és azt a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete rendelkezésére bocsátja az utolsó kifizetési kérelem benyújtásáig elektronikus és nyomtatott formában, hogy a HACS honlapján és adatbázisában megjelenhessen.*
- *A fejlesztésnek a gazdasági vagy társadalmi élet javítását kell szolgálnia.*
- *elősegíti a térség gazdasági fejlődését,*

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

- hozzájárul a térség helyi sajátosságaihoz (térség erőforrásaira épülő szolgáltatások),
- nem lehet piactorzító, kiszorító hatású (ne a térség igényeit lefedő szolgáltatások fejlesztésére irányuljon, piac túltelítettségének elkerülése érdekében).

8. Tervezett forrás:

- az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 90.000.000 Ft.
- a támogatás aránya:

Induló és működő mikroállalkozás, egyéni vállalkozó: 60 %

nonprofit szervezet, egyházi jogi személy, önkormányzat: 85 %
- a projektméret korlátai: 1.000.000 Ft. – 8.000.000 Ft.
- a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017. II. félév; 2018 II. félév

10. Kimeneti indikátorok: A célértékek legyenek arányban az intézkedésre allokált forráskerettel. Az alább megadott, kötelezően alkalmazandó indikátorok köre kiegészíthető.

- A támogatott projektek száma 11 – 30 db,
- A támogatott kedvezményezettek száma típus alapján megbontva

vállalkozás: 6 – 15 db

önkormányzat, civil szervezet, egyház jogi személy: 5 – 15 db,

III. Intézkedés:

1. Az intézkedés megnevezése: Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű csoportok támogatása

2. Specifikus cél:; Hátrányos helyzetű csoportok támogatása; Civil szervezetek tevékenységének támogatása.

3. Indoklás, alátámasztás: A Helyi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rend. szerint kedvezményezett járásokkal és/vagy a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rend. szerint kedvezményezett településekkel az állandó népességük legalább 15%-ában érintett Helyi Akciócsoport vagyunk, mely területen a fokozottan veszélyeztetett, hátrányos helyzetű csoportok kiemelt támogatása prioritást élvez. Ezen csoportok elsődleges kiugrási pontja a térségi vállalkozások igényeinek megfelelő szakmai végzettséget adó képzések elvégzése. Az intézkedés célja tehát a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének megteremtése, a társadalmi kirekesztettség csökkentése, szociális helyzetük javítása. A cél megvalósítása hozzájárul az esélyegyenlőség megteremtéséhez, illetve az elvándorlás mértékének csökkentéséhez is. Főleg időskorú, egyedülálló

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

mozgásukban korlátozott emberek segítése. Karitatív jellegű prevenció megelőző programok támogatása.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása: A támogatás keretében a következő tevékenységekre irányuló projektek támogathatók:

- Főleg időskorú, egyedülálló mozgásukban korlátozott emberek segítése
- Helyi tudástőke növelése

Támogatni kívánjuk a térségi szükségletekhez igazodó képzéseket; a fiatalok munkába állását elősegítő programokat; a munkaképes korúak részére szemléletformáló mentális képzések megvalósítását. Főleg időskorú, egyedülálló mozgásukban korlátozott emberek segítése. Karitatív jellegű prevenció megelőző programok támogatása. A tevékenységek során elszámolható költség típusok: civil közösségi szolgáltatásfejlesztés és eszközbeszerzés költségei; szakmai programok és projektek megvalósítási, szervezési költségei; képzésköltségek; marketingkommunikációs tevékenységek; egyéb költségek.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Az intézkedés kapcsolódik (fő forrás LEADER):

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program: Gyarapodó tudástőke prioritási tengely

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: MEGYEI ÉS HELYI EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSEK, FOGLALKOZTATÁS-ÖSZTÖNZÉS ÉS TÁRSADALMI EGYÜTTMŰKÖDÉS prioritási tengely

5.A foglalkoztathatóság javítása és a helyben, a helyi és térségi gazdasági szereplők által foglalkoztatottak számának növelése

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program: GINOP 6 Versenyképes munkaerő prioritási tengely

Kiegészítő lehatároló elemként jelentkezik:

Alulról jövő kezdeményezésként, együttműködő megállapodás megkötése a Helyi Akciócsoporttal, melynek célja a Helyi Fejlesztési Stratégia időszakos aktualizálásában való konzultáción történő részvétel. A kedvezményezett vállalja, hogy a megvalósítást követően bemutatkozó anyagot készít a képzésről, melyet eljuttat a LEADER Helyi Akciócsoport számára, honlapon történő megjelenés céljából, biztosítva a nyilvánosságot és a LEADER program népszerűsítését. Felmérési anyag elkészítése a térség vállalkozóival, együttműködési megállapodás részeként, melyet eljuttat a HACs részére. A képzés részeként, kötelező legalább egy előadás megtartása az egészséges életmóddal kapcsolatos témakörben,

6. A jogosultak köre: nonprofit szervezet, önkormányzat, egyházi jogi személy.

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- *Helyi igényeknek megfelelő képzések szervezése,*
- *Képzések komplexitása.*
- *Részletes programterv*

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

- *A III. intézkedésnél előnyben részesülnek azon projektek: Főleg időskorú, egyedülálló mozgásukban korlátozott emberek segítése: a segítő szervezet tevékenységi körében szerepelnie kell,*
- *Részletes program bemutatása*
- *Kötelező marketing elemnek szerepelnie kell a projektben, melyhez forrást rendel a támogatási kérelemben*
- *A projekt lezárásaként min 5 oldalas beszámolót készít, melyet a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete rendelkezésére bocsájt és megjelentet a HACS honlapján*

8. Tervezett forrás:

- a. az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 9.781.643 Ft.
- b. a támogatás aránya: 85 %
- c. a projektméret korlátai: 500.000 Ft. – 4.000.000 Ft.
- d. a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017. II. félév; 2018. II. félév.

10. Kimeneti indikátorok: A célértékek legyenek arányban az intézkedésre allokált forráskerettel. Az alább megadott, kötelezően alkalmazandó indikátorok köre kiegészíthető.

- a. *A támogatott projektek száma: 3 – 20 db*
 - *önkormányzat, civil szervezet, egyházi személy: 3 - 20 db,*

IV. Intézkedés:

1. Az intézkedés megnevezése: Civil szervezetek tevékenységének támogatása

2. Specifikus cél: Helyi termékek népszerűsítése; civil szervezetek tevékenységének támogatása

3. Indoklás, alátámasztás: A térség civil szervezeteinek támogatása, mivel tevékenységük számtalan területet érintenek, így támogatásuk elengedhetetlen a térség működéséhez. Támogatásuk eredményeként a térségben a közösségi kezdeményezés alapelv erősödik, ágazatköziesség valósul meg, mely hatékonyan képes reagálni a meglévő problémákra. A közösségi élet erősítésében élen járnak a térség civil szervezetei. Tevékenységeik fontosságát nem lehet elégszer hangsúlyozni. A jól működő civil szféra támogatása fontos, azért is, mert ezeknél a szervezeteknél is forráshiány mutatkozik, így a közösségért folytatott tevékenységeik ellátása akadályoztatva van. Ezen a helyzeten próbál segíteni ez az intézkedés azzal, hogy támogatja a non-profit szervezetek tevékenységük ellátását segítő eszközök beszerzését. A Hajdúság életét és értékeit bemutató, népszerűsítő rendezvények, melyeknek köszönhetően a turisztikai vonzerő nő, a szezonális csökken, a térségben eltöltött időszak kitolódik. Emellett a különböző civil, népi és hagyományörző tevékenységek bemutatása, nagyközönség előtti megismertetése válik lehetővé, hogy életképesek maradhassanak. Egy-egy rendezvény „összehozza” a közösséget, formálja őket, érzékelteti az együvé tartozást, erősíti a helyi identitást és a népességmegtartó erőt. A rendezvények fő célja a közösségi élet erősítés és a közösségi élet

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

megélésének lehetősége. Támogatható szervezetek, tevékenységi körük szerint: Hagyományőrzéssel, Környezet- és természetvédelemmel, Sporttal, Hátrányos helyzetű csoportokat támogató szervezetek.

4. A támogatható tevékenység területek meghatározása: Támogatás keretében a civil szervezet tevékenységéhez kapcsolódó fejlesztés, továbbá a civil szervezetek eszközbeszerzése és rendezvény szervezése támogatható.

5. Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Az intézkedés kapcsolódik (fő forrás LEADER):

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program: KÖZÖSSÉGI SZINTEN IRÁNYÍTOTT VÁROSI HELYI FEJLESZTÉSEK (CLLD) PRIORITÁSI TENGELY (HACS-al együttműködve)

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program: Együttműködő társadalom prioritási tengely

Kiegészítő lehatároló elemként jelentkezik:

A kedvezményezett vállalja, hogy a megvalósítást követően bemutatkozó anyagot készít a fejlesztésről, melyet eljuttat a LEADER Helyi Akciócsoport számára, honlapon történő megjelenés céljából, biztosítva a nyilvánosságot és a LEADER program népszerűsítését. A kedvezményezett vállalja, hogy a fejlesztés keretén belül beszerzett eszközök, gépek használatát és tárolását nem helyezi át a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS településeiről az üzemeltetési időszak alatt. A rendezvényeknek hagyomány követőnek kell lenni, meg kell jelenni az egészséges életmódra nevelésnek, vagy helyi termékek bemutatását kell a programnak tartalmazni, melyet a beszámolóban kiemelt helyen kell bemutatni.

6. A jogosultak köre: Civil szervezetek, egyházak, non profit szervezetek.

7. A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- *Hátrányos helyzetű, kirekesztett csoportokkal kapcsolatos a fejlesztés,*
- *A fejlesztésben szerepet játszik az egészséges életmódra nevelés.*
- *Rendezvény esetén részletes programterv*
- *Kötelező marketing tevékenység, melyre költséget számol el a támogatás terhére*
- *Helyi termékek népszerűsítése*
- *A fejlesztések és a beszerzett eszközök a közösség hasznára kell váljon, ezt a projekt adatlap vonatkozó részében bemutatja az ügyfél.*
- *Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósítást követően azt közzé teszi a település honlapján és a helyi újságban, valamint a HACS honlapján is.*
- *Csak olyan fejlesztés támogatható, ahol az ügyfél vállalja, hogy a megvalósításról és a hozzá kapcsolódó tevékenységéről szakmai anyagot készít és azt a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete rendelkezésére bocsátja az utolsó kifizetési kérelem benyújtásáig elektronikus és nyomtatott formában, hogy a HACS honlapján és adatbázisában megjelenhessen.*

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

- Az ügyfélnek kötelező marketing tevékenységet kell vállalnia a fejlesztéssel érintett tevékenysége kapcsán (pl. honlap elkészítése), melyhez a projektben költséget kell rendelni.
- A projekt együttműködés keretében valósítható meg, mely együttműködés a projekt része és költségvonzata van
- A rendezvény hagyományosan, évente, legalább már 2 alkalommal megrendezett program legyen, mely segíti a térség értékeinek bemutatását, népszerűsítését, közösség építését, hozzájárul az identitás erősítéséhez.
- A kérelem benyújtásával az ügyfél vállalja, hogy a HACCS területén működő kulturális, hagyományörző, művészeti együtttest/fellépőt a rendezvényen programként szerepeltet. Ennek igazolására a rendezvényt követően 5. napig fényképes és írásos beszámolót küld a HACCS részére.
- Minimum 5 helyi termékeseknek vagy kézműveseknek vagy népi hagyományos mesterséget végző személynek megjelenési lehetőséget biztosít. Ennek igazolására a rendezvényt követően 5. napig fényképes és írásos beszámolót küld a HACCS részére.
- Kizárólag a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete területén megvalósuló rendezvény támogatható

8. Tervezett forrás:

- a. az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 21.800.000 Ft.
- b. a támogatás aránya: 85 %
- c. a projektméret korlátai: 500.000 – 2.000.000 Ft.
- d. a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

9. A megvalósítás tervezett időintervalluma: 2017. II. félév; 2018. II. félév.

10. Kimeneti indikátorok: A célértékek legyenek arányban az intézkedésre allokált forráskerettel. Az alább megadott, kötelezően alkalmazandó indikátorok köre kiegészíthető.

- a. A támogatott projektek száma: 10 - 30 db,

V. Intézkedés:

1 Az intézkedés megnevezése: Kedvezőtlen szociodemográfiai térségi folyamatok megtörése (pl. fiatalok helyben tartása, helyi tudástőke növelése) EFOP 1.7 forrásaiból

2. Specifikus cél: Hátrányos helyzetű csoportok támogatása; Civil szervezet tevékenységének támogatása

3. Indoklás, alátámasztás: A térségben a fiatalok elvándorlása problémaként jelentkezik, mely további negatív gazdasági hatásokat indukál. Ennek a kedvezőtlen szocio - demográfiai térségi folyamatok megtörése a térség egészének érdeke. Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program 1.7 intézkedés keretében, az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörését

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

célozzuk HACS együttműködéssel, helyi és területi költségvetési szervekkel, államháztartáson kívüli nonprofit szervezetekkel. Az intézkedés kapcsolódik a HFS 3. intézkedéséhez. A projekt forrásigénye 100.000.000.-Ft.

Fiatalok helyben tartása: A HACS térségéhez tartozó településeken élő fiatalok megszólítása, pályaaorientációs tanácsadás keretében, melynek során felmérésre kerülnek a térségben fellelhető munkaerő igények, valamint meghatározásra kerülnek az igényeknek megfelelő képzések, melynek eredményeként a fiatalok a térségben tudnak munkát vállalni, így az elvándorlás csökkenthető, valamint a gazdasági potenciál növelhető.

Helyi tudástőke növelése: Általános iskolás, pályaválasztás előtt álló fiatalok pályaválasztási tanácsadás keretében, a helyi igényeknek megfelelő továbbtanulási lehetőségeit gyűjti össze és mutatja be, ösztönözve ezáltal a fiatalokat arra, hogy a tanulmányaik befejezésével a HACS térség területén helyezkedjenek el.

8.2 Együttműködések

A Helyi Fejlesztési Stratégia intézkedései alapvetően a helyi igényekre épülnek, ugyanakkor a stratégiában meghatározásra kerültek olyan specifikus célok, melyek nagyobb léptékű megvalósítása több térség fejlődését is elősegítheti, így célszerű azokat a fejlesztéseket kiterjeszteni együttműködés keretében más térségekre is. Térségek közötti és nemzetközi együttműködés keretében két területen van jelentősége az együttműködésnek, egyik terület a turizmusfejlesztés, másik terület pedig a helyi termékek népszerűsítése.

Együttműködés keretében elérendő cél a térség természeti adottságaira épülő turizmusfejlesztés, a környezeti értékek megőrzése és bemutatása, az ökológiai folyosók megőrzése, melyek nagy területeket foglalnak magukba, több térségre is kiterjed. Elérendő cél helyi termékek népszerűsítése a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS illetékességi területén kívül, a kölcsönös, más térségekre is kiterjedő értékesítési csatornák kialakítása.

1. Az együttműködés tervezett tématerületei: Oxenweg Nemzetközi együttműködés

2008-ban Hortobágyon három német, öt osztrák és négy magyar szervezet megállapodott abban, hogy együttműködnek „Európa jelentős kulturális és kereskedelmi útvonala, a marha hajtó út megismertetése” érdekében. Az együttműködés során nyolc helyszínen szerveztünk nemzetközi konferenciát. Friedberg (D) és Hortobágy (2008), St Agatha (A) és Csorvás (2009), Gheorgheni (RO-2010), Hajdúböszörmény (2013), Balmazújváros (2014) és Hajdúnánás (2015). Az együttműködés során a magyar szürke eredetére, tenyésztésére, kereskedelmére, hasznosítására, feldolgozására, néprajzi és kultúrtörténeti jelentőségére vonatkozó ismereteink jelentősen bővültek és folyamatosan terebélyesednek. Munkánkról könyvek és filmek sora, vándorkiállítás és nemzetközi honlap tanúskodik.

2016: „Magyar Szürkék útja - Oxenweg” és a Villányi borút találkozása (Harkány – Siklós – Villány)

2017: „Magyar Szürkék útja - Oxenweg” (Debrecen)

2017: „Magyar Szürkék útja - Oxenweg” és a Román Sóút találkozása (Románia)

2. Specifikus cél:

Szeretnénk, ha vendégeink és külföldi együttműködő partnereink az idén is történelmileg hiteles helyszínen ismerkedhessenek meg a magyar szürkéből készülő kiváló minőségű termékekkel, a jószághoz kapcsolódó kulturális és gasztronómiai élményekkel.

Vendégeket várunk Ausztriából, Németországból, Lengyelországból, Erdélyből, Horvátországból, Szerbiából és Szlovéniából.

Európa jelentős kulturális és kereskedelmi útvonalak, a magyar szürke hajtóútnak a megismertetése és népszerűsítése. A rendezvényen az érdeklődők közvetlenül találkozhatnak a jószággal, a belőle készülő termékekkel. A résztvevők tájékoztatása a tematikus turisztikai útvonalak működtetésében (Magyar Szürkék útja, Villányi Siklósi borút) rejlő lehetőségekről.

3. Indoklás, alátámasztás:

Az együttműködési projektek elsődleges célja a helyi igényeken túlmutató térségfejlesztés, melyet önmagában egy-egy HACs nem képes végrehajtani, illetve a fenti tématerületek olyan fejlesztési területek, melyek illetékességi-, járás-, vagy egyéb határokon túlmutató, mesterséges határokkal nem zárható, így célszerű egységesen, együttműködésben kezelni. A térség egyik erőssége a sokszínű természeti környezet, melyek döntően nem kerültek kiaknázásra, állapota így elhanyagolt. Lehetőség tehát a turisztikai értékekre épülő fejlesztések megvalósítása, mellyel komplex fejlesztéseket lehet végrehajtani térségek erősségeinek összekapcsolásával. A térség erősségei közé tartozik a helyi termékek jelenléte, melyek előállítását és értékesítését támogatja a Helyi Fejlesztési Stratégia, ugyanakkor ezen a területen szélesebb piacok felkutatásával, más térséggel együttműködésben kölcsönös értékesítési pontok kerülhetnek kialakításra, mellyel a helyi termékek értékesítése, így fennmaradásuk, mint tájérték biztosított.

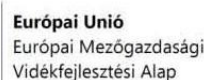
1. Az együttműködés tervezett tématerületei: Hajdú-Bihar és Dél-Baranya térségi együttműködés

A térségi kapcsolat elsődleges célja a gasztronómiára alapulna. A Villányi borvidék borainak, borászatainak, turisztikai lehetőségeinek bemutatása különböző hazai borászathoz és/vagy turizmushoz kapcsolódó országos vagy térségi rendezvényeken. Régiós rendezvényhez kapcsolódóan a vendéglátó régió borainak, borászatainak bemutatkozási lehetőség biztosítása a Hajdúság és Dél-Baranya térségében megrendezésre kerülő rendezvényeken.

2. Specifikus cél:

A már 2007-2013 időszakban elindított térségi kapcsolatok tovább gondolása. Ezen időszakban a gasztronómia kölcsönös megismerése a cél egy közös honlap, közös gasztronómiai könyv megjelentetése. Dráva menti települések gasztronómiájának bemutatása. A kettő térség között területek, HACs-ok is kapcsolódhatnak a kezdeményezéshez, mely vezethetne egy önálló gasztronómiai védjegy kialakításához.

Céluk, hogy a térségek egymást népszerűsítsék, ösztönözve az egymás közötti turizmust, ezzel is segítve a két vidék gazdasági fejlődését, növekedését. A hosszú távú cél a turisztikai és kulturális együttműködésen túl az, hogy megosszák egymással gondolataikat, nehézségeiket. A városok vezetői szakembereikkel együtt dolgozva megismerjék egymás szükségleteit és igényeit, tapasztalatokat cseréljenek és később

A vidéki térségekbe beruházó Európa

bevonva a vállalatokat és a gazdaság szereplőit a városok életének minden területére kiterjedő hosszú távú együttműködés valósuljon meg. Ilyenek például a városok közlekedése, iskolák, urbanizáció, városok közigazgatása, gazdasági fejlődés.

3. Indoklás, alátámasztás:

Az együttműködési projektek elsődleges célja a helyi igényeken túlmutató térségfejlesztés, melyet önmagában egy-egy HACS nem képes végrehajtani, illetve a fenti tématerületek olyan fejlesztési területek, melyek illetékességi-, járás-, vagy egyéb határokon túlmutató, mesterséges határokkal nem zárható, így célszerű egységesen, együttműködésben kezelni. Az együttműködésben résztvevő partnerek kiemelt célja, hogy a térségek közötti kapcsolatot és turizmust fejlesszék, a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER HACS és Siklós város között szakmai, kulturális, gazdasági és turisztikai együttműködés jöjjön létre.

A turizmus területén kapcsolódni kívánunk a Bejárható Magyarország programhoz, ennek előkészítéseként felvettük a kapcsolatot az országos turisztikai szövetségekkel.

A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása során figyelembe vételre kerültek a térség releváns fejlesztését támogató Turisztikai Desztináció Menedzsment program.

8.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

1. A HACS és munkaszervezetének jogi formája, a megalakulás dátuma, fő tevékenységi körök:

Az Egyesület alakuló ülése 2012. február 16-án volt. A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete, 2012. szeptember 1-én kapta meg a LEADER Helyi Akciócsoport címbirtokosságot. Az Egyesület a tevékenységét Hajdúböszörmény (külterület), Hajdúdorog, Hajdúnánás (külterület), Hajdúszoboszló (külterület), Ebes, Hajdúszovát és Nagyhegyes települések területén végzi.

Az eddigi tevékenysége elsősorban a 2007-2013-as EMVA LEADER program lebonyolításához kapcsolódott: falumegújítás, vidéki örökség megőrzése, vállalkozások támogatás, turisztikai tevékenységek támogatása, kulturális és építészeti örökség megújítása.

2. A HACS összetétele:

Egyesületünk tagságában megtalálható a LEADER térség önkormányzatai, továbbá a településekről vállalkozások, civil szervezetek, egyéni vállalkozók. Az Alapszabály szerint a legfőbb döntéshozó szerv a Közgyűlés, melynek jelenleg 97 tagja van. Az egyes szférák százalékos megoszlása: 16 % közösségi, 40 % civil, 44 % üzleti.

HAJDÚK VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLETE Elnökség

	Önkormányzat, társaság neve	székhely (település)	törvényes képviselője	titulusa
1	Ebes Község Önkormányzata	Ebes	Szabóné Karsai Mária	polgármester

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

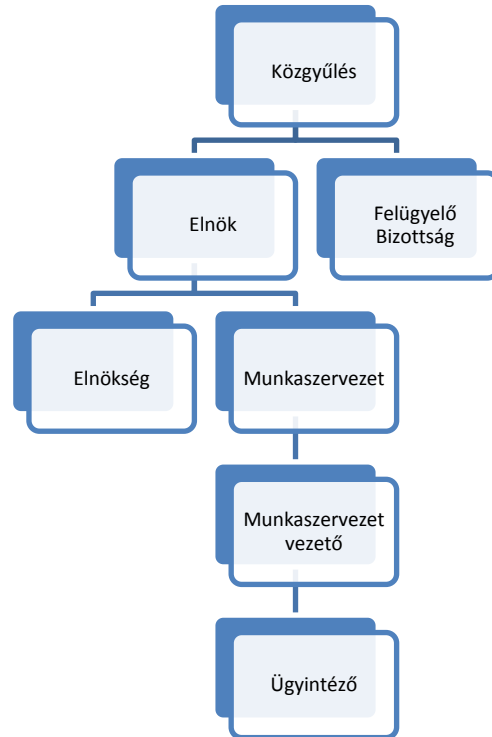
A vidéki térségekbe beruházó Európa

2	Hajdúböszörmény Város Önkormányzata	Hajdúböszörmény	Kiss Attila	polgármester
3	Hajdúböszörményi Vagyonkezelő Zrt.	Hajdúböszörmény	Gulya Mátyás	igazgatóság elnöke
4	Keleti Főcsatorna Közhasznú Egyesület	Hajdúböszörmény	Czeglédi János	elnök
5	Hajdúdorog Város Önkormányzata	Hajdúdorog	Csige Tamás	polgármester
6	TUBUS Gyártó és Kereskedelmi Kft.	Hajdúdorog	Kranycik László	ügyvezető
7	Kelet-Magyarországi Természet és Környezetvédelmi Alapítvány	Hajdúnánás-Tedej	Polyák Ferenc	elnök
8	Tóth Imre	Hajdúnánás	Tóth Imre	egyéni vállalkozó
9	Hungarospa Hajdúszoboszlói Gyógyfürdő és Egészségturisztikai Zrt.	Hajdúszoboszló	Czeglédi Gyula	ügyvezető
10	Segítő Szeretet Alapítvány	Hajdúszoboszló	Kocsis Róbert	elnök
11	Díjugratók, Hagyományőrzők és Fogathajtók Közhasznú SE	Hajdúböszörmény	Molnár Imre	elnök
12	Hajdúszovát Község Önkormányzata	Hajdúszovát	Várad Jenő	polgármester
13	Nagyhegyes Község Önkormányzata	Nagyhegyes	Bajusz Istvánné	polgármester

HAJDÚK VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLETE Felügyelő Bizottság

	Önkormányzat, társaság neve	székhely (település)	törvényes képviselője	titulusa
1	Ebes Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft.	Ebes	Eignerné Bartusz Andrea	ügyvezető
2	Bodaszőlőért Egyesület	Bodaszőlő	Dombi Imre	elnök
3	Hajdúnánási Hódos Imre Utánpótlás és Diák Sportegyesület	Hajdúnánás	Dr Kiss József	elnök

3. HACS szervezeti felépítése:

4. Az egyes szervezeti egységek, funkciók szerepének és felelősségi körének bemutatása:

A Közyűlés hatáskörébe tartozik többek között az Alapszabály elfogadása és módosítása, a vezető tisztségviselők, a Döntéshozó Bizottság tagjainak megválasztása, visszahívása, az éves költségvetés és tagdíj elfogadása, az éves beszámoló elfogadása, a Felügyelő Bizottság tagjainak megválasztása és visszahívása, Szervezeti és Működési Szabályzat jóváhagyása.

A tizenhárom tagú Elnökség látja el az Egyesület ügyvezetését. Az Egyesület képviselőjére az elnök (közsféra) egyedül, akadályoztatása esetén az aláírásra és kötelezettségvállalásra a két alelnök (civil- és üzleti) jogosult. Az Elnökségben a szférák aránya: civil 31 %, közsféra 38 %, üzleti 31 %. Az Elnökség hatáskörébe tartozik többek között az Egyesület napi ügyeinek vitele, az ügyvezetés hatáskörébe tartozó ügyekben a döntések meghozatala; az éves költségvetés elkészítése, továbbá az éves tagdíj megállapításának az előkészítése és annak a Felügyelő Bizottság, Döntéshozó Bizottság és Közyűlés elé terjesztése; a tagság nyilvántartása; az egyesület működésével kapcsolatos iratok megőrzése; az Egyesület munkavállalói tekintetében a munkáltatói jogkör gyakorlása.

A Helyi Bíráló Bizottság szerepkörét a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesületénél az elnökség látja el. Dönt pályázatok benyújtásáról; dönt a Helyi Fejlesztési Stratégia elkészítéséről, a hozzá kapcsolódó intézkedések, pályázatok meghirdetésével kapcsolatos ügyekben; dönt a Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtása során benyújtott kérelmek/pályázatok elfogadásáról, elutasításáról, elvégzi a kérelmek/pályázatok értékelését, rangsorolását; gyakorolja a Helyi Fejlesztési Stratégia előkészítése, elfogadása és végrehajtása során mindazon hatásköröket, melyeket az Irányító Hatóság vagy a jogszabály a Helyi Akciócsoport, illetve a Helyi Bíráló Bizottság hatáskörébe utal.

A HACS feladatai:

- ❖ A helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítése, beleértve a projektirányítási képességeik fejlesztését is

- ❖ A pályázatok kiválasztása során összhang biztosítása a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiával, e műveleteknek az adott stratégiai és célkitűzések és célértékek eléréséhez való hozzájárulásuk révén.
- ❖ A hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztási eljárás és objektív kritériumok kidolgozása a pályázatok kiválasztásához, amelyek elkerülik az összeférhetetlenséget. **Lásd pontozási rendszer a kérelmek elbírálásához.**
- ❖ A pályázatok kiválasztása során a kiválasztási kritériumok összeállítása és súlyozása által összhang biztosítása a közösségvezérelt fejlesztési stratégiával, valamint a támogatás szükségességének mérlegelése, pályázati felhívások vagy folyamatban lévő projektbenyújtási eljárás előkészítése és közzététele, beleértve a kiválasztási kritériumok meghatározását és súlyozását – megfelelő időtartam biztosításával. **Módja: online közzététel és nyomon követés a HACS weboldalon a <http://www.hajdukve.hu/>.**
- ❖ Támogatási kérelmek befogadása és értékelése.
- ❖ A közösségvezérelt HFS és a támogatott műveletek végrehajtásának monitoringja, és az adott stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységek – független szereplő általi – végrehajtása.

5. A pályázatok kiválasztása és a HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok bemutatása:

A pályázatok értékelésénél folyamatos pályáztatást tervezünk. A beérkezett kérelmek/pályázatok előzetes adminisztrációs ellenőrzését, pontozás előkészítését a munkaszervezet dolgozói végzik, majd ezt követően a Helyi Bíráló Bizottság dönt a kérelmek végleges pontszámáról, a támogathatóságról. A döntéshozatalkor az előzetes pontozási szempont alapján történik a pontszám megállapítása, melyről a Helyi Bíráló Bizottság tagjai szavazással döntenek. kiválasztás szempontrendszerét az intézkedéseknél leírt kritérium adják, csak az a kérelem/pályázat támogatható, mely megfelel az elvárt feltételeknek. Ezen felül a többletvállalások többletpontszámot jelentenek majd az egyes intézkedéseknél megfogalmazott pontozási szempontok szerint. Ezen pontszámok alapján történik meg a kérelmek/pályázatok rangsorolása.

A pályázatok kiválasztása során azok, akik részt vettek a projektek kidolgozásában (tartalmának kialakítása, pályázat előkészítése), nem vehetnek részt az adott pályázattal kapcsolatos értékelésben és döntéshozatalban. Bárki, aki érintett egy adott projektben, nyilatkoznia kell erről és nem vehet részt az adott projekt értékelésében és a döntéshozatalában. A pályázatok kiválasztásával és a HACS működésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatok további részlete az Irányító Hatóság előírásainak figyelembe vételével került meghatározásra.

A Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítását elsősorban a Helyi Bíráló Bizottság tagjai és a munkaszervezet dolgozói segítik. A HBB vezetője az egyesület elnöke. A HBB tagjai részt vettek a 2007-2013-as HVS elkészítésében illetve a HVS felülvizsgálatában és a végrehajtásában, mint az akkor döntéshozatalra jogosult Elnökség tagjai. A szakmai vezető, munkaszervezet vezető 2014 óta dolgozik a munkaszervezetben. Ezt megelőzően a CIB Bank hajdúböszörményi fiókvezetője volt, továbbá dolgozott a Polgármesteri hivatal költségvetési osztályán, ahol a Kisebbségi Önkormányzat adminisztrációs feladatait látta el. Gazdasági mérnök – pénzügyi szakirányú végzettsége mellett még mérlegképes könyvelő (vállalkozási szak) és adótanácsadó, továbbá klímareferens végzettségekkel rendelkezik. Az ügyintéző 2012 óta a munkaszervezet felállítása óta dolgozik az egyesületnél,

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

mérlegképes könyvelői (vállalkozási szak) és pénzügyi ügyintéző végzettségekkel rendelkezik. Egyesületünk a helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási tevékenységét, a projektirányítási feladataik ellátását a munkaszervezeti dolgozók közreműködésével segíti. Az elmúlt években a munkaszervezet irányítása mellett aktívan részt vettünk a kérelemkezelésben, a HVS felülvizsgálatában, folyamatosan kapcsolatokat építettünk és tartjuk a kapcsolatot a vidékfejlesztés más szereplőivel. Az ügyintéző kolléga szakmai tapasztalata 2012-ig az alakulásig nyúlik vissza. A feladata volt a pályázati intézkedések megtervezése. Az elmúlt időszakban az IIER rendszerben végzett kérelemkezelés mellett a munkatervi feladatok összeállítását végezte, továbbá a munkaszervezet létszámának csökkentése után a kifizetési kérelem összeállítását is végezte

Részt vettünk a HVS felülvizsgálatában, a LEADER intézkedési terv elkészítésében, a beérkezett projekt javaslatok előkészítésében a HBB üléseire és az ezzel kapcsolatos adminisztratív ügyintézésben. A pályázókat segítettük a projekt ötlettől a pénzügyi elszámolásig.

A HFS megvalósulása érdekében folyamatos kutató munkát végzünk, összegyűjtjük térségünk természeti-, kulturális-, építészeti örökségét, a települések helyi adottságait. A beérkezett projektötletek alapján dolgozzuk ki a lehetséges intézkedéseket. Civil adatbázist hoztunk létre, melyet folyamatosan bővítünk. Bemutatjuk a térség kézműveseit, népművészeit. Felhívjuk a figyelmet a Hajdú-Bihar Megyei turisztikai attrakcióira. Rendezvényeinken bemutatkozási lehetőséget biztosítunk a térség kézműveseinek, civil szervezeteinek, önkormányzatainak.

Az egyesülethez csatlakozás nyilvános, mivel a hátrányos helyzetű csoportok képviseletében kis létszámban csatlakoztak az egyesülethez. Így ezen, csoportok képviseletét elsősorban az Önkormányzatok képviseletében a polgármesterek látják el. A legveszélyeztetettebb településünk Hajdúszovát, kis település révén a Polgármester Úr tökéletes képviseletet biztosít. Továbbá a Segítő Szeretet Alapítvány, aki az időskorúakat támogatja, szintén szavazatot kapott a döntéshozatalban. Továbbá a felügyelő bizottságunk kettő tagja is a hátrányos helyzetű csoportokat segíti, így mind a döntéshozatalban mind az egyesület munkájának felügyeletében helyet kaptak a veszélyeztetett csoportok képviselői.

6. A helyi fejlesztési stratégia megvalósítását szolgáló humán erőforrás bemutatása:

Az egyesület napi operatív feladatának ellátását elsősorban a tagokon kívüli szakemberekből létrehozott munkaszervezet végzi. A munkaszervezeti dolgozók feletti munkáltatói jogokat az Elnökség gyakorolja, a napi irányítást az Elnök végzi. A munkaszervezet az Egyesület működésével kapcsolatos feladatok ellátása mellett közreműködik a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 Irányító Hatósága által meghatározott egyéb feladatok ellátásában is. A pályázatkezeléssel kapcsolatos ügyintézői feladatok önálló irányítására – az összeférhetlenségi szabályok figyelembe vételével – szakmai vezetőt alkalmaz, aki ellátja az Irányító Hatóság által meghatározott munkaszervezet vezetői feladatokat is. Kettő főből áll a munkaszervezet szakmai és munkaszervezet vezető és ügyintéző.

Szakmai és munkaszervezet vezető:

- A munkaszervezet vezetőjeként, illetve szakmai vezetőként ellátja a LEADER program végrehajtásával és az egyesület működésével kapcsolatos adminisztrációs és ügyintézői feladatok elvégzését, illetve elvégzésének koordinálását.
- Ellátja a 2014-2020-as időszakra szóló Helyi Fejlesztési Stratégia (továbbiakban: HFS) elkészítésével és felülvizsgálatával kapcsolatos feladatok elvégzését, illetve elvégzésének koordinálását.

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

- Ellátja a HFS végrehajtásához kapcsolódóan a benyújtásra kerülő támogatási igények előzetes formai és tartalmi értékelésének elvégzését, illetve elvégzésének koordinálását, a Döntéshozó Bizottság ülését követően pedig a kérelmek további kezelését, illetve kezelésének koordinálását.
- Ellátja a 2014-2020-as időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelésekkel kapcsolatos ügyfél tájékoztatói, tanácsadási feladatokat, továbbá közreműködik a támogatási kérelmek lebonyolításában (projekt generálás, projekt menedzsment).
- Ellátja mindazokat a feladatokat, amelyekkel az egyesület elnöke esetileg megbízza.

Ügyintéző:

- Közreműködik a különböző rendezvények előkészítésében, szervezésében, lebonyolításában; ellátja az ügyfelek által benyújtott projektgyűjtő adatlapok, kérdőívek, támogatási kérelmek/pályázatok és az egyesület egyéb adminisztrációs feladatait.
- Ellátja a 2014-2020-as időszakra szóló Helyi Fejlesztési Stratégia (továbbiakban: HFS) elkészítésével és felülvizsgálatával kapcsolatos azon feladatokat, mellyel a szakmai vezető megbízza.
- Ellátja a HFS végrehajtásához kapcsolódóan a benyújtásra kerülő támogatási igények előzetes formai és tartalmi értékelésével, a Döntéshozó Bizottság ülését követően pedig a kérelmek további kezelésével kapcsolatos azon feladatokat, mellyel a szakmai vezető megbízza.
- Ellátja a 2014-2020-as időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelések alapján a támogatási kérelmek/pályázatok lebonyolításával (projekt menedzsment) kapcsolatos azon feladatokat, mellyel a szakmai vezető megbízza.
- Ellátja mindazokat a feladatokat, amelyekkel az egyesület elnöke, illetve a szakmai vezető esetileg megbízza

Elsősorban Egyesületünk munkatársai végzik a térségi animációra és a projekt fejlesztésre vonatkozó segítségnyújtást. A pályázati lehetőségek népszerűsítésére honlapunkon cikkeket helyezünk el, ezeket megosztjuk Facebook oldalunkon, e-mailben értesítjük tagjainkat, amelyben mindig megkérjük őket, hogy azt továbbítsák a településünkön működő, tevékenykedő érintett személyeknek, szervezeteknek. Emellett fórumokat tartunk, ahol ismertetjük a főbb előírásokat, lehetőséget biztosítunk a kérdések feltételére, a fórum után egyedi elképzelések személyes megbeszélésére. Ezeken felül folyamatosan biztosítjuk a telefonos és személyes ügyfélfogadást, továbbá az e-mailen történő egyeztetést.

7. A működés fizikai feltételeinek bemutatása:

Az Egyesület székhelye és munkaszervezeti irodája is Hajdúböszörményben található, kettő külön címen. Az irodarész kb. 43 m², melyben 1 iroda és egy tárgyaló található. Az Egyesület többek között rendelkezik laptopokkal, a feladatok ellátását segítő jogtisztta szoftverekkel, nyomtató/fénymásoló multifunkcionális készülékkel, mobiltelefonnal, szélessávú internettel.

8. Működésre tervezett költségvetés szöveges alátámasztása:

A működést az évente befolyó tagdíj, az EMVA programból származó működési támogatás, , illetve az Egyesület által nyújtandó szolgáltatásokkal kapcsolatos bevételek fogják fedezni.

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

8.4. Kommunikációs terv

Egyesületünk a LEADER térség érintettjei, a leendő vagy nyertes pályázók és a további érdeklődők számára elsősorban az Egyesület <http://www.hajduke.hu/> honlapján keresztül végzi a kommunikációt, a nyilvánosság tájékoztatását.

A Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER Helyi Akciócsoport a Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása (2. fejezet), illetve a stratégia megvalósítása során kiemelt fontosságot biztosít a kommunikációra és a nyilvánosság tájékoztatására. A nyilvánosság biztosítása valamennyi szféra (vállalkozói, civil és közszféra) számára fontos, hiszen a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete LEADER Egyesület tagsága a felsorolt szféránkból kerül ki döntően. A Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása, illetve megvalósítása során a nyílt, közérthető tájékoztatás első lépés a stratégia sikeres megvalósítása felé, valamint a megvalósításra érdemes, a stratégia céljaihoz igazodó fejlesztési projektek kiválasztásához elengedhetetlen. A tájékoztatás célcsoportja tehát valamennyi a térségben érdekelt szférák tagjai, illetve a teljes lakosság. A teljes nyilvánosság hozzájárult a térség igényeihez igazodó stratégia kidolgozásához, illetve a rendelkezésre álló fejlesztési források hatékony felhasználásához.

A nyilvánosság biztosítása érdekében több kommunikációs eszközt alkalmazunk, melyek:

- ❖ **Fórum:** célja a személyes kapcsolattartás, az információk közvetlenebb átadása, a közérthetőség biztosítása. Alkalmazása folyamatos.
- ❖ **Honlap:** A Helyi Akciócsoport saját honlapot működtet, melynek célja a széleskörű elérhetőség, így az információk átadásának folyamatos biztosítása. Alkalmazása folyamatos.
- ❖ **Hírdetmény/Felhívás/Hirdetés:** Célja a Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása során a folyamat ismertetése, vélemények, észrevételek összegyűjtése, valamint a tervezési folyamatba történő bevonás, a stratégia megvalósítása során pedig a pályázati kiírásokra való figyelemfelhívás. Alkalmazása időszakos.
- ❖ **E-mail:** Elektronikus levél alkalmazásával az információk közvetlen az érdeklődők felé jut el, melyből gyorsan értesülhetnek az aktuális folyamatokról. Alkalmazása folyamatos.
- ❖ **Kérdőív:** Célja a nyilvánosság széleskörű véleményének, észrevételeinek összegyűjtése, mely a Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása során is segítségre volt, illetve a Helyi Akciócsoport unkájának minőségének felmérésére is alkalmazandó. Alkalmazása időszakos.
- ❖ **Facebook oldal üzemeltetése :** A XXI. században az egyik leghatékonyabb, gyors,több generációt szélesebb korcsoportot megtaláló üzenetközvetítő, figyelem felhívó csatorna .
- ❖ **Személyes kapcsolattartás:** A Helyi Akciócsoport személyes kapcsolattartás keretében munkaszervezeti irodájában, előre meghatározott nyitvatartási időben biztosítja a nyilvánosságot a Helyi Fejlesztési Stratégia összeállítása során, valamint folyamatosan, a stratégia megvalósítása során. A Helyi Akciócsoport a stratégia összeállítása során, a pályázati felhívások megjelenését követően folyamatosan biztosítja a dokumentumokba történő betekintést minden érdeklődő számára. Ennek célja az átláthatóság biztosítása. A kívülről érkező dokumentumok érkeztetése, iktatása folyamatos, nyomon követhető, a Helyi Akciócsoport belső dokumentumai pedig irattározásra kerülnek. A dokumentumok kezelése valamennyi munkaszervezeti tag felelőségi körébe beletartozik, a stratégia összeállításának

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

időpontjában 2 fő. A kommunikációs eszközök alkalmazása a Hely Akciócsoport működési forrásaiból működtethetőek, alkalmazásuk a pályázati felhívások megjelenése előtt fokozottabb, így nagyobb pénzügyi kiadást jelentenek.

8.5. Monitoring és értékelési terv

1. *Ebben a fejezetben az adatok forrását, a begyűjtés módját és gyakoriságát adják meg mutatóként.*

59

Az értékelés célja, hogy információt szolgáltatson arról, hogy az egyes intézkedések miként járultak hozzá a célok megvalósításához. A monitoring és értékelő tevékenységek egymást kiegészítve szolgáltatnak információt az intézkedések hatásáról és hatékonyságáról.

A monitoring rendszer kialakítását számos elv alakította. Fontos szempontként jelent meg az a tapasztalat, hogy a 2007-2013-as időszakban a célok méréséhez szükséges adatok nem, vagy csak igen korlátozott mértékben álltak a HACS rendelkezésére (A 2012 év végi HACS címbirtokosság megszerzésének következtében, az előzményekről nem rendelkezünk információkkal). Ez egyrészt nagyban befolyásolta a HACS számára választott fejlesztési stratégia sikerességének mérését, megítélését, másrészt jelentősen megnehezítette az egyes megvalósuló fejlesztések keretében szükséges adatszolgáltatások teljesítését, csorbította azok összehasonlíthatóságát. Ezt tovább tetézte az egyes indikátorok (számszerűsíthető mutatók) nem egyértelmű és egységes értelmezése, számítási módszertanának hiánya.

Ezen tapasztalt nehézségekből fakadóan, továbbá a 2014-2020-as tervezési ciklusban alkalmazandó „eredményközpontúság” elve miatt a monitoring rendszer tervezésekor kiemelt figyelmet kell fordítani az eredmények nyomon követésére. Az indikátorok, célértékük, legfőképpen teljesülésük szerepe különösen hangsúlyossá válik, így elengedhetetlen, hogy a stratégiában szerepeltetett indikátorkészlet egyértelmű és hozzáférhető adatokra épüljön, illetve, hogy a vállalatok reálisan teljesíthetőek legyenek.

Az indikátorok tervezése kapcsán fontos elem, hogy minden elvárt információt tartalmazzon a stratégia, így az indikátor típusát, az indikátor bázis és célértékét, az indikátor forrását és a mérésének módját, gyakoriságát is. Mindezek figyelembevételével került kialakításra a Hajdúk Vidékfejlesztési Egyesülete stratégiájának monitoring rendszere és működtetési mechanizmusa.

A tervezők indikátorokra vonatkozó általános alapelvei a következők voltak:

1. Az első kritérium az adatok hozzáférhetősége, hiszen ha egy mutató nem hozzáférhető, akkor kvázi használhatatlan, azaz projekt és programszinten sem alkalmazható érdemben. Célszerű volt tehát olyan indikátorokat meghatározni, amelyek a megvalósítás adott szakaszában bizonyosan kimutathatók.
2. Az indikátor legyen megbízható, azaz a valós állapotot tükrözze.
3. Az információ frissessége nagyon fontos minőségi kritérium, azaz egy adott időponthoz kötött indikátornak valóban arra az adott időpontra vonatkozó információt kell mutatnia.
4. A mutatónak relevánsnak kell lennie, azaz a projekt azon jelenségét kell mérnie, ami érdekes a program egésze szempontjából.

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

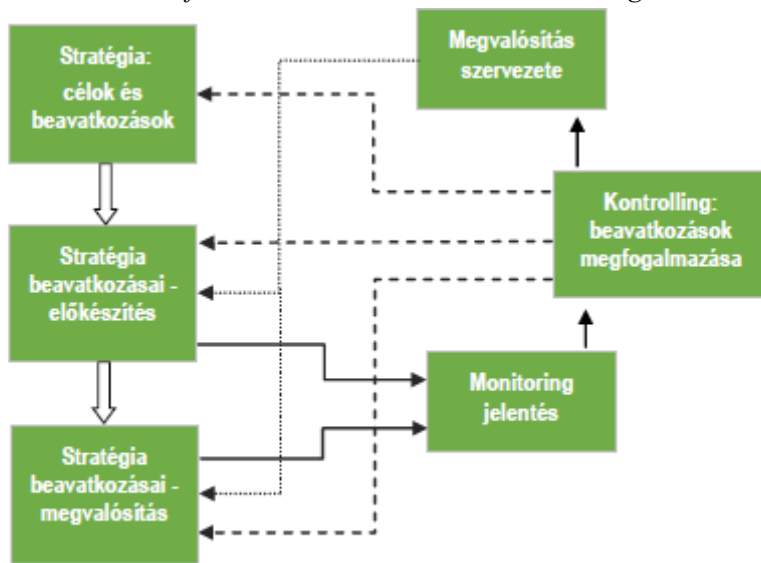

A vidéki térségekbe beruházó Európa

5. A jó mutatóknak meghatározottnak kell lennie, hogy bárki, akinek használnia kell, megértse, és valóban arra a jelenségre vonatkozzon, amit mérni szeretnénk. A mutató értelme, jelentése, azonos kell, hogy legyen a döntéshozók, a nyilvánosság és a projektmenedzsment számára, pontosan kell tükröznie a mért, vizsgált fogalmat.

Az operatív menedzsment feladata, hogy beavatkozásokként külön-külön meghatározott időszakonként (évente) mérje az indikátorok aktuális értékét, azokról beszámoljon a stratégiai menedzsment szervezetnek.

1. *Hogyan és milyen gyakorisággal tervezik a monitoring adatok feldolgozását és a feldolgozásból származó információk visszacsatolását a HFS megvalósításába?*

Negyedéves monitoring jelentés: a jelentést az operatív végrehajtó szervezet monitoringért felelős munkatársa készíti és egyezteti a szervezet vezetőjével. A döntéshozó szerv a jelentést minden esetben elfogadja, és saját hatáskörében döntéseket hoz a megvalósítással kapcsolatban. A jelentés tartalma kiterjed:

- a stratégia megvalósításának előrehaladására; célok megvalósulása,
- javaslatok megfogalmazására, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is.

Éves monitoring jelentés: az éves jelentés elkészítéséért, hasonlóan a negyedéves jelentésekhez, a monitoringért felelős munkatárs és a szervezet vezetője felel. Az éves jelentést a döntéshozó szerv minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket. Az éves jelentés tartalma:

- A megvalósítással kapcsolatos tevékenységek, azok előrehaladása és értékelése
- A megvalósítás folyamatainak javítása érdekében foganatosított intézkedések leírása és értékelése
- A stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok

- A megvalósításra fordított pénzügyi források
- A szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is
- A következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása
- Melléklet: A negyedéves jelentések összefoglalása és értékelése

2. *Milyen gyakorisággal és milyen módszerrel tervezi a HACS értékelni saját teljesítményét?*

A saját teljesítmény adatainak gyűjtése és feldolgozása folyamatos, összegzésük negyedévente valósul meg a munkaszervezet által. Visszacsatolás a döntéshozó szerv/szervek részére igény szerint, de minimum azok gyűlésein tájékoztató jelentésként, illetve döntések előkészítése, valamint a HFS felülvizsgálata során történik. Értékelést a döntéshozó szerv/szervek végeznek, a kitűzött céloknak megfelelően elfogadják az eredményeket vagy azok módosításáról, megváltoztatásáról döntenek.

3. *Hogyan történik a felülvizsgálatok és értékelések eredmények kommunikálása és terjesztése?*

A HFS és egyes tevékenységek felülvizsgálata a HACS teljes tagságának bevonásával a döntéshozó szervek gyűlésein és belső elektronikus levelezés segítségével történik. Az eredmények belső kommunikálása és terjesztése a HACS területén, nyilvános fórumokon, a honlapon és a facebook oldalunkon valósul meg. Az eredmények külső kommunikálása a honlapon és a megyei médiában valósul meg. Az eredmények összegyűjthetők a projektdokumentációkból, és az ügyfelek által kötelezően benyújtandó tájékoztatókból. A munkaszervezet előre elkészített formanyomtatványokon kéri be a fejlesztéssel kapcsolatos adatokat. Az értékelést a HACS-unk munkaszervezeti és elnökségi szintek előkészítésével végzi. Az önértékelés a visszacsatoláshoz és a változások előkészítéséhez a leghatékonyabb módszer.

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

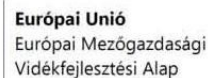
9. Indikatív pénzügyi terv

A HFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

Forrás: EMVA LEADER 19.2 alintézkedés								
Ssz	Az intézkedések megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen:	%
1	Térségi Vállalkozásfejlesztés, induló és működő vállalkozások támogatása, megújuló erőforrások alkalmazása		II.félév	I.félév			100.000.000. Ft	46 %
2	Környezeti adottságokra épülő turizmusfejlesztés		II.félév	I.félév			90.000.000. Ft	42 %
3	Fokozottan veszélyeztetett hátrányos helyzetű csoportok támogatása		II.félév	I.félév			9.781.643. Ft	4%
4	Civil szervezetek tevékenységének támogatása		II.félév	I.félév			21.800.000. Ft	8 %
5	Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése	EFOP forrásból megjelenéskor					N.R.	N.R.
	Összesen:						221.581643. Ft	100 %

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

Forrás: EMVA LEADER 19.4 alintézkedés							
Ssz		2016	2017	2018	2019	2020	Összesen: millió Ft
1	Működési költségek:	4,7	10,4	10,4	10,4	1,5	37,4
2	Animációs költségek:	1	1	1	1	1	5
3	Egyéb tervezett bevételek:(pl: tagdíj, önkormányzati hozzájárulás, stb)	1	1	1	1	1	5
	Összesen:	8	12	12	12	12	56

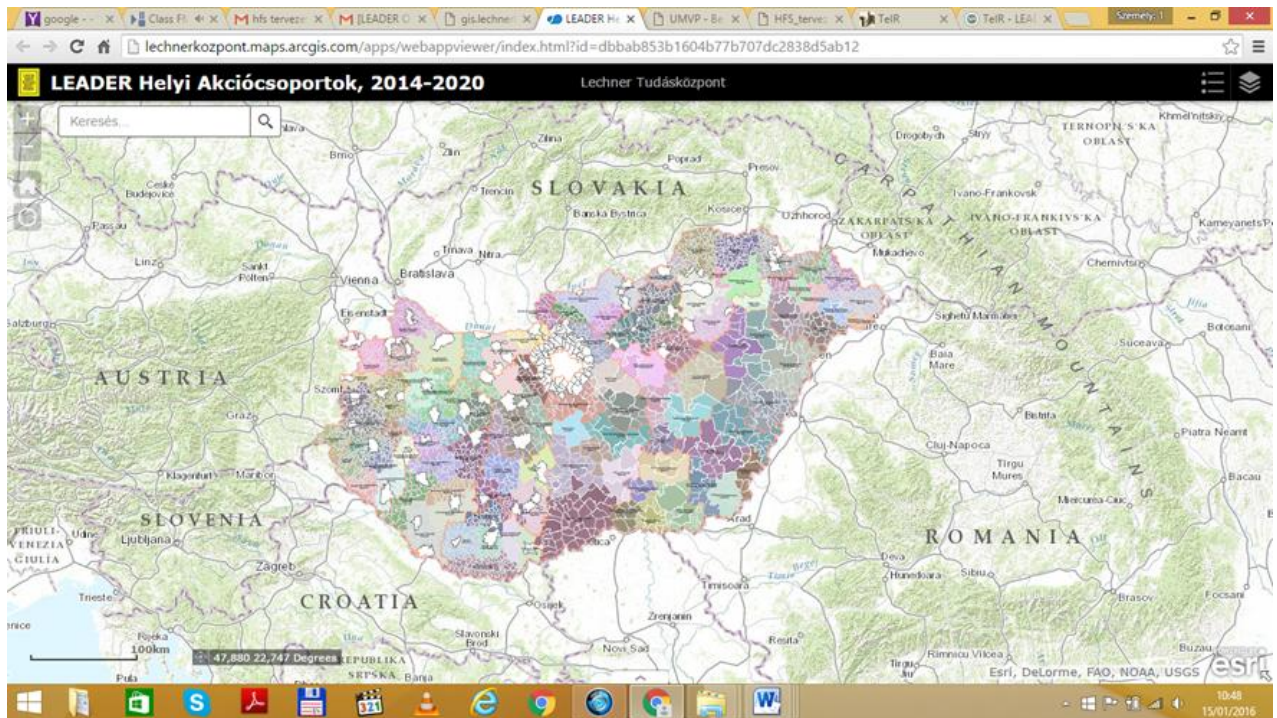

A vidéki térségekbe beruházó Európa

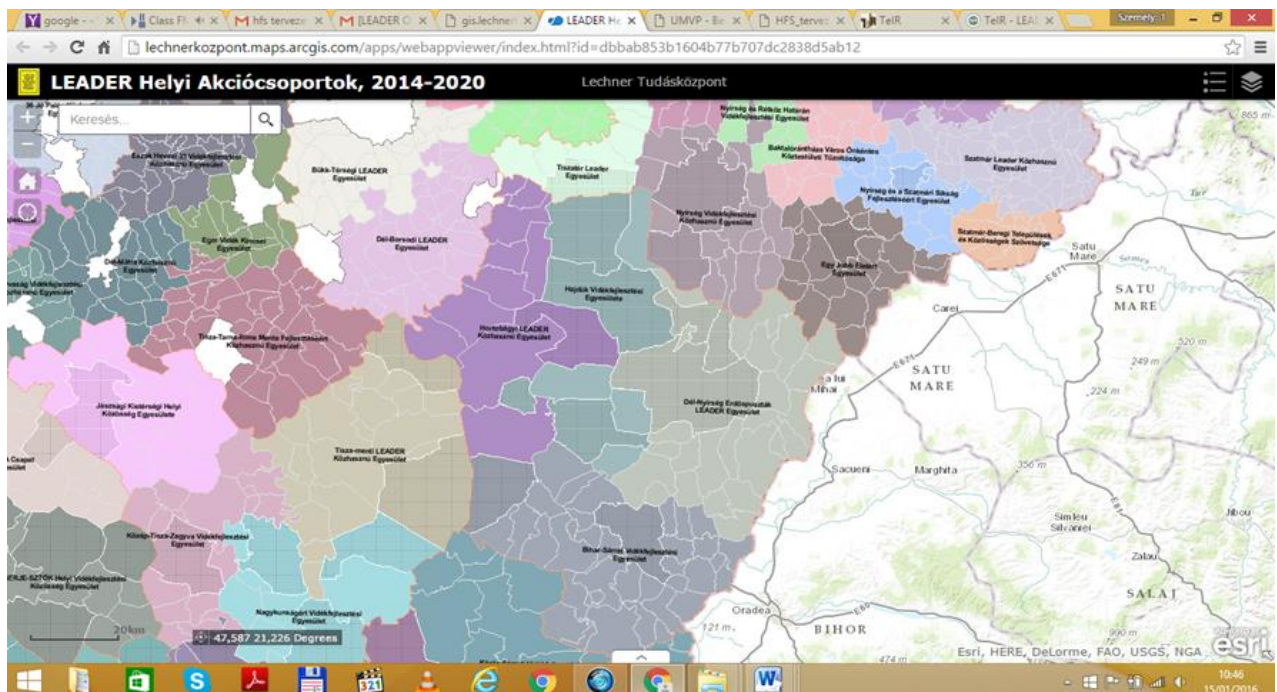
Mellékletek

1 számú melléklet:

Földrajzi elhelyezkedés

Forrás: TEIR

Forrás: TEIR

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

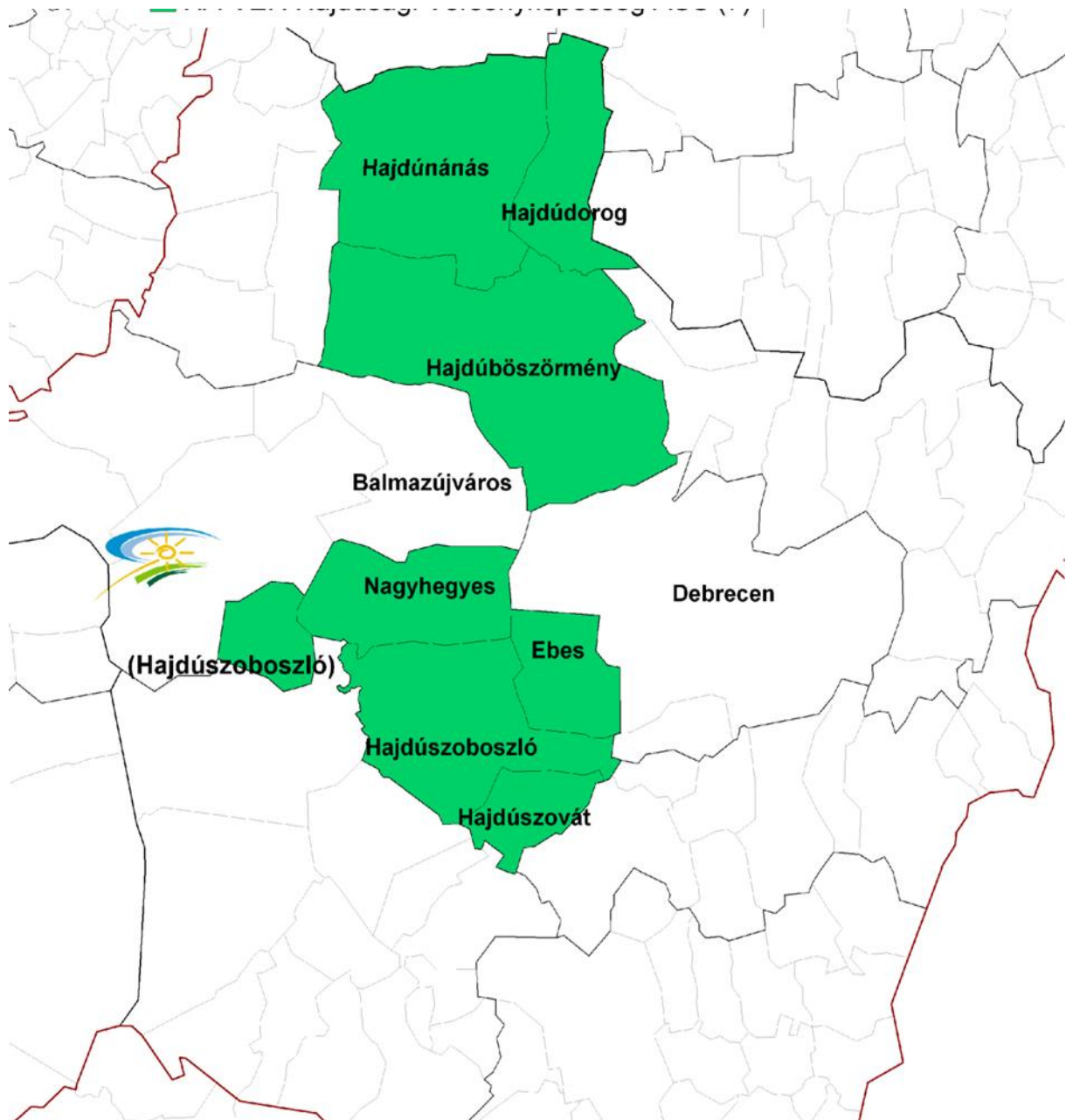
Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

2. számú melléklet

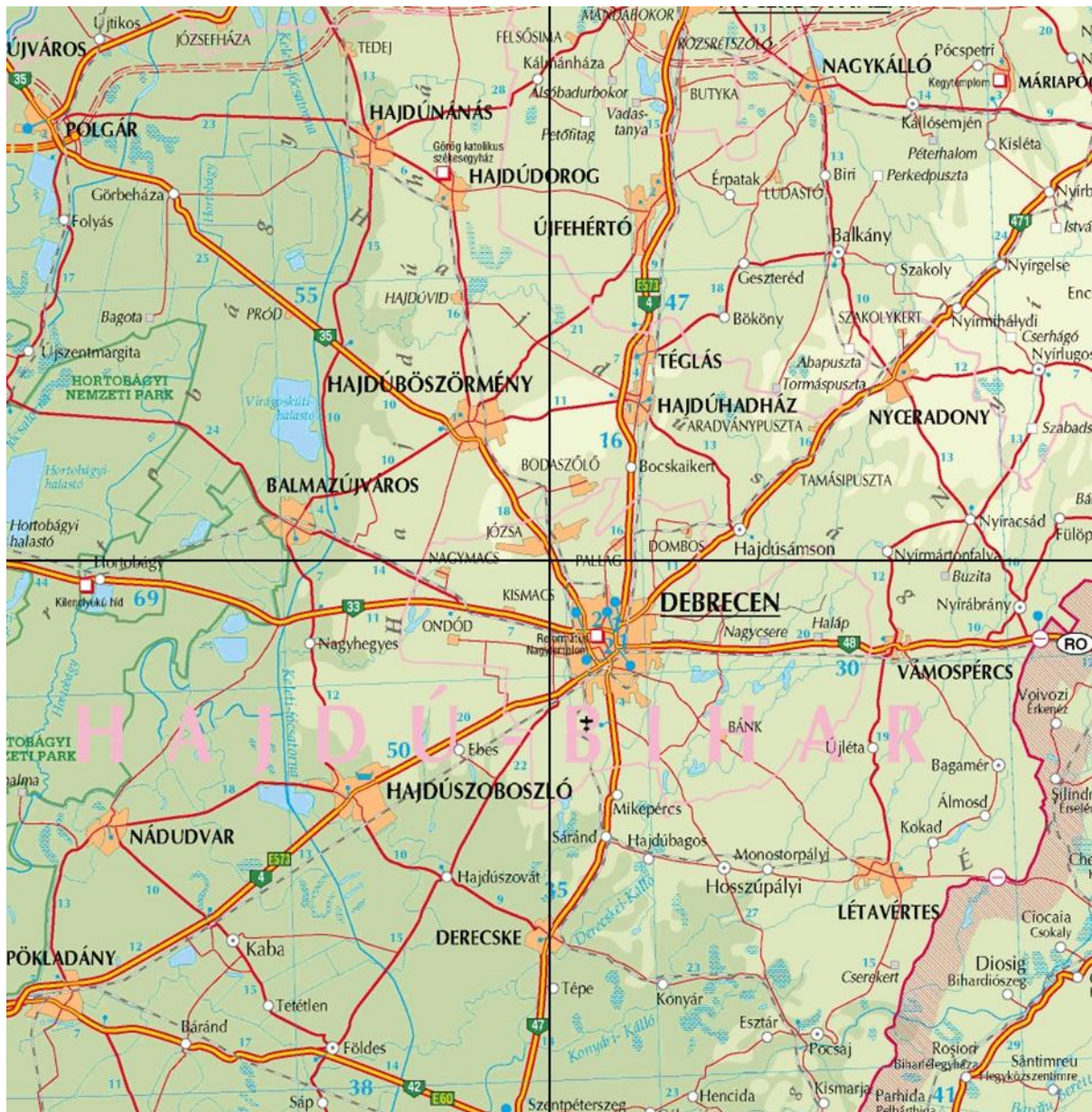
A HACS települései

Forrás: TEIR

3. számú melléklet

Közlekedési hálózat

Forrás: TEIR

4. sz. melléklet

HAJDÚK
VIDÉKFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

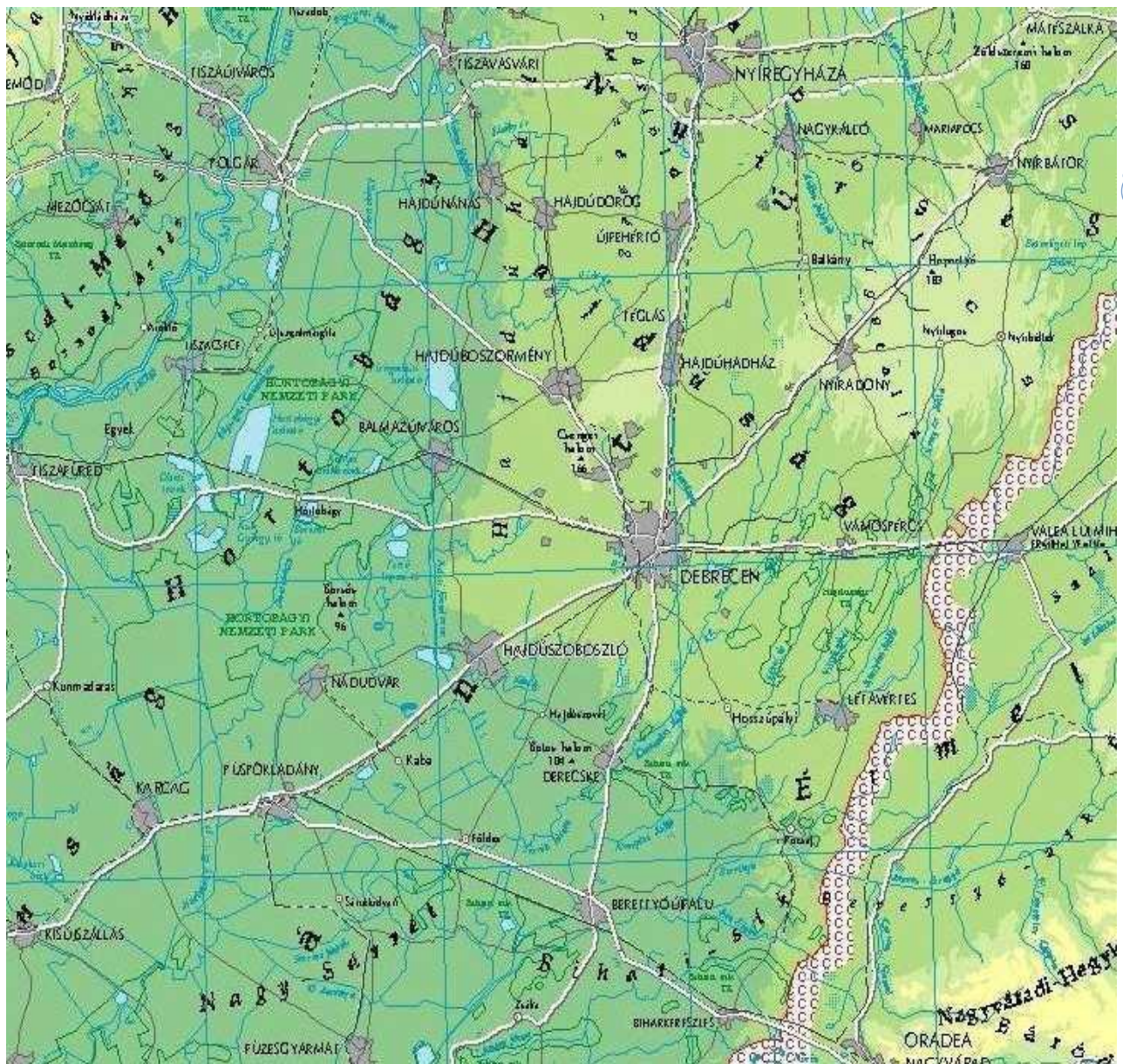

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa

Domborzati adottságok

Forrás: TEIR

HAJDÚK
VIDÉKEFEJLESZTÉSI
EGYESÜLETE

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A vidéki térségekbe beruházó Európa